

Miad Na Balita

Na Pasugid

Mateo

Pauna Na Mga Ambal Parti Ta Yi Na Libro Na Mateo

Yi na libro una ta appat na libro naan ta *Bag-o Na Kasugtanan* na nasulat parti ta kabui daw kamatayen Jesu-Cristo. Naan ta yi na libro, Jesus an papakala na kanen papaabot ya na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Natuman paagi ki kanen mga nasulat naan ta Una Na Kasugtanan na mga pangako ta Dyos ta iya na mga itlaw.

Mga ngaran ta kaapuan na alinan Jesus nalista naan ta yi na libro daw may nasulat man parti ta mga natabo alin ta iya na pagtao asta ta iya na pagbakod. Nasulat man naan ta yi na libro parti ta pagwali Juan na manugbautismo na mga itlaw an dapat magnelsel daw dilian iran na mga sala aged danen an anda en para ta pag-abot Ginuo Jesus. Nasulat man parti ta pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen. Pagtapos ta pagtintar, Jesus ya galibot naan ta Galilea na gasugid ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos. Gapaayad kanen an ta mga itlaw na may masakit daw gapagwa ta mga malain na ispiritu naan ta mga itlaw. Katapusan na isturya naan ta yi na libro parti ta pag-alin din ta Galilea munta ta Jerusalem daw parti man ta mga natabo dya ki kanen seled ta pitto na adlaw na nabilin ta iya na kabui. Nasulat man parti ta iya na kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus daw pagbannaw ta Dyos ki kanen.

Katamaan ta mga nasulat naan ta yi na libro parti ta pagtudlo Jesus. Paagi ta mga nasulat parti ta iya na pagtudlo, mlaman ta na kanen an maalam daw bantog na manugtudlo parti ta pagdumala ta Dyos. Yon isya ta mga tenaan na yi na libro na *Mateo* una ta appat na libro parti ta iya na kabui daw kamatayen. Mga patudlo din na nasulat naan ta yi na libro nabetang naan ta limma na grupo. Makita una na grupo ta mga patudlo din naan ta kapitulo singko asta syiti, pangarwa ya naan ta kapitulo dyis, pangallo ya naan ta kapitulo trisi, pang-appat ya naan ta kapitulo disi-utso daw panglimma ya naan ta kapitulo binti-kwattro daw binti-singko.

Mga Tupiko Naan Ta Libro Na Mateo

1. Mga kaapuan na alinan Jesus daw pagtao din (1:1 - 2:23)
  2. Pagwali Juan na manugbautismo (3:1-12)
  3. Pagbautismo ki Jesus daw pagtintar Satanas ki kanen (3:13 - 4:11)
  4. Pagtudlo Jesus daw pagpaayad din ta mga ittaw na naan kanen ta Galilea (4:12 - 18:35)
  5. Pag-alin Jesus naan Galilea na munta naan ta Jerusalem (19:1 - 20:34)
  6. Pitto na adlaw na nabilin ta kabui Jesus, iya na pagtubang naan ta mga upisyalis daw iya na kamatayen (21:1 - 27:66)
  7. Pagbannaw ta Dyos ki Jesus (28:1-15)
  8. Pagkitaay Jesus daw mga apustulis (28:16-20)
-

Mga Kaapuan Na Alinan Jesu-Cristo

(Lucas 3:23-38)

1 ^{1-6a}Yi sinulat parti ta mga kaapuan na alinan Jesu-Cristo na isya na linai Ari David, daw Ari David an isya na linai Abraham. Abraham an amay Isaac daw isya ta mga bata din Jacob na amay Juda daw iya na mga utod.^a Juda an nangasawa ki Tamar daw darwa iran na bata, Fares daw Zara. Fares an amay Esrom daw iya na bata Aram, Aram an amay Aminadab daw iya na bata Naason, Naason an amay Salmon na nangasawa ki Rahab daw iran na bata Booz. Booz an nangasawa ki Ruth. Obed iran na bata. Obed an amay Jesse daw iya na bata Ari David.

^{6b-11}Ari David an nangasawa ta dati na sawa Orias. Solomon iran na bata. Solomon an amay Roboam daw iya na bata Abias, Abias an amay Asa daw iya na bata Josafat, Josafat an amay Joram daw iya na bata Ozias, Ozias an amay Jotam daw iya na bata Acaz, Acaz an amay Esequias daw iya na bata Manases, Manases an amay Amos daw iya na bata Josias, daw Josias an amay Jeconias daw iya na mga utod. Ta timpo Josias, mga Israelinen pabiag daw padala man naan ta Babilonia.

¹²⁻¹⁶Alin ta timpo na mga Israelinen pabiag daw padala naan ta Babilonia asta ta pagtao Jesus, yi mga alinan din na kaapuan: Salatiel na bata Jeconias. Salatiel an amay Zorobabel daw iya na bata Abiud, Abiud an amay Eliaquim daw iya na bata Azor. Azor an amay Sadoc daw iya na bata Aquim na amay Eliud. Eliud an amay Eleazar daw iya na bata Matan, Matan an amay Jacob na amay Jose na sawa Maria. Maria an inay Jesus na paumaw na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.^b

---

^a **1:1-6a** *Juda daw iya na mga utod*, na dusi danen tanan, alinan ta nasyon na Israel.

Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw nasyon na *Israel* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

^b **1:12-16** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

¹⁷Gani, naan ta lista i ta mga kaapuan Jesus katarsi na sunod-sunuray na mga mag-amay alin ki Abraham asta ki Ari David, daw alin ki Ari David katarsi man na sunod-sunuray na mga mag-amay asta ta timpo na mga Israelinen pabiag daw padala naan ta Babilonia, daw katarsi man na sunod-sunuray na mag-amay asta ki Jesus na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

Pagtao Jesu-Cristo

(Lucas 2:1-7)

¹⁸Iling ti pagtao Jesu-Cristo: Iya na inay na Maria nakagunan Jose. Na ula pa danen nakasal daw ula pa gadumaay, Maria i bagnes en paagi ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo. ¹⁹Dili inta miag Jose i na dayunon iran na kasal tak Maria i bagnes. Piro, tenged matareng na itlaw Jose i daw dili man kanen miag na magayyaan Maria an, paisip din na belagan^c ta sikrito nang. ²⁰Na gaminsar nang pa kanen daw ino buaten din, katunuga kanen i. Nali nang, may angil na alin ta Ginuo Dyos na gapakita naan ta iya na dagammo daw gambal, “Jose na linai Ari David, dili ka magdua-dua na Maria an batunon no na imo na sawa tak ganangkem kanen an paagi ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo. ²¹Magbata Maria ta mama daw bata an ngaranan no na Jesus^d tak kanen an magluwas ta mga itlaw na kalai din^e alin ta silot ta iran na mga sala.”

²²Iling tan natabo parti ki Maria aged matuman ambal ta Dyos anay pa sa paagi ta isya na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. Ambal ta prupita, ²³“Magbagnes dlaga na ula pa natandeg ta mama daw kanen i magbata ta mama. Umawen bata an ta ngaran na Emmanuel.”^f na beet ambalen “Dyos an naan ki kiten”.

²⁴Pagbugtaw Jose, patuman din ambal ya ta angil daw Maria i pabaton din na iya na sawa.^g ²⁵Piro, ula din tandega asta na magbata Maria i ta panganay na bata na mama. Pangaranan Jose bata an na Jesus.

---

^c 1:19 Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na daw gakagon en mama an, pabilang din en na kanen an sawa en ta bai ya. Piro, daw dili en miag mama an na dayunon iran na kasal, kinanglan mag-atag kanen an ta kasulatan naan ta bai na pamatuod na belagan din bai an. Kinanglan man na may darwa na tistigo ta iran na pagbelagay. Pwidi nyo mabasa parti ta *kagon* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^d 1:21 Ngaran i na *Jesu* beet ambalen *Ginuo i galuwas*. ^e 1:21 *Mga itlaw na kalai din* beet ambalen mga linai Israel na yon man mga Judio. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw parti man ta mga *Judio* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^f 1:23 Isaias 7:14 ^g 1:24 Ta timpo danen Jose, kaugalian ta mga Judio na maskin nakagunan ta mama isya na bai daw pakabig en na danen an magsawa, magtagad pa ta pila na duminggo mama an bag-o bai ya sugaten din na deen naan ta istaran din. Gani, ambal na *Maria i pabaton din na iya na sawa* beet ambalen na Maria i pabaton Jose daw padala naan ta istaran din.

Mga Gaduaw Alin Ta Sennangngan

2 ¹Jesus i natao naan ta Betlehem na sakep ta prubinsya Judea ta timpo na Herodes ari dya.^h Tanged ta iya na pagtao, may gabot na mga mama naan ta Jerusalem alin ta lugar naan dapit ta sennangngan. Danen an mga manugtagna ta matabo paagi ta pagpanilag ta mga bituon. Nanginsa danen an naan ta mga itlaw, ²“Indi bata ya na natao na magari ta mga Judio? Nakita nay isya na bituon naan ta sennangngan na tanda ta iya na pagtao daw giling kay di aged mag-atag ta pagdayaw ki kanen.”

³Na namatian Ari Herodes balita ya na may bata na natao na magari ta mga Judio, gapalibeg kanen i asta man mga itlaw naan ta bilog na Jerusalem. ⁴Paumaw din tanan na mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moisesⁱ daw painsaan din danen an daw ino nabetang naan ta mga sinulat ya parti daw indi matao Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. ⁵Sabat danen, “Naan ta Betlehem na sakep ta prubinsya Judea tak nasulat anay pa sa ta isya na prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos:

⁶ ‘Kyo na naan ta Betlehem na sakep ta prubinsya Judea,
 bisan sise nang inyo na banwa,
 yi bantog gid naan ta Judea
 tak alin ta inyo na linai
 mabot isya na manugdumala.
 Paryo kanen ta manugbantay ta karniro
 tak kanen manguna daw magbantay
 ta ake na mga itlaw na mga linai Israel.’ ^j

⁷Pagmati Herodes ta sabat danen, pasapol din dayon ta sikrito mga mama na gabot alin ta sennangngan daw painsaan din daw kan-o gid gagwa bituon ya na iran na nakita. ⁸Pagsabat danen ta iya na insa, papanaw din danen an naan ta Betlehem daw paambalan, “Sigi, manaw kaw daw ngitaen nyo gid bata ya. Daw makita nyo kanen, sugiran a nyo aged miling a man dya daw mag-atag ta pagdayaw ki kanen.”

⁹⁻¹⁰Pag-ambal ta ari ya, gapanaw danen dayon. Na gapanaw danen, nali nang nakita danen isab bituon ya na dati nakita danen naan ta sennangngan. Sikad gid bakod iran na kalipay na nakita danen bituon ya. Pasunod danen asta na gateneng en usoy ta apaw ta balay na naan dya bata ya. ¹¹Gaselled danen ta balay ya daw nakita danen bata an daw iya

---

^h **2:1** *Herodes* na pasambit naan ta birsikulo uno ari na paumaw na *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan*. Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Na Kala Gid Ta Tanan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes*. ⁱ **2:4** Pwidi nyo mabasa parti ta *mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^j **2:6** Mikeas 5:2

na inay na Maria. Galuod danen i daw gaatag ta pagdayaw naan ta bata. May dala danen i na maalen na mga rigalo na blawan, kamangyan daw paammot na mira. Pagwa danen iran na mga rigalo daw paatag naan ta bata an.

¹²Na muli en mga mama na alin ta sennangngan, paambalan danen i ta Dyos paagi ta dagammo na dili en danen malik ki Herodes. Tenged ta iran na dagammo, guli danen naan ta iran na lugar na ula en danen gaagi isab naan ta Jerusalem.

Pagdala Danen Jose Ki Jesus Naan Ta Egipto

¹³Paglambay ta pila na mga adlaw na gapanaw en na muli mga mama ya na naan alin ta sennangngan, may angil na alin ta Ginuo Dyos na gapakita isab ki Jose naan ta iya na dagammo na gambal, “Jose, mangon ka daw dleen no bata an daw iya na inay na miling naan ta lugar na Egipto. Naan kaw nang dya anay magtinir mintras ula a pa gambal ki kyo na malik tak ngitaen Herodes bata an aged patayen.”

¹⁴Pagmati Jose ta ambal ta angil, kilem pa kanen i gabangon daw dleen mag-inay i naan ta Egipto. ¹⁵Naan danen dya magtinir asta na Herodes an mapatay. Ta iran na pag-iling naan ta Egipto, natuman ambal ya ta Ginuo Dyos anay pa sa paagi ta isya na prupita: “Papagwa ko ake an na bata alin ta Egipto.”^k

Pagsugo Herodes Na Patayen Mga Bata Na Mama

¹⁶Na nlanan Herodes na nawaisan kanen an tak mga mama ya na alin ta sennangngan ula gabalik ki kanen, sikad gid gilek din an. Gasugo kanen na patayen tanan na mga bata na mama na gaidad ta darwa taon paebes na naan ta Betlehem daw mga banwa na dani nang. Iling tan sugo din tak ta banta din mga darwa taon idad Jesus tenged ta sugid ta mga mama ya parti daw kan-o danen nakita bituon ya. ¹⁷Na papatay mga bata na mama tenged ta sugo Herodes, natuman ambal ya ta Dyos paagi ki Jeremias na prupita anay pa sa,

¹⁸“May namatian na mga gaug-og daw gaaya naan ta banwa na Rama.”^l

Gagal gid Raquel i tenged ta iya na mga bata.

Dili kanen an mapalipay tak iya na mga bata ula en.”^m

^k 2:15 Oseas 11:1 ^l 2:18 Rama i sise na banwa na dani nang ta Jerusalem.

^m 2:18 Jeremias 31:15 Naan ta Jeremias 31:15 daw Mateo 2:18, Raquel i pakabig na inay ta tanan na mga Judio tak kanen sawa Jacob na alinan ta tanan na mga Judio. Naan ta Mateo 2:18, Raquel i bilang isya na alimbawa ta tanan na mga inay na Judio naan ta Betlehem na gaaya tak iran na mga kabataan na mama papapatay Ari Herodes.

Pagsalyo Danen Jose Naan Ta Banwa Nazaret Alin Ta Egipto

¹⁹Na patay en Herodes ya, may angil alin ta Ginuo Dyos na gapakita eman ki Jose naan ta dagammo din na naan pa danen an ta Egipto.

²⁰Gambal angil i, “Jose, mangon ka. Dleen no mag-inay an daw malik kaw en naan ta lugar na Israel tak patay en mga itlaw ya na gusto na patayen bata an.”

²¹Pagmati Jose ta ambal ta angil, gabangon kanen i daw padala din mag-inay an na malik naan ta Israel. ²²Piro, na namatian Jose na Arquelao en ari ta prubinsya Judea sal-i ta amay din na Herodes, adlek Jose na malik dya. Gadiritso nang en danen Jose naan ta Galilea tak paandaman kanen ta Dyos naan ta dagammo din na dili malik ta Judea. ²³Naan danen dya gaistar ta banwa na Nazaret. Ta pag-istar Jesus dya, natuman ambal ya ta Dyos anay pa sa paagi ta mga prupita, “Kanen an umawen na Nazareno.”

Pagwali Juan Na Manugbautismo

(*Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

3 ¹Paglambay ta tama na mga taon alin ta pagtao Jesus, giling Juan i na manugbautismo naan ta lugar na ula kabalayan naan ta Judea. Naan dya Juan i gawali ta mga itlaw na giling ki kanen aged mamati ta iya na wali. ²Ambal din, “Magnelsel kaw daw dilian nyo inyo an na mga sala tak anduni abot en upurtunidad na makapasakep kaw ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos.”ⁿ ³Juan i, kanen itlaw na pasambit naan ta sulat Isaias na prupita anay pa sa:

“May itlaw naan ta lugar na ula kabalayan
na galaygay na bakod iya na kagi.

Ambal din ta mga itlaw,

‘Ipriparar nyo agian an para ta pag-abot ta Ginuo.

Tadlengen nyo dalan an na agian din!’^o

⁴Juan i gabayo ta mga nauman alin ta belbel ta kamilyo daw iya an na bakles buat alin ta langgit ta ayep. Iya an na pagkaan mga apan-apan daw deges ta putyukan.^p ⁵Sikad tama na mga itlaw giling ki kanen alin ta syudad Jerusalem daw duma pa na mga banwa ta bilog na prubinsya

ⁿ **3:2** Pwidi nyo mabasa parti ta *pagdumala ta Dyos* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

^o **3:3** Isaias 40:3 Naan ta Mateo 3:3 *ittaw na galaygay na bakod iya na kagi* beet ambalen Juan na manugbautismo daw *agian na ipriparar* beet ambalen mga itlaw an na pawalian din. Pawali din na kinanglan magbag-o danen aged danen an anda para ta pag-abot ta Ginuo. **3:4** Pasuot Juan na bayo paryas man ta pasuot ta mga prupita anay pa sa na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos. Sikad simpli iya na bayo daw pagkaan. Ta timpo Juan, belbel ta kamilyo pabuat na benang daw paimo na tila. Bayo na buat ta tila na alin ta belbel ta kamilyo pasuot ta mga imol.

Judea daw mga banwa na dani ta Suba Jordan. ⁶Gaamin danen an ta iran na mga sala daw pabautismuan din danen an naan ta Suba Jordan.

⁷Piro, na nakita Juan tama na mga Pariseo daw Saduseo⁹ na giling man dya aged magpabautismo, pambalan din danen an, “Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bata ta bekkessan na dalitan!” Salig nyo taan na paagi nang ta inyo na pagpabautismo malikawan nyo mabot an na silot ta Dyos tenged ta iya na kagilek. ⁸Daw nelselan nyo daw dilian inyo an na mga sala, kinanglan ipakita nyo paagi ta inyo na mga buat. ⁹Dili kaw man magsalig na maluwas kaw alin ta silot ta Dyos na mambal kaw ta inyo na kaugalingen, ‘Kami i mga linai Abraham!’ Sugiran ta kyo na pwidi imuon ta Dyos mga bato na i na linai Abraham! ¹⁰Tandaan nyo! Priparar en Dyos an na silutan kaw tenged ta inyo na mga sala na paryo kanen ta ittaw na gaalo en ta wasay din naan ta puon ta kaoy na pukanen tak kada kaoy na dili dayad iya na bunga pukanen daw pilak naan ta apoy. ¹¹Yaken gabautismo ki kyo paagi nang ta waig na pamatuod na kyo yan ganel sel en daw padilian nyo man en inyo na mga sala. Piro, may mabot sunod ki yaken na mas datas iya na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan. Dili a bagay na magsirbi ki kanen maskin ta pagdala nang ta iya na sandal tak datas gid iya na katengdanan. Bautismuan din duma an ki kyo paagi ta Dyos Ispiritu Santo daw duma ya paagi ta apoy. ¹²Kanen an priparar en na magbelag ta mga ittaw na matareng naan ta mga dili matareng. Paryo kanen an ta ittaw na gimes en na panginan iya an na naani na trigo tak gibit en ta gamit na pangpangin aged mabelag linggas an naan ta uot. Trigo an na linggas taguon din naan ta iya na kamalig. Piro, uot an daw uppa sunugon din naan ta apoy na dili mapatay.”

Pagbautismo Ki Jesus (*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

¹³Ta yon man na timpo na tama na mga ittaw gapabautismo ki Juan, Jesus i galin ta Galilea daw miling ki Juan naan ta Suba Jordan aged magpabautismo man. ¹⁴Piro, dili inta miag Juan i daw ambal din, “Yaken dapat na bautismuan no, piro giling ka di ki yaken para magpabautismo?” ¹⁵Sabat Jesus, “Buaten no nang anduni tak dapat na tumanen ta liag an ta Dyos.” Pag-ambal Jesus, gakumpurmi Juan na bautismuan din Jesus an. ¹⁶Na nabautismuan en Jesus daw gatakas kanen ta waig, dayon gabukas langit an daw nakita din Dyos Ispiritu Santo an gapababa naan ki kanen paryo ta salampati. ¹⁷May namatian na gambal na naan ta langit, “Yi ake na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kanen.”

---

⁹ 3:7 Pwidi nyo mabasa parti ta mga *Pariseo* daw mga *Saduseo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ¹ 3:7 Ta timpo Juan, ta isip ta mga Judio malain na ittaw paanggid ta bekkessan.

Pagtintar Satanas Ki Jesus
(*Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13*)

4 ¹Pagtapos ta pagbautismo ki Jesus, padala kanen i ta Dyos Ispiritu Santo naan ta lugar na ula kabalayan aged tintaren Satanas. ²Naan dya gapwasa kanen i seled ta kwarinta na adlaw daw kwarinta man na kilem. Paglambay ta kwarinta na adlaw, nletem gid kanen i. ³Gabot Satanas na manugtintar daw gambal ki kanen, “Tenged na kaon yan Bata Ta Dyos, imuon no na tinapay mga bato na i.” ⁴Sabat din, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, ‘Dili nang ta tinapay mabui mga itlaw. Kinanglan man tanan an na paambal ta Dyos.’”^s

⁵Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta Jerusalem na syudad ta Dyos daw patindeg naan ta pinakadatas na parti ta Timplo. ⁶Ambal Satanas, “Tenged na kaon yan Bata Ta Dyos, mugpa ka tak naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal,

‘Magsugo Dyos an ta mga angil din na magbantay ki kaon.’”

Nasulat man,

‘Saluon ka danen ta iran na mga lima aged dili ka katupa naan ta bato.’”^u

⁷Sabat eman Jesus, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, ‘Dili no piliten Ginuo an na imo na Dyos na pamatuuran din pa iya na pag-ambliig ki kaon.’”^v

⁸Pagsabat Jesus, padala Satanas kanen i naan ta sikad datas na bukid daw papakita ki kanen tanan na nasyon ta kalibutan daw iran an na manggad. ⁹Ambal Satanas, “Daw magluod ka ki yaken na sirbian a no, tanan na napakita ko iatag ko ki kaon.” ¹⁰Sabat Jesus, “Layas ka, Satanas! Naan ta sinulat na pulong ta Dyos may ambal, ‘Magsirbi ka ta Ginuo na imo na Dyos. Kanen nang sirbian no.’”^w

¹¹Jesus i padilian Satanas daw pila na mga angil gabot daw paasikaso danen Jesus i.

Pag-umpisa Jesus Ta Iya Na Pagwali Naan Ta Galilea
(*Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15*)

¹²Na nabalitaan Jesus na Juan ya na manugbautismo napriso, galin kanen i ta prubinsya Judea daw malik naan ta lugar na Galilea. ¹³Ula nang en kanen gatinir naan ta banwa na Nazaret tak galakted kanen naan

---

^s 4:4 Deuteronomio 8:3   ^t 4:6 Mga Salmo 91:11   ^u 4:6 Mga Salmo 91:12   ^v 4:7 Naan ta Deuteronomio 6:16 pwidi nyo mabasa laygay Moises naan ta mga paryo din na Hebreo na dili danen piliten Dyos an na pamatuuran din pa na gaambliig kanen ki danen paryo ta dati na buat danen na gariklamo danen an naan ki Moises parti ta pag-ambliig ta Dyos ki danen. Naan ta Exodo 17:1-7 pwidi nyo mabasa isturya parti ta iran na pagriklamu ki Moises.   ^w 4:10 Deuteronomio 6:13

ta banwa na Capernaum daw naan dya gaistar. Capernaum an naan kilid ta Dagat Galilea^x daw dani ta darwa na lugar na Zabulon daw Neftali.^y
 14 Tanged naan dya Jesus gistar, natuman ambal ya Isaias na prupita anay pa sa:

15 “Naan ta mga lugar na Zabulon daw Neftali
 na gatubang ta dagat^z daw naan liyo ta Suba Jordan
 na yon man lugar na Galilea na istaran ta tama na mga itlaw
 na dili iya ta Dyos,

16 mga itlaw dya paryo danen an ta mga itlaw na lugay en gatinir naan ta delem na lugar,
 piro kakita en ta sikad pawa.
 Paryo man danen an ta mga itlaw na lugay en gistar naan ta delem na lugar na iran na kabui pirmi naan ta piligro,
 piro may gapawa en naan ki danen.”^a

17 Alin ta timpo na Jesus i gaistar naan ta Capernaum, kanen i gaumpisa en ta pagwali naan ta mga itlaw na ambal din, “Magnelsel kaw daw dilian nyo inyo an na mga sala tak anduni abot en upurtunidad na makapasakep kaw naan ta papaabot nyo na pagdumala ta Dyos.”

Pagpili Jesus Ta Una Din Na Mga Tinudluan

(*Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11*)

18 Na gapanaw Jesus i naan ta kilid ta Dagat Galilea, nakita din darwa na mag-utod na mananagat na Simon na paumaw man na Pedro daw iya na utod na Andres na danen an galaya. 19 Gambal Jesus i ki danen, “Muyog kaw ki yaken aged imuon ta kyo na ake na mga tinudluan. Paryo ta ubra nyo na kyo yan mananagat ta sidda yon man imuon ta kyo na mananagat ta mga itlaw tak tudluan ta kyo na maglaygay ta mga itlaw na magpasakep danen ta pagdumala ta Dyos.”

20 Pag-ambal Jesus, pabilin dayon danen iran ya na mga laya daw gakuyog ki kanen.

21 Gapadayon Jesus i ta pagpanaw daw naan ta unaan nakita din man darwa na mag-utod na Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo. Naan danen ta sakayan na buti duma ta iran na amay na gapuna danen an ta iran na pukot. Paumaw Jesus mag-utod an 22 daw padilian dayon danen iran na amay naan ta buti daw gakuyog ki Jesus.

^x 4:13 Pwidi nyo mabasa parti ta *Dagat Galilea* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

^y 4:13 Zabulon daw Neftali mga bata Israel. *Darwa na lugar na Zabulon daw Neftali* beet ambalen mga lugar na sakep ta panublien ta mga linai Zabulon daw Neftali. Pwidi nyo mabasa parti ki *Israel* daw iya na mga bata naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Israel*. ^z 4:15 Dagat an na pasambit Dagat Galilea. ^a 4:16 Isaias 9:1-2 Paanggid naan ta birsikulo disi-sais beet ambalen na may gabot na manluluwas naan ta mga itlaw na mga ula gapati ta Dyos daw adlek ta kamatayen.

Mga Buat Jesus Naan Ta Galilea
(*Lucas 6:17-19*)

²³Galibot Jesus i ta bilog na Galilea na gatudlo naan ta mga balay tipunan ta mga Judio daw gasugid kanen an ta miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos. Paayad din mga itlaw an na may mga masakit daw may mga dipirinsya ta lawa. ²⁴Galapta gid naan ta bilog na prubinsya ta Siria balita an parti ta mga nabuat Jesus. Padala ki kanen tama na mga itlaw bisan ino iran na masakit, mga itlaw na gabatyag ta segeng na sakit ta lawa, mga naseddepan ta malain na ispiritu, mga kuyapen daw mga paralitiko. Napaayad Jesus danen an tanan. ²⁵Tama itlaw na gakuyog ki Jesus na mga taga-Galilea, mga taga-Decapolis^b daw mga taga-Jerusalem. Duma an na gakuyog ki kanen alin pa ta duma na mga banwa na sakep ta prubinsya Judea daw alin ta liyo Suba Jordan.

Mga Tudlo Jesus Na Kanen Naan Ta Isya Na Bukid
(*Lucas 6:20-23*)

5 ¹Na nakita Jesus na tama itlaw giling naan ki kanen, gatukad kanen i naan ta isya na bukid daw naan dya kanen gapungko. Iya na mga tinudluan gaprani ki kanen ²daw gatudlo kanen ki danen ta iling ti:
³“May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na nalam na danen an gakinanglan ta Dyos
 tak beet ambalen na sakep danen an ta iya na pagdumala.
⁴May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na gangasebe anduni tak danen an lipayen ta Dyos.
⁵May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na mapainebesen tak mabaton danen tanan na papangako ta Dyos.
⁶May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na liag magtuman ta kabebet-en ta Dyos na terek ta iran na tagipusuon tak tabangan din danen an aged matuman gid danen iya na kabebet-en.
⁷May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na maluluy-on tak danen an kaluuyan ta Dyos.
⁸May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na iran na palabi pagsirbi daw pagtuman ta Dyos tak mabot adlaw na makita danen kanen an.
⁹May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na gabuat ta paagi na maglineng pagdumaay ta mga itlaw

---

^b **4:25** *Decapolis* i ngaran ta lugar na naan dya nasakep sampulo na syudad na naan dapit sennangnan ta Suba Jordan. Naan ta linggwai na Griego ngaran na *Decapolis* beet ambalen *sampulo na syudad*.

tak Dyos an pasunod danen na paryo danen ta mga bata na gasunod ta ugali ta iran na amay.

¹⁰ May angken na kalipay alin ta Dyos mga itlaw na papangabot ta mga gakuntra ki danen tenged ta iran na pagsunod ta kabebet-en ta Dyos

tak beet ambalen na sakep danen ta iya na pagdumala.

¹¹ May angken kaw na kalipay alin ta Dyos daw matabo na painsulto kaw, papangabot kaw ta mga gakuntra ki kyo daw ambalan ta maskin ino nang na malain na mga ambal na dili matuod tak kyo yan sakep ki yaken.

¹² Daw maagian nyo mga malain na iling tan, magkalipay kaw ta miad tak may bakod na bales naan ta langit na patagana ta Dyos para ki kyo. Demdemen nyo na inagian nyo an na bellay paryas nang ta inagian ta mga prupita ya na una ki kyo na danen an papangabot ta mga gakuntra ki danen. Bisan iling tan iran na inagian, kabaton danen ya ta bakod na bales alin ta Dyos.”

Mga Tinudluan Jesus Paanggid Ta Asin Daw Ilaw

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35; Lucas 11:33)

¹³ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Kyo na mga tinudluan ko, paryo kaw ta asin na kinanglan para ta kayaran ta mga itlaw ta kalibutan i. Isipen nyo: Daw ula en lasa asin an, impusibli na magmasin pa isab. Ula en pulos. Papilak nang en daw nautaran ta mga itlaw.^c

¹⁴ “Kyo paryo man ta ilaw ta kalibutan tak gatabang kaw ta mga itlaw aged na makala danen Dyos an. Makita gid mga buat nyo an paryo ta syudad na naan apaw ta bungyod na iya na pawa impusibli na maliperan. ¹⁵ Daw mga itlaw magtutod ta lampraan, dili danen takleban ta gantangan. Ibetang danen naan ta tungtungan ta ilaw aged selled ta balay mapawaan daw tanan na mga itlaw dya kakita. ¹⁶ Iling man tan, dili nyo ilikem inyo na pagsunod ta Dyos aged makita ta mga itlaw inyo na mga binuatan na miad daw dayawen danen Dyos an na ate na Amay naan ta langit.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Sinulat Moises

¹⁷ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili kaw mag-isip na ake na tuyo ta pag-iling di para magtudlo ta mga

---

^c 5:13 Asin an gaatag ta sabor naan ta pagkaan daw pagamit man aged maglugay pagkaan an. Naan ta paanggid na paisturya Jesus na nasambit din asin, beet din ambalen na ta pagtuman ta iya na mga tinudluan ta iran na katengdanan bilang iya na mga tinudluan, dapat iran na mga buatan para ta kayaran ta duma na mga itlaw tak daw dili, ula en pulos iran na pagsunod ki kanen.

ittaw na dili danen kinanglan na tumanen Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita. Ake na tuyo ta pag-iling di para maintindian ta mga itlaw beet ambalen ta mga sinulat ya aged tumanen danen ta usto. ¹⁸Iling gid tan ake na tuyo daw sugiran ta kyo na maski marwad kalangitan an daw kalibutan i, dili gid marwad bisan isya na tise na litra daw isya na kurit ta litra na naan ta Mga Sinulat Moises mintras ula pa natuman tanan na dapat matuman na mga ambal ta Dyos na naan ta mga sinulat ya. ¹⁹Daw kino na dili magtuman ta maskin pinakasimpli na sugo naan ta Mga Sinulat Moises daw magtudlo ta duma na dili kinanglan tumanen, kanen bilangen na may pinakababa na katengdanan ta tanan na sakep ta pagdumala ta Dyos. Piro, daw kino na magtuman ta mga sugo daw magtudlo ta duma na danen magtuman man, kanen bilangen na may datas na katengdanan naan ta pagdumala ta Dyos. ²⁰Gambal a ki kyo na daw inyo na pagsunod ta kabebet-en ta Dyos paryo nang ta pagsunod ta mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, impusibli na masakep kaw ta pagdumala ta Dyos.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Buat Na Kuntra Ta Duma Na Mga Itlaw

²¹Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo en na gasugo Dyos an naan ta mga kaapuan na alinan nyo, ‘Dili ka magpatay,’^d daw gasugo man na ‘daw kino makapatay sintinsyaan.’ ²²Piro, gambal a ki kyo na daw kino may kagilek ta iya na duma, sintinsyaan man. Bisan kino na gainsulto ta iya na duma na pambalan din, ‘Kabos ka gid,’ nakasala kanen daw dapat dleen naan ta ate na kadatasan na kungsiyo na Sanedrin para manabat. Bisan kino na pagayyaan din iya na duma na pambalan din, ‘Bungbuang ka,’ nakasala kanen daw dapat apoy na naan ta impirno iya na tupaan. ²³Gani, daw magbetang ka en inta ta imo na dala na alad naan ta alaran daw naan dya nademdeman no na may duma na lain beet ki kaon, ²⁴bilin no anay alad no an naan ta atubangan ta alaran daw ilingan no kanen an daw mangayo ka ta pasinsya. Daw magmiaray kaw en, malik ka daw dayunon no imo na pag-alad naan ta Dyos.

²⁵“Daw may gakusar ki kaon, arigluon no dayon na ula kaw pa kabot naan ta uwis tak daw kyo naan en ta uwis, intriga ka naan ta gwardya daw prisuon. ²⁶Iling gid tan matabo ki kaon daw sugiran ta kaw na dili ka pagwaen asta na mabayaran no gid tanan na dapat bayaran.”

---

^d 5:21 Exodo 20:13, Deuteronomio 5:17

**Pagpaandam Jesus Ta Mga Mama Parti Ta
Pag-isip Ta Malain Naan Ta Bai**

²⁷Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo en sugo ta Dyos na iling ti, ‘Dili ka mag-intra ta bai na sawa ta duma.’^e ²⁸Piro, gambal a ki kyo na daw mama magtan-aw ta isya na bai daw gaisip ta malain, paryo na kanen an gaintra en. ²⁹Daw tuo no na mata tenaan na nakasala ka, dapat lukaten no daw pilak. Mas miad pa na kulang isya na parti ta imo na lawa kaysa na kumplito daw pilak ka naan ta impirno. ³⁰Daw tuo no na lima tenaan na nakasala ka, dapat uturon no daw pilak. Mas miad pa na kulang isya na parti ta imo na lawa kaysa na kumplito daw naan ka tupa ta impirno.”

**Pagpaandam Jesus Ta Mga Mama Parti Ta Pagbelag Danen Ta Iran Na
Sawa**

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Sugo man ta Dyos na daw mama gusto magbelag ta iya na sawa, kinanglan buatan din ta kasulatan ta pagbelag.^f ³²Piro, gambal a ki kyo na daw bisan kino na mama na belagan din iya an na sawa na ula man gaintra ta mama, kasala kanen an tak daw mangasawa isab pabelagan din an na sawa, paryas man gyapon na gaintra ta mama. Bisn kino na mama na mangasawa ta bai na nabelagan, kasala kanen an tak paryas man gyapon na gaintra kanen ta bai.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagsumpa

³³Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo man en na ta una gasugo Dyos an naan ta mga kaapuan na alinan nyo, ‘Dili no bawien imo na sumpa naan ta Dyos. Tumanen no daw ino imo na sumpa ki kanen.’^g ³⁴Piro, gambal a ki kyo, daw magpangako kaw, dili kaw nang en magsumpa. Dili kaw magsumpa paagi ta pagsambit ta langit tak naan dya truno ta Dyos ta iya na pagdumala. ³⁵Dili kaw man magsumpa paagi ta pagsambit ta kalibutan tak kalibutan i sakep ta iya na pagdumala na paryo naan di gatungtong iya na batiis. Dili kaw man magsumpa paagi ta pagsambit ta Jerusalem tak Jerusalem syudad na iya ta Dyos na makagagaem na ari. ³⁶Dili kaw man magsumpa paagi ta pagsambit ta inyo na ulo tak dili nyo kaya na pamitemen daw paputien maskin isya naet ta inyo na buok. ³⁷Mas dayad daw miag kaw na mag-ee, ambalen nyo nang ‘Ee.’ Daw miag kaw na magdili, ambalen nyo nang ‘Dili.’ Maskin ino pa na duma na ambal na pasambit nyo, naan alin en ki Satanas.”

---

^e 5:27 Exodo 20:14   ^f 5:31 Deuteronomio 24:1   ^g 5:33 Mga Numero 30:2

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagbales

(Lucas 6:29-30)

³⁸Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo en sugo ta Dyos na iling ti, ‘Daw kino magsamad ta mata ta duma, iya na mata samaren man. Daw kino magtangtang ta ngipen ta duma, iya na ngipen tangtangen man.’^h ³⁹Piro, gambal a ki kyo na dili kaw magbales ta mga itlaw na gabuat ta malain ki kyo. Daw tampaen ka naan ta tuo no na mimi, itubang no man liyo no an na mimi. ⁴⁰Daw idimanda ka na kamangen imo an na bayo, iatag no man imo na pang-isleb. ⁴¹Daw piliten ka ta isya na sundalo na pas-anen iya an na dala ta isya kilumitro, dleen no bisan pa asta ta darwa na kilumitro. ⁴²Tagan no daw kino mangayo ki kaon daw paelesen no man daw kino gaeles.”

Paggugma Para Ta Mga Kuntra

(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Namatian nyo en sugo ta Dyos na iling ti, ‘Gugmaen nyo inyo na mga areyⁱ daw demetan nyo mga gakuntra ki kyo.’ ⁴⁴Piro, gambal a ki kyo na gugmaen nyo mga itlaw na gakuntra ki kyo daw pangamuyuan nyo mga itlaw na gapangabot ki kyo ⁴⁵tak daw iling tan buaten nyo, ate an na Amay naan ta langit pasunod nyo na paryo kaw ta bata na gasunod ta ugali ta iya na amay. Miad man gyapon Dyos an naan ta mga itlaw na malain daw ula gasunod ki kanen daw naan man ta mga itlaw na miad daw gasunod ki kanen tak danen tanan pasilakan din ta adlaw daw paatagan ta uran. ⁴⁶Daw gugmaen nyo an mga itlaw nang na gagugma ki kyo, dili kaw magpaabot na mabaton nyo dayad na bales alin ta Dyos. Bisn mga manugsukot ta buis^j gagugma ta mga gagugma ki danen. ⁴⁷Daw mga patubay nyo an mga paryo nyo nang na Judio, ino inyo na buat na mas miad pa ta duma? Bisn mga itlaw na ula kakala ta Dyos gabuat man ta iling tan. ⁴⁸Gani, buaten nyo daw ino miad an naan ta mga itlaw aged paryas kaw ta ate na Amay naan ta langit na tanan na pabuat din miad.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagtabang Naan Ta Mga Gakinanglan

6 ¹Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Amblihan nyo na daw magbuat kaw ta miad, dili para nang na makita ta

---

^h 5:38 Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21   ⁱ 5:43 Levitico 19:18   ^j 5:46 Ta timpo Jesus, lugar ta mga Judio sakep ta pagdumala ta gubirno ta Roma. Mga manugsukot an ta buis pabilang ta iran na mga kasimanwa na danen an mga traydor tak gasirbisyo para ta gubirno ta Roma. Katamaan man ki danen gapangwarta nang. Gani, pabilang danen an na makasasala na mga itlaw. Mga manugsukot ta buis pasambit bilang alimbawa ta mga itlaw na bisan danen an makasasala gagugma man ta mga gagugma ki danen.

mga itlaw aged dayawen kaw tak daw iling tan buaten nyo, ula kaw mabaton na bales alin ta ate na Amay naan ta langit. ²Gani, daw mag-atag kaw ta limos, dili nyo umawen mga itlaw na marani na makita danen inyo an na pag-atag. Iling tan pabuat ta mga itlaw na iran na pag-atag pakita-kita nang. Na danen an naan ta mga balay tipunan daw mga dalan, liag danen na iran na pag-atag makita ta tama na mga itlaw aged dayawen danen an. Iling gid tan pabuat danen, piro sugiran ta kyo na ula duma na bales na mabot pa ki danen ta iran na pag-atag ta limos daw dili, pagdayaw nang ya ta mga itlaw. ³Daw magtabang kaw ta mga gakinanglan, dili nyo isugid bisan pa ta seed nyo gid na arey ⁴aged sikrito nang inyo an na pagtabang tak nakita ta Dyos na ate na Amay naan ta langit daw kanen magbales ta dayad ki kyo.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpangamuyo

(Lucas 11:2-4)

⁵Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Daw mangamuyo kaw, dili nyo sunuron buat an ta mga itlaw na iran na pagpangamuyo pakita-kita nang. Gusto danen na mangamuyo na gatindeg naan ta mga balay tipunan daw naan ta mga kanto ta karsada aged sigurado gid na mlaman ta mga itlaw na danen an dyusnon. Iling gid tan pabuat ta duma na itlaw, piro sugiran ta kyo na ula en duma na bales na mabot pa ki danen ta iran na pagpangamuyo daw dili, pagtan-aw nang ya ta mga itlaw. ⁶Gani, daw mangamuyo ka, melled ka naan ta imo na kwarto na kaon nang daw saraan ngaan an. Naan dya, mangamuyo ka ta Dyos na ate na Amay na dili makita. Piro, kanen kakita ta mga buat na ula nakita ta mga itlaw daw balesan ka din ta dayad.

⁷“Daw mangamuyo kaw, dili lawig na balik-balik na mga ambal. Iling tan buat ta mga itlaw na ula kakala ta Dyos tak salig danen daw lawig iran na pangamuyo, mamatian danen an ta iran na dyos. ⁸Dili kaw magparyo ki danen tak bag-o kaw mangamuyo, nlaman en ta ate na Amay naan ta langit inyo an na mga kinanglan. ⁹Gani, daw mangamuyo kaw, iling ti:

‘Amay nay na naan ta langit,

kabay na kalaen ka ta tanan na mga itlaw na kaon nang Dyos daw tumanen ka danen.

¹⁰ Kabay na mabot en timpo

na magdumala ka ta tanan na mga itlaw.

Kabay na mga itlaw ta kalibutan i magtuman ta imo na kabebet-en na paryas naan ta langit patuman imo na kabebet-en.

¹¹ Tagan no kami i ta ame na kinanglan na pagkaan ta anduni na adlaw.

¹² Patawaren no kami i ta ame na mga sala

paryas na napatawad nay man mga kasala an ki kami.

¹³ Tabangan kay no na dili kay madala ta mga tintar.

Luwasen kay no ki Satanas.

Yi ame na pangamuyo

tak kaon Ari Na Makagagaem

daw dayawen ka ta ula katapusan. Amen.’ ”^k

¹⁴ Ambal pa Jesus, “Daw patawaren nyo mga ittaw na kasala ki kyo, patawaren kaw man ta ate na Amay na naan ta langit. ¹⁵ Piro, daw dili nyo patawaren danen an, dili kaw man patawaren ta ate na Amay na naan ta langit.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpwasa

¹⁶ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Daw magpwasa kaw, dili nyo buaten paryo ta mga ittaw na iran na pagpwasa pakita-kita nang. Daw danen magpwasa, pabuat danen ta iran na kaugalingen daw lagen no napung-awan daw pabay-an nang iran na kaugalingen aged magbilib mga ittaw na danen an gapwasa. Iling gid tan pabuat ta duma na ittaw, piro sugiran ta kyo na ula duma na bales na mabot pa ki danen ta iran na pagpwasa daw dili, pagbilib nang ya ta mga ittaw. ¹⁷ Piro, daw kyo magpwasa, manglam-os kaw daw manudlay ¹⁸ aged ula may nalam na gapwasa kaw. Ate na Amay na dili makita na naan ta langit, dapat kanen nang nalam daw magpwasa kaw. Kanen kakita ta mga buat na ula nlami ta mga ittaw daw balesan kaw din ta dayad.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagtipon Ta Manggad Naan Ta Langit

(Lucas 12:33-34)

¹⁹ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili kaw magtipon ta manggad unti ta kalibutan i para nang ta inyo na kaugalingen tak maketket nang ta mga sapat, matektekan daw selleren ta duma na ittaw inyo an na balay aged takawan. ²⁰ Piro, para malipay Dyos an ki kyo, gamiten nyo inyo an na manggad ta pagbuat ta miad. Daw iling tan buaten nyo, paryo na gatipon kaw ta manggad naan ta langit na naan dya inyo na manggad dili maketket, dili matektekan daw dili man matakaw. ²¹ Dapat iling tan buaten nyo tak daw indi kaw gatipon ta manggad nyo, naan man dya nakem nyo an.”

Mata Paanggid Ta Lampraan

(Lucas 11:34-36)

²² Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Mata an paanggid ta lampraan na gaatag ta pawa naan ta imo na kaugalingen. Daw miad

---

^k **6:13** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, naan ta birsikulo trisi ula mga ambal na *Yi ame na pangamuyo tak kaon Ari Na Makagagaem daw dayawen ka ta ula katapusan. Amen.*

mata no an, imo na kaugalingen ubos pawa. ²³Piro, daw lebbeg mata no an, imo na kaugalingen ubos delem. Daw pawa an na salig nyo na naan ki kyo delem pla, beet ambalen sikad gid delem naan ki kyo!”¹

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos

(Lucas 16:13; 12:22-31)

²⁴Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Impusibli na isya na suguon, dengngan din na sirbian darwa na amo tak isya an palanggaen din daw tumanen na terek ta iya na tagipusuon, piro isya ya pakalainen din daw dili man tauron. Iling man tan, daw labien nyo pagpatama an ta inyo na manggad, impusibli na sirbian nyo Dyos an.

²⁵“Gani, gambal a ki kyo na dili kaw sali ta palibeg parti ta inyo na kabui daw parti man daw indi kaw kamang ta inyo na pagkaan daw inemen. Dili kaw man sali ta palibeg ta bayo na suuton nyo. Di' ba pagkaan an, dili nang yon impurtanti para ta ate na kabui? Di' ba bayo an, dili nang yon impurtanti para ta ate na lawa? ²⁶Lagen nyo mga yupan an! Ula danen an gasabwag, ula man gaani daw ula man gatipon ta bisan ino nang naan ta budiga para ta iran na kan-enen. Piro, bui man gyapon danen an tak ate na Amay na naan ta langit gapakaan ki danen. Di' ba kyo mas impurtanti kaysa ta mga yupan? ²⁷Di' ba bisan magpalibeg kaw pa, dili nyo man gyapon madugangan ta bisan isya nang na uras inyo an na kabui?

²⁸“Man-o tak gapalibeg kaw gid daw indi kaw magkamang ta inyo na bayo? Lagen nyo mga bulak an naan ta blasan daw paino magtubo. Ula gapangabellay ta pag-ubra mga bulak an daw ula man gabuat ta bayo. ²⁹Sugiran ta kyo na Ari Solomon ya na sikad manggaranen daw iya na mga bayo sikad dayad, ula kanen bayo na mas dayad pa kaysa ta isya na bulak. ³⁰Papabulak ta Dyos mga lamunon an na bui naan ta blasan piro ta dili nang lugay rabasen nang daw imuon na pandabok naan ta pugon! Daw iling tan pabuat ta Dyos naan ta lamunon, simpri mas pa na kyo tagan ta Dyos ta bayo na suuton! Man-o tak kulang inyo an na pagsalig ta Dyos parti ta inyo na mga kinanglanan?

³¹“Dili kaw sali ta palibeg na mambal kaw, ‘Ino kan-enen ta? Ino inemen ta? Ino bayuon ta?’ ³²Mga itlaw na ula gatuo ta Dyos, danen an pirmi gapalibeg parti ta tanan na mga kinanglanan danen. Piro, Dyos na ate na Amay na naan ta langit, nlanan din daw ino inyo an na mga kinanglanan. ³³Dili kaw magparyo ta mga itlaw na ula gatuo. Una ta tanan, labien nyo inyo an na pagpasakep ta pagdumala ta Dyos daw inyo na pagtuman ta iya na kabebet-en. Daw iling tan buaten nyo, sigurado tagan kaw din ta inyo na

---

¹ 6:23 Naan ta paanggid na paisturya Jesus, iya na tudlo dili parti ta mata. Gatudlo kanen an parti daw ino kaimtangan ta mga itlaw na gapati ta tudlo din daw ino man kaimtangan ta mga itlaw na ula gapati.

mga kinanglanan. ³⁴Gani, dili kaw sali ta palibeg parti ta mabot pa na mga adlaw. Magsalig kaw nang naan ta Dyos. Usto en pagpalibeg nyo an parti ta anduni na adlaw. Dapat mga prublina an na naan ta mabot pa na mga adlaw dili nyo idugang naan ta mga prublina ta anduni na adlaw.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pag-usgar Ta Duma

(Lucas 6:37, 41-42)

7 ¹Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili kaw mag-usgar ta duma aged dili kaw man usgaran ta Dyos ²tak daw mag-usgar kaw ta duma, Dyos an mag-usgar ki kyo. Basian an na pagamit nyo ta pag-usgar naan ta duma, yon man gamiten ta Dyos ki kyo. ³Man-o tak sali ka gid ta bantay ta sala ta duma, piro sala no an na bakod pabay-an no nang? Daw iling tan buat no, paryo na nakita no puling na tise nang naan ta mata ta duma, piro pabay-an no nang man na naan ta imo na mata may paryo bakod na tablon. ⁴Maskin paryo may tablon na naan ta imo na mata, gambal ka ta duma no, ‘Miad taan na kamangen ko imo an na puling’. ⁵Salig no daw kino ka na ula sala! Dilian no imo na sala bag-o ka magsaway ta duma parti ta iya na sala. Daw iling tan buaten no, paryo pakamang no tablon an na naan ta imo na mata aged kakita ka ta usto para makamang no tise an na puling na naan ta mata ta duma.”

⁶Gatudlo man Jesus na dapat dili magpadayon ta pagtudlo ta pulong ta Dyos naan ta mga ittaw na dili miag mamati. Ambal din, “Dili nyo iatag maalen na mga betang naan ta mga ayam tak kyo pa balikan danen daw kagaten. Dili nyo man ibatang mga pirlas naan ta atubangan ta mga baboy tak utad-utaran nang danen.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpangamuyo

(Lucas 11:9-13)

⁷Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili kaw mag-untat na mangayo naan ta Dyos tak sigurado na tagan kaw din. Dili kaw mag-untat na marani naan ta Dyos tak sigurado tabangan kaw din. Dili kaw mag-untat na mangamuyo naan ta Dyos tak sigurado sabaten kaw din ⁸tenged bisan kino na mangayo, matagan. Bisin kino na marani, tabangan. Bisin kino na mangamuyo, sabaten. ⁹Di' ba kyo na mga ginikanan, ula kaw gaatag ta bato naan ta inyo na bata na gangayo ta tinapay? ¹⁰Ula kaw man gaatag ta bekkessan naan ta inyo na bata na gangayo ta sidida. ¹¹Tenged kyo na mga gabuat ta malain nalam man mag-atag ta dayad na mga betang naan ta inyo na mga bata, sigurado na ate an na Amay na naan ta langit mas pa gid mag-atag ta dayad na betang naan ta mga gangayo ki kanen!

¹²“Trataren nyo duma na mga ittaw paryo man daw ino liag nyo na pagtratar danen ki kyo tak iling tan beet ambalen ta patudlo naan ta Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita.”

Pagselled Naan Ta Kitid Na Selleran
(*Lucas 13:24*)

¹³Gambal Jesus i ta isya na paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Magselled kaw naan ta kitid na selleran tak wayang na selleran daw lapad na dalan, yon agian na diritso ta silot na ula katapusan daw tama na mga itlaw gaselled dya. ¹⁴Piro, kitid na selleran daw kuli agian na dalan, yon agian aged maangken kabui na ula katapusan daw pila nang na itlaw gaselled dya.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Mga Dili-Matuod Na Prupita
(*Lucas 6:43-44*)

¹⁵Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Mag-ambliḡ kaw aged dili nyo sunuron mga dili-matuod na prupita tak gapakuno-kuno nang danen an na danen mga padala ta Dyos. Dili man igo iran na patudlo parti ta kabebet-en ta Dyos. Danen paryo ta pintas na mga ayep^m na gapakuno-kuno na mga beet na karniro. ¹⁶Makala nyo mga dili-matuod na prupita paagi ta iran na mga binuatan paryo na makala nyo mga kaoy paagi ta iran na bunga. Daw liag ta itlaw na mamang ta bunga ta ubas, simpri dili kanen an mag-ipo naan ta telleken na tanem. Daw liag ta itlaw na mamang ta bunga ta igos, simpri dili kanen an mag-ipo naan ta sampinit. ¹⁷Kaoy na miad gamunga ta dayad daw kaoy na lain gamunga ta lain. ¹⁸Impusibli na kaoy na miad mamunga ta lain daw kaoy na lain mamunga ta dayad. ¹⁹Kada kaoy na dili dayad iya an na bunga, pukanen daw pilak naan ta apoy. ²⁰Sigurado gid na makala nyo mga dili-matuod na prupita paagi ta iran na mga binuatan.”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagpasakep Naan Ta Pagdumala Ta Dyos
(*Lucas 13:25-27*)

²¹Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili tanan na gaumaw ki yaken, ‘Ginuo ko,’ masakep ta pagdumala ta Dyos. Mga itlaw na gasunod ta kabebet-en ta ake na Amay na naan ta langit, danen an sakep ta iya na pagdumala. ²²Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos ta tanan na mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, tama gid mag-ambal ki yaken, ‘Ginuo, nlanan no na ta imo na ngaran pasugid nay ta mga itlaw imo an na pulong. Ta imo na ngaran gapagwa kay ta mga malain na ispiritu daw gabuat kay man ta tama na katingalaan.’ ²³Yi ake na sabat ki danen, ‘Dili ta kyo kala. Malin kaw di, kyo na mga gabuat ta malain.’ ”

---

^m 7:15 Mga ayep na pasambit naan ta birsikulo kinsi, daw naan ta Inglis paumaw na ‘wolf’. ‘Wolf’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakaayan.

Pagtudlo Jesus Parti Ta Pagsunod Ta Iya Na Ambal
(*Lucas 6:47-49*)

²⁴Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Tanan na gamati daw gasunod ta ambal ko, danen an paryo ta itlaw na maalam na gatukod ta balay na mga ligi an natindeg naan ta unay na bato. ²⁵Gabot timpo na gauran ta tudo, gabaa daw gaunos na palamba gid balay ya, piro ula natumba tak napatindeg naan ta unay na bato. ²⁶Piro, tanan na gamati ta ambal ko daw ula gasunod, danen an paryo ta itlaw na ula isip na gapatindeg ta balay naan ta pantad. ²⁷Gabot timpo na gauran ta tudo, gabaa daw gaunos na palamba gid balay ya daw natumba balay na nagubba gid.”

²⁸Pagtapos Jesus ta pag-ambal, gatingala gid tanan an na itlaw ta iya na panudluon ²⁹tak kanen an gatudlo alin ta iya gid na alam. Dili kanen an paryo ta mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises tak patudlo danen naan nang alin ta alam ta duma na itlaw.

Mama Na May Segeng Na Masakit Ta Langgit
(*Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16*)

8 ¹Pagtapos ta pagtudlo Jesus ta mga itlaw naan ta bukid, gategbeng kanen i daw sikad tama na mga itlaw gakuyog. ²Isya na mama na may segeng na masakit ta langgit gaprani ki Jesus daw galuod na gambal, “Ginuo, daw gusto no, mapaayad a no ta ake na masakit.” ³Paibitan Jesus mama an daw ambal din, “Gusto ko! Mayad ka!” Pag-ambal Jesus, nayad dayon mama an ta iya na masakit ta langgit. ⁴Paambalan Jesus kanen an, “Dili ka mugid naan ta bisan kino parti ta ake na pagpaayad ki kaon. Magdiritso ka nang naan ta pari daw magpatan-aw na nayad ka en. Magdala ka man ta alad na igo ta sugo ta Dyos naan ta Mga Sinulat Moises” aged may pamatuod ka naan ta mga itlaw na nayad ka en.”

Upisyal Ta Sundalo
(*Lucas 7:1-10*)

⁵Na giling Jesus i naan ta banwa na Capernaum, isya na dili-Judio na upisyal ta sundalo^o gaprani ki kanen daw gapakiluoy, ⁶“Ginuo, ake na suguon ganegga naan ta ame na balay tak naparalays daw segeng na sakit nabatyagan din an.” ⁷Ambal Jesus ki kanen, “Miling a dya daw paayaren ko kanen an.” ⁸Piro, sabat

ⁿ 8:4 Levitico 14:1-7   ^o 8:5 Yi na upisyal kumander ta isya gatos na mga sundalo.

ta upisyal, “Ginuo, dili a bagay na magbaton ki kaon naan ta ame na balay tak datas imo na katengdanan. Mambal ka nang, sigurado na mayad en ake na suguon. ⁹Tenged ta ake na inagian bilang upisyal ta sundalo, nlanan ko gid na matuman dayon imo an na ambal. Pamanduan a ta mga upisyal na mas datas iran na katengdanan kaysa ta ake na katengdanan daw may pamanduan a man. Daw mag-ambal a ta isya, ‘Miling ka unso,’ gapanaw dayon. Daw mag-ambal a ta duma, ‘Manaw ka ri,’ gaprani dayon. Daw mag-ambal a ta suguon ko, ‘Ubraen no ni,’ paubra din dayon.”

¹⁰Pagmati Jesus ta ambal ta upisyal, gabilib kanen i daw gambal naan ta mga itlaw na gakuyog ki kanen parti ta upisyal an, “Bakod gid iya na pagsalig ki yaken daw sugiran ta kyo na ula a pa kakita ta itlaw naan ta tanan na linai Israel na may bakod na pagsalig paryo ta iya na pagsalig. ¹¹Gambal a ki kyo na tama na dili linai Israel alin ta bisan indi na mga lugar ta kalibutan mandegek duma ta kaapuan na ate na alinan na danen Abraham, Isaac daw Jacob naan ta kumbira na naan ta kaarian ta Dyos. ¹²Piro, tama na mga linai Israel na imbis na mandegek danen an naan ta kaarian ta Dyos, dleen danen an naan ta sikad delem na lugar^p padyo ta kaarian. Naan dya danen an mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran na ngipen.”

¹³Pagtapos ta pag-ambal Jesus naan ta mga itlaw na gakuyog ki kanen, gambal man kanen naan ta upisyal an, “Muli ka en. Matuman imo na pangabay tenged ta imo na pagsalig ki yaken.” Ta yon man na uras, nayad suguon ya ta upisyal.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Itlaw
(*Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41*)

¹⁴Giling Jesus i naan ta balay danen Pedro. Nakita din dya ugwangan ya Pedro na bai na ganegga tak nadangga. ¹⁵Patandeg Jesus kanen an naan ta lima daw gapuas iya na dangga. Gabangon dayon kanen daw mimes ta pagkaan para ki danen Jesus.

¹⁶Na salep en adlaw, padala ki Jesus tama na mga itlaw na naseddepan ta malain na mga ispiritu. Papagwa din mga malain ya na ispiritu paagi nang ta iya na ambal. Paayad din man tanan na mga itlaw na may masakit na padala ki kanen bisan ino iran an na masakit. ¹⁷Ta pagpaayad din ta mga itlaw daw pagpagwa ta mga malain na ispiritu, natuman ambal ya Isaias na prupita anay pa sa. Ambal Isaias,

“Pakamang din lain na mga pamatyag ta ate na lawa daw paayad din ate na mga masakit.”^q

Lagay Jesus Ta Mga Itlaw Na Liag Muyog Ki Kanen
(*Lucas 9:57-62*)

¹⁸Na nakita Jesus na gatipon isab ki kanen sikad tama na mga itlaw, pasugo din iya an na mga tinudluan na makted danen an duma ki kanen

---

^p 8:12 *Sikad delem na lugar* beet ambalen *impirno*.   ^q 8:17 Isaias 53:4

naan ta liyo na baybay ta Dagat Galilea. ¹⁹Na gaimen en danen an na makay, may isya na manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gaprani ki Jesus daw mambal, “Mistro, muyog a gid ki kaon bisan indi ka pa punta tak liag ko na isya a man ta imo na mga tinudluan!” ²⁰Ambal Jesus, “Miad pa isipen no anay mga ayep an naan ta kakauyan.’ Danen an may istaran na lungag daw mga yupan man a may salag na ulian, piro Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan,^s bisan indi nang gatinir tak ula ulian na balay na iya gid.”

²¹May isya eman ta mga tinudluan Jesus na gambal ki kanen, “Ginuo, bag-o a nang en muyog. Muli a pa aged daw mapatay amay ko ya naan a dya para maasikaso ko paglebbeng ki kanen.” ²²Sabat Jesus, “Duma nang en na mga itlaw na ula paumawa na muyog ki yaken pwidi na danen mag-asikaso ta paglebbeng ta imo ya na amay. Kaon yan a, muyog ka ki yaken.”

Pagpauntat Jesus Ta Unos
(*Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25*)

²³Gasakay Jesus i ta isya na buti daw gakuyog man iya an na mga tinudluan. ²⁴Na galakted danen an, nali nang gasampi pelles na angin daw gadarko gid baled an. Buti ya tise nang nasanapan ta taklap ta mga baled. Piro, Jesus i gatunuga. ²⁵Iya an na mga tinudluan gaprani ki kanen daw papukaw danen kanen i na ambal danen, “Ginuo, tabangan kay no! Maleddang ki en!” ²⁶Jesus i gambal ki danen, “Kulang inyo na pagsalig ki yaken. Man-o tak nadlek kaw?” Pagtapos Jesus ambal, gabangon kanen daw pamanduan din pelles na angin daw baled na muntat. Dayon sikad kalmada. ²⁷Gatingala gid iya an na mga tinudluan daw gambal, “Ino taan klasi na itlaw ni? Bisang angin an daw baled gatuman ki kanen.”

Darwa Na Mama Na Naseddepan Ta Mga Malain Na Ispiritu
(*Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39*)

²⁸Pag-abot Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta liyo na kilid ta dagat naan ta lugar ta mga Gadareno, may gasugat ki Jesus na darwa na mama na naan galin ta patyo. Danen i naseddepan ta malain na mga ispiritu. Sikad danen an manakit ta mga itlaw asta ula may gaagi naan ta dani ta patyo. ²⁹Pagkita danen ki Jesus, nali nang danen an gasinggit, “Kaon na Bata Ta Dyos, man-o tak anen ka di? Giling ka di aged silutan kay no, bisan dili pa igo na uras?”

---

^r **8:20** Ayep na pasambit naan ta birsikulo binti, daw naan ta Inglis paumaw na ‘fox’. ‘Fox’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan daw kabatuan. ^s **8:20** Pwidi nyo mabasa parti ta umaw na *Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

³⁰Naan ta dili gid madyo ki danen Jesus, may paneng ta baboy na ganuklad. ³¹Gapakiluoy mga malain ya na ispiritu ki Jesus, “Daw kami i pagwaen no, pailingen kay no naan ta mga baboy na ya.” ³²Jesus i gambal ki danen, “Mwa kaw!” Pag-ambal Jesus, gagwa danen ya naan ta darwa na mama daw gaseddep naan ta mga baboy. Tanan ya na baboy gadlagan paebes ta bangilid daw nulog naan ta dagat daw nalemmes tanan.

³³Mga manugbantay ta mga baboy gadlagan ta subla na adlek daw giling naan ta banwa na dani dya. Gapalapta danen an ta balita parti ta tanan na natabo ta mga baboy daw ta darwa na mama na naseddepan ta mga malain na ispiritu. ³⁴Tama na mga itlaw gagwa ta banwa na munta ki Jesus na paryo na naan dya bilog na banwa. Pagkita danen ki Jesus, gapakiluoy danen an na daw pwidi, malin kanen an ta iran na lugar.

Mama Na Dili Kapanaw
(*Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26*)

9 ¹Gasakay isab Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta buti daw gabalik ta banwa na naan en dya kanen gaistar.^t ²Na naan Jesus dya, may mga itlaw na giling ki kanen. Patuwangan danen mama na naan ta neggaan tak dili kapanaw. Na nakita Jesus na danen an gasalig gid ki kanen na mapaayad din mama an na dili kapanaw, gambal kanen i ta mama an, “Tong, malipay ka. Napatawad en imo an na mga sala.”

³Naan man dya pila na mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Na namatian danen ambal Jesus naan ta mama na dili kapanaw, ambal danen ta iran na kaugalingen, “Iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos ta pagpatawad ta sala!”

⁴Piro, nlanan Jesus daw ino iran an na isip daw paambalan din danen an, “Man-o tak gaisip kaw ta malain? ⁵Indi ta darwa na i mas dali nang buaten? Ambalen ko na napatawad en iya na mga sala, o ambalen ko na kanen an mangon daw manaw? Simpri darwa i paryas nang na dali buaten tak iling an tan mabuat paagi nang ta gaem daw uturidad ta Dyos. ⁶Pamatuuran ko ki kyo na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan may uturidad naan ta kalibutan i na magpatawad ta mga sala.” Dayon, gambal Jesus i ta mama na dili kapanaw, “Mangon ka! Dleen no neggaan no an daw muli.” ⁷Pag-ambal Jesus, gabangon mama an daw guli. ⁸Na nakita ta mga itlaw na nayad en mama ya, sikad gid tingala danen daw gadayaw danen ta Dyos na gaatag ta iling tan na uturidad naan ta itlaw.

---

^t **9:1** *Banwa na naan en dya kanen gaistar* beet ambalen banwa na Capernaum. Pwidi nyo mabasa naan ta Mateo 4:12-13 parti ta paglakted Jesus naan ta Capernaum daw naan dya gistar.

Pag-umaw Jesus Ki Mateo Na Muyog Ki Kanen
(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹Pagtapos Jesus ta pagpaayad ta mama ya na dili kapanaw, galin kanen i. Ta iya na pagpanaw, nakita din isya na manugsukot ta buis na ngaran din Mateo na gamungko naan ta bayaran ta buis. Gambal Jesus i ki Mateo, “Muyog ka ki yaken aged kaon isya man ta ake na mga tinudluan.” Pag-ambal Jesus, gatindeg dayon Mateo i daw muyog.

¹⁰Na Jesus i gakaan naan ta balay danen Mateo, tama na mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga itaw na gabot dya.^u Gakaan danen an na duma ki kanen daw iya na mga tinudluan. ¹¹Na nakita ta mga Pariseo dya na Jesus i gakaan duma ta makasasala na mga itaw, painsaan danen iya an na mga tinudluan, “Man-o tak inyo na mistro gakaan duma ta mga manugsukot ta buis daw makasasala na mga itaw?” ¹²Na namatian Jesus insa ya danen, sabbat din, “Mga itaw na miad iran na lawa ula gakinanglan ta duktor. Piro, mga itaw an a na may masakit, danen gakinanglan ta duktor. ¹³Intindien nyo gid ta miad ambal an ta Dyos naan ta sinulat na pulong din, ‘Mas gusto ko na may kaluoy kaw ta kada isya kaysa may paalad kaw ki yaken.’” Nyan na ula a giling di para manggat ta mga itaw na salig danen na matareng danen an. Giling a di para manggat ta mga itaw na makasasala aged magsunod danen an ki yaken.”

Insa Parti Ta Pagpwasa
(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴Gaprani ki Jesus pila na mga tinudluan Juan na manugbautismo. Gambal danen, “Pirmi kay ame gapwasa daw yon man mga Pariseo an, piro man-o tak imo na mga tinudluan ula gapwasa?” ¹⁵Sabat Jesus, “Daw may kumbira ta kasal, impusibli na mga paimbitar an mangasebe mintras mama na bag-o kasal anen pa don duma ki danen! Piro, mabot adlaw na mama an na bag-o nang kasal kamangen naan ki danen. Yon en uras na danen an magpwasa.”^w

¹⁶Gambal pa Jesus i ki danen, “Ula bisan kino na gatupak ta bag-o na tila na ula pa nabunaki naan ta daan na bayo tak mag-itad tinai ya naan ta bayo daw magbakod pa gid gisi an ta bayo tenged gakeddet tupak ya. ¹⁷Iling man tan, ula bisan kino na gaugsak ta bag-o na bino na dili pa iseg na gabula pa naan ta daan na ugsakan na langgit na ula en gainat.^x

---

^u 9:10 Mga manugsukot ta buis pabilang na makasasala na mga itaw tenged katamaan ki danen gapangwarta nang ta iran an na pagsirbisyo para ta gubirno ta Roma.

^v 9:13 Oseas 6:6   ^w 9:15 Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na ula gapwasa mga tinudluan din tak kanen an naan pa duma ki danen.   ^x 9:17 Ta timpo Jesus, bino isya na inemen na nabuat na alin ta ubas. Ugsakan ta bino nauman alin ta langgit ta kanding.

Daw iling tan buaten din, mabustik ugsakan tenged ta pagbula ta bino. Muyak bino ya daw masamad man ugsakan an. Dapat bag-o buat na bino iugsak naan ta bag-o buat na ugsakan na langgit na gainat pa aged paryo danen an na dili maino.”^y

Bata Ta Isya Na Manugdumala Daw Bai Na Gatandeg Ta Bayo Jesus
(*Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56*)

¹⁸Na gambal pa Jesus i naan ta mga tinudluan Juan na manugbautismo, may isya na gadumala ta balay tipunan na gabot daw galuod naan ta tubangan Jesus. Gapakiluoy kanen an ki Jesus, “Bag-o nang napatay ake na bata na bai. Miling ki naan ta ame na balay. Daw maimo nang, itungtong no imo na lima naan ki kanen para mabui.”

¹⁹Gatindeg Jesus i daw muyog ki kanen. Gakuyog man mga tinudluan Jesus.

²⁰Na gapanaw pa danen Jesus, may isya na bai na gaprani ki kanen naan dapit ta iya na tudtod. Bai ya, iya na rigla ula gapeet ta usto seled ta dusi anyos. Pagprani din ki Jesus, patandeg din bungay-bungay ta sidsid ta bayo na pangkabay Jesus ²¹tak naan ta iya na isip, “Daw matandeg ko nang iya na bayo, mayad a gid.” ²²Pagtandeg ta bai ta bayo Jesus, galiso Jesus i daw nakita din bai ya daw ambal din, “Kay, malipay ka! Tenged ta imo na pagsalig, nayad ka.” Pag-ambal Jesus, nayad dayon bai ya.

²³Pag-abot danen Jesus naan ta balay ta mama na gadumala ta balay tipunan, nakita Jesus mga manugtukar ta plawta para ta pug-aw daw tama na mga itlaw na gasinaba. ²⁴Gambal kanen an ta mga itlaw, “Mwa kaw anay. Bata an dili patay. Gatunuga nang kanen an.” Piro, patatawaan nang ta mga itlaw Jesus i. ²⁵Na napagwa en mga itlaw ya, dayon man silled Jesus i naan ta kwarto na naan dya patay an na bata. Pabitan din lima ta bata daw dayon gabangon bata an. ²⁶Balita parti ta pagpaayad din ta bata ya galapta ta tanan na banwa na dani ta Capernaum.

Pagpaayad Jesus Ta Darwa Na Bulag

²⁷Pag-alin Jesus ta lugar na naan dya paayad din bata ya, may gasunod ki kanen na darwa na mama na bulag. Gasinggit danen an ki kanen, “Apo Ari David!^z Maluoy ka ki kami!”

²⁸Na gaselled Jesus naan ta balay na dayunan din, darwa ya na bulag gaprani ki kanen. Gainsa kanen ki danen, “Gapati kaw na mapaayad ta

---

^y 9:17 Mga paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na dili dapat idugang nang mga patudlo Jesus naan ta mga patudlo ta mga Pariseo. Dapat iya nang Jesus na mga patudlo sunuron an. ^z 9:27 Ta timpo Jesus, daw may mag-ambal *Apo Ari David*, beet ambalen *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* na yon man Jesus. Pwidi nyo mabasa parti ta *Pinili Ta Dyos Na Mag-ari* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

kyo?” Sabat danen, “Ee, Ginuo.” ²⁹Pagsabat danen, patandeg din iran na mata daw mambal, “Pabuat ko ni para ki kyo tenged ta inyo na pagsalig ki yaken.” ³⁰Dayon, kakita en danen an. Paambalan din danen an na dili mugid ta bisan kino parti ta pagpaayad din ki danen. ³¹Piro, ta iran na pagpanaw, pasugid danen ta mga itlaw naan ta tanan na banwa na dani ta Capernaum parti ta pagpaayad din ki danen.

Pagpaayad Jesus Ta Isya Na Apa

³²Pag-alin ta darwa na bulag naan ki Jesus, may padala naan ki kanen na isya na mama na apa tak naseddepan ta malain na ispiritu. ³³Papagwa Jesus malain ya na ispiritu daw apa an kambal en. Gatingala gid mga itlaw an daw gambal, “Ula kay pa kakita na paryo tan naan ta bilog na nasyon Israel.” ³⁴Piro, mga Pariseo an gambal, “Napagwa din mga malain na ispiritu paagi ta gaem na alin ta pagpulo ta mga malain na ispiritu.”

Naluoy Jesus i Ta Mga Itlaw

³⁵Galibot Jesus i ta tanan na mga syudad daw banwa naan ta Galilea daw gatudlo naan ta mga balay tipunan ta mga Judio. Pasugid din miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos daw paayad din man mga itlaw maskin ino iran na masakit daw dipirinsya ta lawa. ³⁶Na nakita Jesus tama na mga itlaw na giling ki kanen, naluoy kanen an tak tama na bellay iran na naagian daw ula danen an dangepan. Danen an paryo ta mga karniro na ula manugbantay. ³⁷Gaisturya kanen ta isya na paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Paryo may sikad lapad na anien, piro pila nang na mga itlaw gaani. ³⁸Gani, naan kaw mangabay ta itlaw na gapaani na magpadala kanen an ta dugang pa na mga mag-ani.”^a

Dusi Na Apustulis Jesus

(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

10 ¹Paumaw Jesus dusi din na apustulis na magtipon naan ki kanen daw patagan din danen an ta uturidad aged magpagwa ta mga malain na ispiritu na naan ta mga itlaw daw magpaayad man ta mga may masakit maskin ino iran na masakit daw lain na batyag. ²Yi ngaran ta dusi na apustulis: una Simon na paumaw man na Pedro daw iya na utod na Andres, sunod mag-utod na Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo, ³Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo na manugsukot ta buis, Santiago na bata Alfeo, Tadeo, ⁴Simon na Makabanwa, daw Judas Iscariote^b na ta uryan magtraydor ki Jesus.

---

^a 9:38 Paanggid na paisturya Jesus beet ambalen na tama pa na mga itlaw na kinanglan magpasakep ta pagdumala ta Dyos, piro pila nang na mga itlaw gatudlo parti ta pagdumala ta Dyos. Gani, dapat mga tinudluan Jesus mangabay naan ta Dyos na magpadala ta dugang pa na mga magtudlo. ^b 10:4 Iscariote i dili apilyido Judas. *Iscariote* beet ambalen taga-Keriate tak Keriate banwa na alinan din.

Pagsugo Jesus Ta Dusi Na Apustulis
(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

⁵Pasugo Jesus dusi din na apustulis daw paambalan, “Dili kaw miling naan ta mga lugar ta mga dili-Judio daw naan ta mga banwa ta mga Samaritano. ⁶Miling kaw ta mga paryo nyo na itlaw na linai Israel tak paryo danen an narwad na mga karniro. ⁷Maski indi kaw munta, iwali nyo iling ti, ‘Anduni abot en upurtunidad na makapasakep kaw ta papaabot na pagdumala ta Dyos.’ ⁸Magpaayad kaw ta mga may masakit daw magbui kaw ta mga napatay. Magpaayad kaw man ta mga may segeng na masakit ta langgit daw magpagwa kaw ta mga malain na ispiritu naan ta mga itlaw. Tenged libri nang nabaton nyo na uturidad alin ki yaken aged matuman nyo ubra na paambal ko ki kyo, dapat libri nang man inyo na tabang ta mga itlaw. ⁹Dili kaw magdala ta kwarta na bisan blawan, pilak, daw tambaga naan ta inyo na puyo-puyo. ¹⁰Ta inyo na pagpanaw, dili kaw magdala ta binageng, mga mlaan, pangsili na sandal, daw tungkod tak mga manug-ubra an dapat gid na tagan ta iran na kinanglanan para mabui.

¹¹“Bisan indi kaw munta na banwa daw baryo, mangita kaw ta dayunan nyo naan ta miad na itlaw daw magtinir kaw dya keteb na malin kaw ta iran na lugar. ¹²Pagselled nyo ta balay, mag-atag kaw ta bindisyon ta mga itlaw dya. ¹³Daw dayad iran na pagbaton ki kyo, matuman gid bindisyon nyo na mabaton danen katawwayan na alin ta Dyos. Piro, daw dili dayad iran na pagbaton, bawien nyo inyo an na bindisyon. ¹⁴Daw dili kaw batunon ta mga itlaw naan ta isya na banwa daw dili man danen matian inyo na mga ambal, malin kaw dya. Ta inyo na pag-alin ta iran na panimalay daw banwa, ipakita nyo na papadpad nyo yab-ok an ta inyo na mga batiis na alin ta iran na banwa.” ^c ¹⁵Dapat gid iling tan buaten nyo aged mapaandaman nyo danen an. Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos ta mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan pa silot na maageman ta sikad malain na mga itlaw na gaistar naan ta Sodoma daw Gomora^d any pa sa kaysa ta silot ta mga itlaw na dili magbaton ki kyo.”

Mga Kabellay Na Maagian Ta Mga Tinudluan Jesus
(*Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17*)

¹⁶Gambal pa Jesus i ta dusi din na apustulis, “Tandaan nyo! Daw naan kaw en ta mga itlaw na ilingan nyo, kyo yan paryo ta daram na mga

---

^c **10:14** Naan ta Marcos 6:11, Lucas 9:5, 10:11 daw Mga Binuatan 13:51 pwidi nyo mabasa parti ta pagpadpad ta yab-ok naan ta batiis bilang pamatuod kuntra ta mga itlaw na ula danen pabatuna upurtunidad na mapamatian danen miad na balita. ^d **10:15** Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gaistar naan ta Sodoma any pa sa.

karniro naan ta tengnga ta pintas na mga ayep.^e Mag-andam kaw paryo ta bekkessan na pirmi alisto. Paryo ta salampati na daram, dili kaw mag-isip na magbuat ta malain. ¹⁷Mag-andam kaw tak may mga itlaw na magdakep ki kyo na intriga kaw naan ta mga gadumala ta iran na mga banwa aged usisaen. Kastiguon kaw danen naan ta iran na balay tipunan. ¹⁸Tenged ta inyo na pagsunod ki yaken, patubangen kaw danen naan ta mga gubirnadaw daw mga ari. Daw naan dya, magpamatuod kaw naan ki danen daw ta mga dili-Judio man parti ta inyo na pagpati ki yaken. ¹⁹Ta timpo na madakep kaw, dili kaw magpalibeg daw ino isabat nyo daw ambalen. Ta uras na usisaen kaw, tabangan kaw ta Dyos daw ino inyo na ambalen ²⁰tak inyo na ambalen dili alin ki kyo. Inyo na ambalen naan gid alin ta Dyos Ispiritu Santo na padala ta ate na Amay na naan ta langit.”

²¹Ambal pa Jesus, “Ta yon man na timpo ta kakulian, may mga itlaw na iran na mga utod ipapatay danen paagi ta iran na pagtraydor. Iling man tan buaten ta mga amay naan ta iran na kabataan. Mga bata magbatok ta iran na mga ginikanan daw ipapatay man danen iran na mga ginikanan. ²²Demetan kaw ta tanan tenged sakep kaw ki yaken. Piro, mga itlaw na magpadayon ta iran na pagpati ki yaken asta ta katapusan ta yon man na timpo, danen an maluwas alin ta lain na mga buat ta mga gakuntra ki danen. ²³Daw papangabot kaw ta mga gakuntra ki kyo naan ta isya na banwa tenged ta inyo na pagtudlo ta mga itlaw dya, malyo kaw naan ta duma na banwa. Dapat gid na malyo kaw daw sugiran ta kyo na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot bag-o nyo matapos inyo na ubra na galibot kaw ta inyo na pagtudlo naan ta mga banwa ta Israel.

²⁴“Dili kaw magtingala na kuntraen kaw daw sakiten paryo ki yaken tak ula tinudluan na mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan ta iya na mistro daw ula suguon na mas datas iya na katengdanan kaysa ta katengdanan ta iya na amo. ²⁵Usto gid daw inagian ta mga tinudluan an magparyo ta inagian ta iran na mistro daw mga suguon ta iran na amo. Daw yaken na mistro nyo paumaw ta mga itlaw na Satanas, mas pa gid lain umaw danen ki kyo na ake na mga tinudluan tak daw ino buaten naan ta amay ta panimalay, mas malain pa mga buaten naan ta mga mimbro ta panimalay.”

Daw Kino Dapat Adlekan

(Lucas 12:2-7)

²⁶Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili kaw madlek ta mga itlaw na magkuntra ki kyo. Tanan na sikrito mlaman daw tanan na tinago mwa

---

^e **10:16** Mga ayep na pasambit naan ta birsikulo disi-sais, daw naan ta Inglis paumaw na ‘wolf’. ‘Wolf’ an isya na klasi ta ayep na sura an paryo ta ayam daw naan gistar ta kakauyan.

ta uryan. ²⁷Daw ino ambal ko ki kyo na pasikrito naan ta delem, isugid nyo daw adlaw. Daw ino namatian nyo ki yaken na inay kagi ko, isugid nyo naan ta atep ta balay na tama na mga itlaw kamati. ²⁸Dili kaw madlek ta mga itlaw na makapatay ki kyo tak bisan patayen kaw danen, ula danen may mabuat na malain ta inyo na ispiritu. Dyos nang adlekan nyo tak kanen nang may sarang na magsilot ta mga itlaw ta iran na lawa daw ispiritu naan ta impirno.” ²⁹Ambal pa Jesus, “Di’ ba darwa buok na yupan na derse barato nang na mapalit ta isya nang na sinsilyo na tambaga?” Piro, ula gid bisan isya ki danen na nulog naan ta basak na dili pagbeet ta ate na Amay. ³⁰Kyo pa na mga itlaw, dili kaw pabay-an ta Dyos tak asta katamaen ta inyo na buok nlanan din. ³¹Gani, dili kaw madlek tak mas impurtanti kaw kaysa ta tama na yupan.”

Pag-ako Na Sakep Ki Jesus

(Lucas 12:8-9)

³²Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Daw kino mag-ako naan ta tubangan ta mga itlaw na kanen sakep ki yaken, akuon ko naan ta tubangan ta ake na Amay naan ta langit na kanen an sakep ki yaken. ³³Piro, daw kino mag-ambal naan ta tubangan ta mga itlaw na kanen dili sakep ki yaken, ambalen ko naan ta tubangan ta ake na Amay naan ta langit na kanen an dili sakep ki yaken.”

Tenaan Na Magbelagay Mga Itlaw

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Dili nyo isipen na ake na tuyo na giling a di aged magdala ta kalineng naan ta kalibutan i. Tenged ta pag-iling ko di, imbis maglineng naan ta kalibutan i, mga itlaw magkuntraay. ³⁵Tenged ta ake na pag-iling di

‘magkuntra bata na mama ta iya na amay,
yon man bata na bai ta iya na inay,
daw yon man magad na bai ta iya na ugwangangan na bai.

³⁶Iran na mga kuntra mga duma man gyapon danen naan ta iran na panimalay!’^g

³⁷“Daw kino na mas palangga din iya na ginikanan daw iya na mga kabataan kaysa ki yaken, dili ko kanen an mabaton na isya ta ake na mga tinudluan. ³⁸Daw kino dili miag na magparyo kanen an ta itlaw na gapas-an ta iya na krus^h tenged iling tan buaten ta itlaw na magsunod ki

---

^f 10:29 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-nuibi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta tenga uras na ubra ta isya na itlaw. ^g 10:36 Mikeas 7:6 ^h 10:38 Ta timpo Jesus, itlaw na pasintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus, papas-an ki kanen krus an daw dleen din ta lugar na naan dya kanen an ilansang. Maski bui pa kanen na gapas-an ta krus, paryo en kanen an patay. Gani, *gapas-an ta iya na krus* beet ambalen na taga-sunod Jesus dapat bilangan din iya na kaugalingen patay en na yon man dili en iya na liag matuman. Iya en Jesus na liag dapat sunuron.

yaken, dili ko kanen an mabaton na isya ta ake na mga tinudluan. ³⁹Daw kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino na mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula katapusan.”

Pagbaton Ta Mga Dayad Na Bales Alin Ta Dyos
(*Marcos 9:41*)

⁴⁰Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Daw kino magbaton ki kyo na mga tinudluan ko, paryas man na pabaton a din. Daw kino magbaton ki yaken, paryas man na pabaton din gapadala an ki yaken. ⁴¹Daw kino magbaton ta prupita tak nlanan din na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos, sigurado na mabaton din dayad na bales alin ta Dyos na paryas ta nabaton ya ta mga prupita. Daw kino magbaton ta matareng na itaw tak nlanan din na itaw an matareng, sigurado na mabaton din dayad na bales alin ta Dyos na paryas ta nabaton ya ta mga matareng. ⁴²Sugiran ta kyo na daw kino magbuat ta miad maskin mag-atag ta isya nang na baso na waig na inemen naan ta bisan isya ko na kebes na tinudluan tak nlanan din na itaw an ake na tinudluan, sigurado gid na mabaton din dayad na bales alin ta Dyos.”

Insa Juan Na Manugbautismo Ki Jesus
(*Lucas 7:18-35*)

11 ¹Pagtapos ta pag-ambal Jesus ta dusi din na apustulis, gapanaw kanen i aged magtudlo daw magwali naan ta mga dani na banwa.

²Na Juan ya na manugbautismo naan pa ta prisuan, nabalitaan din parti ta mga pabuat Jesus na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. Tenged ta nabalitaan din, papailing din pila ta iya na mga tinudluan naan ki Jesus aged mag-insa. ³Pag-abot danen, gainsa danen ki Jesus, “Kaon kon papaabot nay ya na papangako ta Dyos? Daw dili kaon, may anen pa na duma?” ⁴Sabat Jesus, “Malik kaw ki Juan daw sugiran nyo kanen parti ta mga nakita nyo na pabuat ko daw mga namatian nyo na ambal ko: ⁵mga bulag kakita en, mga piang kapanaw en ta usto, mga itaw na may segeng na masakit ta langgit naayad en, mga bengngel kamati en, mga patay pabui en, daw nasugid en miad an na balita naan ta mga imol. ⁶Sugiran nyo pa kanen an na may angken na kalipay alin ta Dyos mga itaw na ula danen patalikuri iran an na pagsalig ki yaken.”

⁷Na galin mga tinudluan Juan, gambal Jesus parti ki Juan naan ta mga itaw dya, “Na giling kaw kan-o ki Juan naan ta lugar na ula kabalayan, ino liag nyo na makita? Itaw na dili pirmaninti iya na isip daw dili man masaligan na paryo ta kugon na paapay-apay nang ta angin? Simpri,

dili! ⁸Ino gid liag nyo na makita na giling kaw dya? Mama na gasuot ta maalen na bayo? Simpri, dili! Mga itlaw an na gasuot ta dayad gid na bayo, naan danen gaistar ta mga palasyo. ⁹Ino gid liag nyo na makita? Prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos? Simpri, ee! Piro, gambal a ki kyo na Juan ya mas pa ta isya na prupita ¹⁰tak kanen manugsugid ya na pasambit ta Dyos naan ta iya na sinulat na pulong na kanen gambal, 'Ipadala ko una ki kaon ake na manugsugid aged ipriparar din agian ta imo na pag-abot.' ⁱ"

¹¹Ambal pa Jesus, "Juan gid manugsugid ya na papadala ta Dyos daw sugiran ta kyo na alin ta una na timpo asta anduni, ta tanan na mga itlaw na natao, ula isya ki danen na may labaw pa na katengdanan kaysa ta katengdanan Juan na manugbautismo. Piro, umpisa ta yi na timpo, itlaw na may pinakababa na katengdanan naan ta tanan na sakep ta pagdumala ta Dyos, iya na katengdanan labaw pa ta katengdanan Juan. ¹²Umpisa pa ta pagwali Juan na manugbautismo asta anduni, gapadayon gid Dyos ta iya na pag-imbatar na mga itlaw magpasakep naan ta iya na pagdumala daw tama na mga itlaw nakumbinsi gid daw dili en mapegengan na magpasakep. ¹³Naan ta Mga Sinulat Ta Mga Prupita daw Mga Sinulat Moises may tudlo na may timpo na mabot na mag-umpisa pagdumala ta Dyos naan ta kalibutan. Pag-abot Juan, umpisa natuman mga ambal ta Dyos paagi ta mga prupita. ¹⁴Daw patian nyo ambal an ta mga prupita, maintindian nyo na Elias ya na ambal danen na mabot, beet ambalen Juan. ¹⁵Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an."

¹⁶Gambal pa Jesus i, "Isipen ta anay daw indi pakumparar mga itlaw an ta yi na timpo. Danen an paryo ta mga bata na gamungko naan ta plasa na dili kuntinto ta maskin ino na ampang. Gambal danen ta mga duma danen na gaampang,

¹⁷'Patukaran nay kyo yan ta plawta ta masadya na kanta, piro ula kaw gasayaw!
Pakantaan nay kyo yan ta kanta ta kumpanyar ta patay, piro ula kaw gagal.' "

¹⁸Ambal man Jesus ta mga itlaw dya, "Iling man tan kyo yan tak ula kaw man gyapon nalipay ki Juan daw ki yaken. Na Juan ya gapwasa daw ula gainem ta bino, ambal nyo, 'Naseddepan kanen ta malain na ispiritu!' ¹⁹Piro, na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan gainem ta bino daw ula gapwasa, ambal nyo, 'Lagen nyo itlaw i, takab ta pagkaan daw sikad minem. Pirmi kanen gaduma ta mga manugsukot

---

ⁱ 11:10 Malakias 3:1 Naan ta Mateo 3:3 pwidi nyo man mabasa isturya parti ta manugsugid na padala ta Dyos. ^j 11:14 Pwidi nyo mabasa naan ta Malakias 4:5 parti ki Elias na kanen ya mabot una ta Ginuo.

ta buis daw makasasala na mga itlaw!’ ”^k Gambal pa Jesus i ta isya na ambalanan, “Napamatuuran na igo tudlo ya paagi ta pabuat ta mga itlaw na gasunod.”

Pag-ukom Ta Dyos Naan Ta Mga Ula Ganelse

(Lucas 10:13-15)

²⁰Gapadayon Jesus i ta iya na laygay daw gambal kanen kuntra ta mga itlaw naan ta mga banwa na naan din dya nabuat katamaan ta iya na mga katingalaan tak maskin nakita danen mga katingalaan ya, ula man gyapon danen ganelse daw ula man padilian iran an na mga sala. ²¹Ambal din parti ki danen, “May segeng na silot na maageman ta mga taga-Corazin daw taga-Betsaida! Tama na katingalaan na nabuat ko naan ta iran na mga banwa, piro ula danen an ganelse daw ula man danen padilii iran an na mga sala. Daw naan ta Tiro daw Sidon pabuat ko mga katingalaan na paryo ta nabuat ko naan ta Corazin daw Betsaida, sigurado na mga taga-Tiro daw taga-Sidon magsuot gid dayon ta bayo na sanot-sanuton daw magbetang ta abo naan ta iran na ulo aged ipakita na ganelse danen an daw padilian man danen iran an na mga sala. ²²Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an naan ta mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan silot ta mga taga-Sidon daw taga-Tiro kaysa ta silot ta mga taga-Corazin daw taga-Betsaida. ²³“Mga itlaw man na taga-Capernaum! Salig gid danen na dayawen danen an ta Dyos. Piro, dili din danen an dayawen. Iulog din danen an naan ta Hades na lugar ta mga patay daw naan dya danen an silutan! Daw naan ta Sodoma pabuat mga katingalaan na paryo ta nabuat ko naan ta Capernaum, sigurado na magnelse danen an daw asta inta anduni may banwa pa na Sodoma.” ²⁴Sugiran ta kyo na daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an naan ta mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, mas gaan silot ta mga taga-Sodoma kaysa ta silot ta mga taga-Capernaum.”

Bakod Na Kalipay Jesus

(Lucas 10:21-22)

²⁵Pagtapos ta ambal Jesus, gapangamuyo kanen i, “Amay ko, kaon na manugdumala ta tanan na naan ta langit daw kalibutan, bakod pagdayaw ko an ki kaon. Kamatuuran parti ki kaon na ula no papaintindi

---

^k 11:19 May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 5:46. Pwidi nyo man mabasa parti ta *makasasala na mga itlaw* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ¹ 11:23 Naan ta Genesis 19:1-29 pwidi nyo mabasa isturya an parti ta sikad malain na mga pabuat ta mga gaistar naan ta Sodoma anay pa sa daw parti man ta pagsamad ta Sodoma.

ta mga itlaw na maalam daw may datas na iniskwilaan, papaintindi no en ta mga itlaw na paryo ta mga bata na ula kaiskwila. ²⁶Ee, Amay ko, nadayaran ka na iling tan imo na pagbeet.”

²⁷Pagtapos Jesus ta pangamuyo, gambal kanen an naan ta mga itlaw dya, “Tanan na alam daw gaem ta ake na Amay patugyan din naan ki yaken. Ula duma na kakala ta iya na Bata daw dili, Amay. Ula duma na kakala ta iya na Amay daw dili, Bata daw duma pa man na mga itlaw na papili ta Bata aged naan ki danen ipakala din iya an na Amay.”

²⁸Ambal pa Jesus, “Kyo tanan na nabellayan daw nabeg-atan gid ta mga pas-anen, magdangep kaw ki yaken aged tagan ta kyo ta katawwayan.^m ²⁹Magpasakep kaw daw magpatudlo man ki yaken na paryo magpas-an kaw ta singkaw alin ki yaken. Iling tan dapat an na buaten nyo tak yaken i maluluy-on daw mapainebesen daw tagan ta kyo ta katawwayan. ³⁰Dili bellay magpasakep kaw ki yaken daw magtuman ta ake na tudlo tak paryo magbaton kaw ta singkaw na dili beg-at daw pas-anen na dili bellay na alin ki yaken.”

Insa Parti Ta Adlaw Ta Pagpuay

(*Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5*)

12 ¹Paglambay ta pila na mga adlaw, Jesus i daw iya na mga tinudluan gaagi naan ta isya na triguan ta Adlaw Ta Pagpuay. Iya na mga tinudluan nletem daw gaugot danen ta pila na passi ta trigo daw pakaan. ²Piro, na nakita ta pila na mga Pariseo na mga tinudluan Jesus gaugot daw gakaan, gambal danen ki kanen, “Lagen no ubra ta imo na mga tinudluan. Pabuat danen kuntra ta mga sugo parti ta Adlaw Ta Pagpuay.”ⁿ

³Sabat Jesus, “Paryo kaw inyo na ula kabasa parti ta pabuat Ari David any pa sa na nletem gid kanen daw iya na mga duma! ⁴Kanen giling naan ta balay ta Dyos daw gakaan ta tinapay na paalad para ta Dyos. Patagan din man iya na mga duma. Piro, maskin mga pari nang patugutan na maan ta tinapay na paalad para ta Dyos, buat ya danen Ari David ula pabilang na kuntra ta mga sugo Moises.^o

⁵“Paryo kaw inyo na ula kabasa naan ta Mga Sinulat Moises parti ta mga pari na kinanglan mag-ubra naan ta Adlaw Ta Pagpuay. Gasirbi danen ta Dyos naan ta Timplo naan ta Adlaw Ta Pagpuay maskin kuntra

---

^m **11:28** *Mga pas-anen* beet ambalen mga sunuran na patudlo ta mga manugtudlo ta mga Judio na sikad bellay na tumanen. ⁿ **12:2** Daw Adlaw Ta Pagpuay, tama na ubra na kuntra ta mga sunuran ta mga Judio. Mag-ani an isya na ubra na kuntra. Pwidi nyo mabasa Exodo 34:21. Ta isip ta mga Pariseo kuntra maskin pag-ugot nang an ta trigo tak paryas nang man gyapon ta pag-ani. ^o **12:4** Naan ta Levitico 24:5-9 pwidi nyo mabasa parti ta tinapay na paalad para ta Dyos. Naan ta 1 Samuel 21:1-6 pwidi nyo mabasa isturya parti ta pabuat ya Ari David na gakaan kanen ta tinapay na paalad para ta Dyos.

ta mga sugo Moises na mubra naan ta Adlaw Ta Pagpuay, piro buat ya danen na mga pari ula pabilang na kuntra ta mga sugo. ⁶Sugiran ta kyo na impurtanti gid mga sugo parti ta Timplo, piro may anen di na mas impurtanti kaysa ta Timplo. ⁷Daw naintindian nyo inta daw ino beet ambalen ta ambal ta Dyos, ula kaw inta gausgar ta duma na ula gabuat ta sala. Iling ti ambal ta Dyos, ‘Mas gusto ko na may kaluoy kaw ta kada isya kaysa may paalad kaw ki yaken.’^p ⁸Gani, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan may uturidad na magbeet daw ino tugot na buaten naan ta Adlaw Ta Pagpuay.”

Mama Na Lima Din An Kimay
(*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

⁹Pagtapos Jesus ta isturya naan ta mga Pariseo ya, gapadayon kanen i ta iya na pagpanaw daw gaselled naan ta balay tipunan na naan dya mga Pariseo na ya gasimba. ¹⁰Naan dya may mama na isya din an na lima kimay. Gainsa mga Pariseo ki Jesus, “Ino ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugot na naan ta Adlaw Ta Pagpuay magpaayad ki ta mga itlaw na may masakit?” Iling tan insa ta mga Pariseo tak papangitaan danen kanen i ta sala aged maakusaran. ¹¹Sabat din, “Daw isya ki kyo may subuok na karniro na mulog ta lungag naan ta Adlaw Ta Pagpuay, simpri gawaten nyo daw mangan pagwa! ¹²Di’ ba itlaw an mas impurtanti kaysa ta karniro? Gani, dili kuntra ta Mga Sinulat Moises na magbuat ki ta miad ta ate na mga duma naan ta Adlaw Ta Pagpuay.”

¹³Pagsabat Jesus ta mga Pariseo, gambal kanen ta mama ya, “Untayen no imo na lima na kimay.” Dayon, pauntay ta mama iya na lima daw nayad na paryo ta liyo din na lima na ula dipirinsya. ¹⁴Galin mga Pariseo ya daw gasapol danen an daw ino paagi na Jesus an ipapatay danen.

Pinili Ta Dyos Na Magsirbi Ki Kanen

¹⁵Na nlanan Jesus na paplanan kanen i ta mga Pariseo na patayen, galin kanen ta lugar ta mga Pariseo na ya. Tama na mga itlaw gasunod ki kanen daw tanan ki danen na may masakit paayad din. ¹⁶Paambalan din danen an na dili manugid-sugid parti ki kanen. ¹⁷Tenged iling tan mga pabuat din, natuman sulat ya Isaias na prupita anay pa sa na Dyos gambal:

¹⁸ “Yi ake na pinili aged magsirbi ki yaken.

Papalangga ko daw nalipay a gid ki kanen.

Ubayan ko kanen an paagi ta ake na Ispiritu.

May ibalita kanen an para ta tanan na mga itlaw daw ino paagi na bilangen ko na danen an matareng.

¹⁹ Dili kanen magdiskas

daw dili man minggit naan ta mga itlaw.

Dili man kanen an mamatian

na gambal na iya na kagi biskeg naan ta mga dalan.

²⁰ Miad kanen an daw magtabang man ta mga itlaw

na galuya iran an na pagsalig

na paryo kanen an ta itlaw na ula gabali ta tanem na gaapay

daw ula man gapatay ta lampraan na gapaleng-paleng.

Padayunon din iya na buat na iling tan

asta matuman ake na liag

na mga itlaw bilangen ko na matareng.

²¹ Naan ki kanen paglaem ta tanan.”^q

Yon ambal ta Dyos naan ta sinulat Isaias.

Gaem Jesus Ta Pagpagwa Din Ta Mga Malain Na Ispiritu

(*Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23; 12:10*)

²² May mama na naapa daw nabulag tak naseddepan ta malain na ispiritu. Padala kanen i naan ki Jesus daw paayad Jesus kanen i na kaambal dayon daw kakita. ²³ Tanan gatingala daw gambal, “Yi taan en Apo Ari David na papaabot ta.”^r

²⁴ Piro, na namatian ta mga Pariseo ambal ya ta mga itlaw, gambal danen an, “Nyan na itlaw gapagwa ta mga malain na ispiritu paagi nang ta gaem na alin ki Satanas na pangulo ta mga malain na ispiritu.” ²⁵ Nlaman Jesus iran an na isip daw gambal kanen ki danen, “Daw mga sinakepan ta isya na kaarian magkuntraay, iran na kaarian dili magpadayon. Daw mga itlaw na naan ta isya na syudad magkuntraay, dili magpadayon iran na syudad. Iling man tan matabo daw mga itlaw na naan ta isya na panimalay magkuntraay. ²⁶ Daw palayasen Satanas iya na mga sinakepan, pakuntra din iya an na kaugalingen. Daw iling tan, dili magpadayon iya an na pagdumala. ²⁷ Ambal nyo na naan alin ki Satanas gaem an ta ake na pagpagwa ta mga malain na ispiritu, piro indi alin gaem ya ta inyo na mga tinudluan ta iran na pagpagwa ta mga malain na ispiritu? Simpri alin ta Dyos! Danen an pamatuod na sala gid inyo an na ambal tak iran na gaem daw ake paryas nang na alin ta Dyos. ²⁸ Tenged papagwa ko mga malain an na ispiritu paagi ta gaem ta Dyos Ispiritu Santo, beet ambalen na gabot en naan ki kyo papaabot nyo na pagdumala ta Dyos.”

²⁹ Ambal pa Jesus, “Daw may itlaw na liag melled daw mamang ta mga pagkabetang naan ta balay ta iseg na itlaw, impusibli na kaselled kanen an daw dili din anay magapos iseg ya na itlaw. Daw nagapos en, sigurado gid na makamang din en mga pagkabetang naan ta balay.”^s

^q **12:21** Isaias 42:1-4   ^r **12:23** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27.   ^s **12:29** Naan ta paanggid na paisturya Jesus *iseg na itlaw* beet ambalen Satanas. *Itlaw na gagapos ta iseg na itlaw* beet ambalen Jesus.

³⁰Ambal pa Jesus, “Daw kino na ula gatabang ki yaken ta ake na ubra, kanen gakuntra ki yaken na paryo kanen ta itlaw na imbis na mabang ta pagtipon ta mga karniro, gatabog ki danen na magpadyo. ³¹Sugiran ta kyo na bisan ino na mga sala ta mga itlaw daw mga ambal danen na malain kuntra ta Dyos, mapatawad pa. Piro, mga ambal danen na malain kuntra ta Dyos Ispiritu Santo, dili mapatawad. ³²Daw kino mag-ambal ta malain kuntra ki Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, mapatawad pa ta Dyos. Piro, daw kino mag-ambal ta malain kuntra ta Dyos Ispiritu Santo, dili mapatawad naan ta yi na timpo daw dili man mapatawad naan ta timpo na mabot.”^t

Mga Ambal Na Miad Daw Malain

(*Lucas 6:43-45*)

³³Gambal pa Jesus i, “Daw dayad kaoy an, simpri dayad man iya na bunga. Daw lain kaoy an, simpri lain man iya na bunga. Mga kaoy makala paagi ta iran na bunga. ³⁴Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bata ta bekkessan na dalitan!^u Impusibli na mag-ambal kaw ta maskin ino na miad paryo ta kaoy na lain impusibli na magbunga na dayad tak daw ino naan ta isip ta itlaw, yon man ambalen din. ³⁵Itlaw na miad, pirmi man miad mga paambal din tak tanan na naan ta iya na isip miad. Itlaw na malain, pirmi man malain mga paambal din tak tanan na naan ta iya na isip malain. ³⁶Sugiran ta kyo na naan ta adlaw na mag-ukom Dyos an ta mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, kyo manabat naan ki kanen tenged ta inyo na mga ambal na malain na dapat ula nyo inta ambala ³⁷tak dipindi ta inyo na mga naambal daw silutan kaw, daw dili.”

Pangayo Na Jesus Magbuat Ta Katingalaan

(*Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32*)

³⁸May mga Pariseo daw manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na gambal ki Jesus, “Mistro, liag nay na magbuat ka ta katingalaan aged makita nay pamatuod na papadala ka ta Dyos.” ³⁹Sabat Jesus, “Mga itlaw ta yi na timpo malain daw gatalikod ta Dyos. Papangitaan a danen ta katingalaan na buat aged may pamatuod para ki danen na papadala a ta Dyos. Piro, ula duma na katingalaan na ipakita ki danen daw dili, katingalaan ya na natabo ki Jonas na prupita anay pa sa. ⁴⁰Seled ta tallo adlaw daw tallo kilem naan Jonas ya ta gettek ta sikad bakod na sidda daw kagwa man na bui. Paryo man tan, Kanen Na Alin Ta Langit naan ta lebbengan ta tallo adlaw daw tallo kilem daw magwa man na bui.”^v ⁴¹Daw mabot adlaw na mag-ukom Dyos an ta tanan na mga itlaw daw kino matareng

---

^t 12:32 Pwidi nyo mabasa parti ta yi na timpo daw timpo na mabot naan ta Mga Ambal Na Pasaysay daw ngitaen nyo ambal na yi na timpo. ^u 12:34 Ta timpo Jesus, ta isip ta mga Judio malain na itlaw paanggid naan ta bekkessan. ^v 12:40 Naan ta Jonas 1:17 daw 2:10 pwidi nyo mabasa parti ta katingalaan na natabo ki Jonas.

daw dili matareng, naan dya mga taga-Ninive ya na nabui anay pa sa ta timpo Jonas mindeg daw magpamatuod na igo gid na silutan ta Dyos mga itlaw an ta yi na timpo. Mga taga-Ninive ya may matareng na magpamatuod ta iling sa tak gansel daw padilian danen iran an na mga sala na kamati danen ta wali Jonas.^w Piro anduni, anen di en isya i na mas labaw pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Jonas, piro ula kaw gapati ki kanen. ⁴²Daw mabot adlaw na magukom Dyos an ta tanan na mga itlaw daw kino matareng daw dili matareng, naan dya Rayna ya na alin ta Sur mindeg daw magpamatuod na igo gid na silutan ta Dyos mga itlaw an ta yi na timpo. Kanen an may matareng na magpamatuod ta iling sa tak anay pa sa kanen gabyai na naan pa alin ta sikad madyo na lugar aged mamati ta tudlo Ari Solomon na maalam gid. Piro anduni, anen di en isya i na mas labaw pa iya na katengdanan kaysa ta katengdanan Ari Solomon, piro ula kaw gapati ki kanen.”

Pagbalik Ta Malain Na Ispiritu Naan Ta Itlaw Na Naalanan Din
(*Lucas 11:24-26*)

⁴³Gaisturya Jesus i ta alimbawa, “May malain na ispiritu na gagwa ta itlaw na paseddepan din. Paggwa din, giling kanen an naan ta mara na lugar aged mangita ta mapuayan. Piro, ula kanen may nakita. ⁴⁴Gaisip kanen an, ‘Miad pa na malik a naan ta itlaw ya na naalanan ko.’ Pagbalik din naan ta itlaw ya, nakita din na paryo ta balay na bakanti, limpyo daw ayos. ⁴⁵Gagwa isab kanen an naan ta itlaw ya aged mangita ta pitto na mas malain pa na ispiritu kaysa ki kanen. Pagkita din, danen tanan gaseddep naan ta itlaw ya daw gatinir dya ta lugay. Mas lain pa gid uryan an na kaimtangan ta itlaw ya kaysa ta una. Iling man tan matabo ta malain na mga itlaw ta yi na timpo. Gadugang pa gid iran an na malain na buat daw isip tak ula danen gansel ta iran na mga sala na namatian danen miad na balita.”

Mga Kauturan Jesus
(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

⁴⁶Na gambal pa Jesus i ta mga itlaw, gabot iya na mga utod na mama daw iya na inay. Gatindeg danen an naan ta gwa tak may ambalen danen ki kanen. ⁴⁷May gambal ki kanen, “Naan ta gwa imo ya na inay daw mga utod. May ambalen danen an ki kaon.”

⁴⁸Gainsa Jesus i ta itlaw na gambal ki kanen, “Kino ake an na inay daw mga utod?” ⁴⁹Pag-insa din, patudlo din iya na mga tinudluan daw mambal, “Yi danen i pabilang ko na ake na inay daw mga utod ⁵⁰tak daw kino mga gasunod ta kabebet-en ta ake na Amay na naan ta langit, danen pabilang ko na ake na utod daw inay.”

---

^w **12:41** Naan ta Jonas 3:1-10 pwidi nyo mabasa parti ta pagnsel ta mga taga-Ninive.

Mangunguma Na Gasabwag
(*Marcos 4:1-20; Lucas 8:4-15*)

13 ¹Yon man na adlaw na gatudlo Jesus i ta iya na mga tinudluan naan ta isya na balay, galin kanen i dya daw megbeng naan kilid ta Dagat Galilea daw gamungko dya. ²Sikad tama na mga itlaw giling dya daw gatipon naan ki kanen. Tenedged sikad tama itlaw, gasakay kanen i naan ta buti daw mungko. Mga itlaw an a, gatindeg naan ta dagsayan. ³Tama iya na paambal ki danen paagi ta mga paanggid na isturya na paryo ti: “Mamati kaw! May mangunguma na giling naan ta iya na uma aged magsabwag ta binni. ⁴Ta iya na pagsabwag, may mga binni na katupa naan ta dalan. Mga yupan gaprani daw mga binni an ubos danen ta tuktok. ⁵Duma an na binni katupa naan ta batuan na may tappaw nang na basak. Tenedged tappaw nang, ula nang lugay nanlisok en mga binni an. ⁶Na ugto-adlaw en, galayeng daw gakeseg tak babaw nang mga gamot an. ⁷Duma man an na binni katupa naan ta basak na natubuan ta mga telleken na lamunon. Na gatubo en mga lamunon, nalemmes mga binni ya na gatubo. ⁸Piro, duma pa gid na binni katupa naan ta dayad na basak daw gatubo, gabakod daw namunga. May bunga na gapungpong ta isya gatos na passi, may anen man sisinta daw may anen man trinta.” ⁹Gambal pa Jesus i, “Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an.”

¹⁰Gaprani mga tinudluan Jesus ki kanen daw gainsa, “Man-o tak gagamit ka ta mga paanggid na isturya ta imo na pag-ambal naan ta mga itlaw?” ¹¹Sabat Jesus, “Kyo na mga tinudluan ko patagan ta Dyos ta pribiliyo na maintindian nyo mga ula din pasugira anay pa sa parti ta iya na pagdumala. Piro, duma na mga itlaw ula din paatagan ¹²tak daw kino kaintindi daw gapati ta ake na mga patudlo parti ta pagdumala ta Dyos, dugangan pa gid ta Dyos asta na magtama iya an na maintindian. Piro, daw kino ula gapati, bawian pa ta Dyos kanen an daw ino na naintindian din parti ta pagdumala ta Dyos. ¹³Yon na gatudlo a paagi ta mga paanggid na isturya naan ta duma na mga itlaw tak maski patan-aw danen ta miad ake na mga buat, ula man gyapon kaintindi daw ino beet ambalen. Maski namatian danen ta miad ake na mga patudlo, paryas ula man gyapon danen an kamati daw ula man gyapon kaintindi. ¹⁴Tenedged iling tan danen an, natuman en sulat ya Isaias na prupita anay pa sa na Dyos gambal,

‘Maski mamati kaw pa ta miad daw magtan-aw,
dili kaw man gyapon kaintindi daw ino beet ambalen.

¹⁵Yi na mga itlaw, dessan iran na ulo.

Gapabengngel nang danen an daw gapabulag-bulag
aged paryas na ula danen an kakita, kamati daw kaintindi

tak basi daw maintindian danen, magnelsel daw marani ki yaken

daw patawaren ko danen an.’ ”^x

¹⁶Ambal man Jesus, “Iling tan duma na mga ittaw, piro may bakod kaw na pribiliyo tak kakita kaw ta ake na mga buat daw kamati man ta ake na ambal. ¹⁷May bakod kaw gid na pribiliyo daw sugiran ta kyo na anay pa sa tama na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos daw mga dyusnon na ittaw na gaandem na makita danen mga buat na nakita nyo, piro ula bisan isya ki danen kakita. Liag man danen na mamatian mga ambal na namatian nyo, piro ula bisan isya ki danen kamati.”

¹⁸Ambal pa Jesus, “Matian nyo daw ino beet ambalen ta paanggid na isturya ta mangunguma na gasabwag. ¹⁹Isya na ittaw kamati ta tudlo parti ta pagdumala ta Dyos, piro ula kanen kaintindi ta usto. Gabot Satanas daw pakamang din tudlo ya na naan ta isip ta ittaw. Iling tan beet ambalen ta mga binni na katupa naan ta dalan. ²⁰Mga binni na katupa naan ta batuan na may tappaw nang na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw daw pabaton dayon na may kalipay, ²¹piro iran na pagpati dili terek ta iran na nakem. Paryo danen ta tanem na mga gamot an babaw nang. Gani, ula nang lugay iran na pagpati. Na gabot mga publuma daw papangabot danen ta mga gakontra ki danen tenged ta iran na pagpati ta tudlo ya, patalikuran danen dayon iran na pagpati. ²²Mga binni na katupa naan ta natubuan ta mga telleken na lamunon paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw, piro nalipatan danen tudlo ya tenged gapalibeg danen parti ta pangabui daw gangabot man na magmanggaranen. Ula en pulos iran na pagpati tak ula resulta na paryo danen an ta tanem na ula gabunga. ²³Mga binni na katupa naan ta dayad na basak paryo ta tudlo parti ta ambal ta Dyos na pamatian ta mga ittaw daw papatian man danen daw may dayad na resulta iran na pagpati. Danen an paryo ta tanem na gapungpong ta bunga na may isya gatos na passi, may sisinta daw may anen man na trinta.”

Kilo Na Lamunon Na Gatubo Naan Ta Triguan

²⁴Gaisturya Jesus i ta isya pa na paanggid, “Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta isya na mama na gasabwag ta dayad na binni na trigo naan ta iya na uma. ²⁵Piro, isya na kilem na gatunuga pa mga ittaw, giling iya na kuntra naan ta uma ya daw pasabwagan ta binni ta lamunon na kilo na daw lagen paryo man ta trigo. Pagtapos ta pagsabwag, guli iya na kuntra. ²⁶Na gatubo en trigo ya daw gamunga, nakala man en daw indi sa mga lamunon. ²⁷Mga suguon ta tag-iya ta uma giling ki kanen daw gambal, ‘Amo, di’ ba dayad na binni imo na

^x 13:15 Isaias 6:9-10

pasabwag naan ta imo na uma? Man-o taan tak may anen man dya kilo na mga lamunon?’ ²⁸Sabat din, ‘Pasabwag ta kuntra.’ Insa danen, ‘Gusto no na bud-uton nay mga lamunon an?’ ²⁹Sabat din, ‘Dili nang anay. Daw bud-uton nyo, basi madapil trigo an. ³⁰Bay-an nyo nang anay asta na mabot uras ta tag-ani. Daw tag-ani en, suguon ko mga manug-ani an na bud-uton danen kilo an na mga lamunon daw begkesen aged sunugon. Piro trigo an a, tipunon danen daw itago naan ta ake na budiga.’”

Binni Na Mustasa

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹Gaisturya Jesus i ta isya pa man na paanggid, “Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta binni na mustasa^y na patanem ta isya na ittaw naan ta iya na uma. ³²Yi na binni pinakatise ta tanan na binni. Piro, na gatubo en, mas pa bakod kaysa ta tanan na tanem na gulay daw naimo na bakod na kaoy. Bisan mga yupan an gatugdon daw gasalag naan ta iya na mga sanga.”

Pampaabok Ta Tinapay

(Lucas 13:20-21)

³³Gaisturya Jesus i ta isya pa gid na paanggid, “Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta tise na pampaabok ta tinapay na palaket ta isya na bai naan ta tama na arina na bali tallo sekeb ta bakod na sekeban.^z Maskin tama arina an, napaabok man gyapon tanan.”

Ambal Jesus Parti Ta Iya Na Pag-isturya Ta Mga Paanggid

(Marcos 4:33-34)

³⁴Na gatudlo Jesus i naan ta mga ittaw parti ta pagdumala ta Dyos, tanan na panudluon din paagi nang ta mga paanggid. Ula kanen gatudlo ki danen daw dili, paagi nang ta mga paanggid. ³⁵Ta iya na pag-isturya ta mga paanggid, natuman sinulat ya ta isya na prupita anay pa sa,
 “Mag-ambal a ki danen paagi ta mga paanggid.
 Mag-ambal a parti ta mga ula pa nlami ta mga ittaw
 alin pa ta pagbuat ta kalibutan.”^a

Pagsaysay Jesus Parti Ta Paanggid Ta Kilo Na Lamunon

³⁶Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta mga paanggid, padilian din mga ittaw na patudluan din daw gaselled naan ta balay na iya na dayunan. Gaprani iya

---

^y **13:31** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, mustasa an isya klasi na kaoy. Ula pagulay, piro liso ta mustasa pagamit na panglasi. ^z **13:33** Sekeban na pasambit naan ta birsikulo trintay-tris, ta timpo Jesus kada isya pwidi maugsakan ta tama na arina na paryo ta katamaen ta pitto kilo. ^a **13:35** Mga Salmo 78:2

na mga tinudluan daw gainsa, “Pwidi kay no sugiran daw ino beet ambalen ta paanggid ya parti ta kilo na lamunon.”³⁷ Sabat din, “Ittaw ya na gasabwag ta dayad na binni beet ambalen Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.³⁸ Uma ya beet ambalen kalibutan i. Dayad ya na binni beet ambalen mga ittaw na sakep ta pagdumala ta Dyos daw kilo ya na lamunon, mga sakep ta pagdumala Satanas.³⁹ Kuntra ya na gasabwag ta binni ta kilo na lamunon beet ambalen Satanas. Tag-ani ya beet ambalen pag-ukom ta Dyos naan ta katapusan ta yi na timpo^b daw mga manug-ani ya, danen mga angil ta Dyos.⁴⁰ Pag-ukom an ta Dyos ta katapusan paryo ta pagtipon daw pagsunog ta kilo na lamunon na pabud-ot.⁴¹ Ta timpo ta pag-ukom ta Dyos, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan magpadala ta iya na mga angil aged tanan na gatintar daw tanan man na gabuat ta malain tipunon danen daw belagen naan ta mga ittaw na iya na padumalaan.⁴² Mga ittaw na malain ipilak ta mga angil naan ta apoy na gadaba-daba daw naan dya mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran na ngipen.⁴³ Mga gapasakep ta pagdumala ta Dyos, naan danen ta kaarian ta ate na Amay na paryo danen an ta adlaw na gasilak gid. Daw kino liag magbaton ta ake i na ambal, isipen din gid ta usto namatian din an.”

Manggad Na Nakita Naan Ta Uma Daw Pirlas Na Maalen

⁴⁴ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta manggad na nalebbeng naan ta isya na uma. Manggad an nakita ta isya na ittaw daw patampekan din isab. Ta iya na kalipay guli kanen daw pabligya din tanan din na pagkabetang daw papalit uma ya.”

⁴⁵ Ambal pa Jesus, “Isab, pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw isya na nigusyanti gangita ta dayad na mga pirlas.⁴⁶ Pagkita din ta dayad na pirlas na sikad maal, guli kanen an daw pabligya tanan din na pagkabetang daw papalit din pirlas ya.”

Mga Sidda Na Naapas Naan Ta Pukot

⁴⁷ Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Isya pa na paanggid. Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw may pukot na pataktak naan ta dagat daw klasi-klasi na mga sidda naapas.⁴⁸ Na tama en apas naan ta pukot, pabatak ta mga mananagat daw dleen ta baybay. Gapungko danen daw papili dayad an na mga sidda daw paugsak naan ta bangkat. Piro, dili dayad na mga sidda papilak.⁴⁹ Iling man tan matabo ta mga ittaw ta pag-ukom ta Dyos naan ta katapusan ta yi na timpo.^c Mga angil an mabot daw belagen danen mga ittaw an na malain daw matareng.⁵⁰ Mga malain an pilak naan ta apoy na gadaba-daba daw naan dya mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran na ngipen.”

^b 13:39 Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

^c 13:49 Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.

Mga Bag-o Daw Dati Na Tudlo

⁵¹ Jesus i gainsa ta iya na mga tinudluan, “Naintindian nyo tanan na paanggid na paisturya ko?” Sabat danen, “Ee.”

⁵² Ambal pa Jesus, “Kada manugtudlo na gasunod ta patudlo ki kanen parti ta pagdumala ta Dyos sarang magtudlo ta dati na mga tudlo daw bag-o man na mga tudlo. Manugtudlo na iling tan paryo ta tag-iya ta balay na tama daan daw bag-o man na manggad naan ta taguan na pwidi din iprisintar naan ta iya na mga bisita.”

Pagsikway Ki Jesus Ta Iya Na Mga Kasimanwa

(*Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30*)

⁵³ Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta mga paanggid naan ta iya na mga tinudluan, gapadayon kanen ta iya na pagpanaw. ⁵⁴ Guli kanen naan ta banwa na naan dya kanen an gabakod.^d Naan dya gatudlo kanen naan ta balay tipunan daw gatingala gid tanan na kamati ki kanen daw gambal danen, “Indi alin iya na kanlaman daw iya na gaem ta pag-imo ta mga katingalaan? ⁵⁵ Di' ba amay din karpintiro ya? Di' ba inay din Maria an daw mga utod din danen Santiago, Jose, Simon daw Judas? ⁵⁶ Di' ba mga utod din na bai anen man di ta ate i na banwa gaistar? Indi gid alin iya na tudlo?” ⁵⁷ Tenged iling tan iran na isip parti ki Jesus, ula gid danen an gapati ki kanen. Piro, gambal Jesus ki danen, “Bisan indi na lugar, mga prupita an na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos pataod gid ta mga itaw, piro naan ta iran gid na banwa ula pataura ta iran na kasimanwa daw pamilya.” ⁵⁸ Tenged mga kasimanwa Jesus ula gapati ki kanen, dili gid tama nabuat din na mga katingalaan naan ta iran na banwa.

Pagpatay Ki Juan Na Manugbautismo

(*Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9*)

14 ¹ Ta timpo na Jesus gatudlo naan ta Nazaret, Herodes i^e na manugdumala ta Galilea, namatian din mga isturya parti ki Jesus ² daw gambal ta iya na mga upisyalis, “Basi Jesus an, yon man Juan na manugbautismo na nabannaw. Yon na may gaem kanen ta pagbuat ta mga katingalaan.”

³ Nlaman Herodes parti ki Juan tak kanen mismo gasugo na Juan ya dakepen, gapuson, daw prisuon. Papriso din Juan tenged ki Herodias na pasawa din bisan Herodias an sawa ta iya na utod na Felipe ⁴ daw tenged man na kanen an pirmi paambalan Juan, “Kuntra ta mga sugo

---

^d 13:54 Nazaret banwa na naan dya gabakod Jesus. ^e 14:1 Herodes na pasambit naan ta birsikulo uno manugdumala na paumaw na *Herodes Antipas*. Pwidi nyo mabasa parti ki *Herodes Antipas* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. Ngitaen nyo ambal na *Herodes*.

naan ta Mga Sinulat Moises na pasawa no sawa ta imo na utod.”⁵ Tenged ta ambal Juan, gusto Herodes na ipapatay Juan ya, piro nadlek kanen ta mga itlaw tak gapati danen an na Juan ya isya na prupita alin ta Dyos.

⁶Naan ta kaadlawan Herodes, manak din na dalagita na bata Herodias gaselled daw gasayaw naan tubangan ta mga gatambong. Naganya gid ta iya na sayaw Herodes i⁷ daw ganumpa gid na iatag ki kanen daw ino iya na ayuon. ⁸Ta segyet ta inay din, gambal kanen naan ki Herodes, “Atag no dayon ki yaken ulo ya Juan na manugbautismo na nabatang naan ta bandiyado.”

⁹Pagmati Herodes, gansel kanen an, piro tenged ta iya na sumpa na namatian ta mga bisita din, gasugo kanen an na tumanen papangayo ta dalagita. ¹⁰Papauturan din Juan ta lieg naan ta prisuan. ¹¹Ulo ya Juan na nabatang ta bandiyado paatag naan ta dalagita daw paatag din man naan ta iya na inay. ¹²Mga tinudluan Juan giling dya daw mangen lawa ya daw ilebbeng. Pagtapos ta paglebbeng, giling danen ki Jesus daw pasugid na Juan ya patay en.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Limma Libo Na Itlaw

(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³Pagmati Jesus na Juan ya patay en, gasakay kanen ta buti na kanen nang. Giling kanen ta lugar na ula kabalayan. Piro, na nlanan ta mga itlaw na galin kanen i, galutos danen an na gapanaw nang alin ta lain-lain na mga banwa. ¹⁴Pagkawas Jesus, patan-aw din sikad tama na mga itlaw na gatipon dya daw naluoy gid kanen i ki danen. Tenged ta iya na kaluoy, paayad din mga itlaw ya na may masakit.

¹⁵Na semsem en, gaprani mga tinudluan Jesus ki kanen daw mambal, “Kilem en, naan ki pa di ta lugar na ula kabalayan. Miad taan daw pailingen no mga itlaw an naan ta mga baryo aged malit ta iran na pagkaan.” ¹⁶Sabat Jesus ki danen, “Dili en kinanglan na manaw pa danen an. Kyo mag-atag ki danen ta iran na makaan.” ¹⁷Sabat danen, “Mistro, impusibli tak may anen ki nang di limma buok na tinapay^f daw darwa na sidda.” ¹⁸Ambal Jesus, “Dleen nyo di.” ¹⁹Pagbaton din, gambal kanen naan ta mga itlaw na mungko naan ta lamunon. Pakamang din limma an na tinapay daw darwa na sidda. Gaangad kanen ta langit daw gapasalamat ta Dyos. Dayon, pabiak-biak din tinapay ya daw paatag naan ta iya na mga tinudluan aged itagtag man danen naan ta mga itlaw. ²⁰Kakaan danen tanan daw nabusog. Patipon ta iya na mga tinudluan sama ya daw napanno danen dusi na baskit na darko. ²¹Katamaen ta mga kakaan mga limma libo na mama na ula labet ta bilang mga bai daw mga kabataan.

---

^f 14:17 Tinapay na pasambit naan ta birsikulo disi-syiti, kurti din an bilog daw tallo buok igo ta isya na itlaw.

Pagpanaw Jesus Naan Apaw Ta Waig
(*Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21*)

²²Na natipon en ta mga tinudluan Jesus sama ya na tinapay daw sidda, pasakay din dayon danen an naan ta isya na buti daw paambalan na muna en lakted naan ta liyo ta dagat tak paulien din pa mga itlaw an. ²³Na napauli din en danen an, giling kanen naan ta bukid na kanen nang aged mangamuyo. Na semsem en, isya nang kanen an dya. ²⁴Ta yo man na uras mga tinudluan din na naan ta buti madyo en alin ta dagsayan. Nakulian buti an magsulong tenged ta darko na baled tak sungsong angin an.

²⁵Na mapit-madlaw en, gasunod Jesus i ki danen na gapanaw kanen naan ta apaw ta waig. ²⁶Na nakita kanen i ta mga tinudluan din, nakulbaan gid danen an daw gasinggit ta subla na adlek, “Bagat!” ²⁷Gambal dayon Jesus i ki danen, “Isegen nyo nakem nyo an! Yaken ni. Dili kaw madlek!” ²⁸Gambal Pedro i, “Ginuo, daw kaon gid nyan, mambal ka na miling a dyan ki kaon na manaw a man naan ta apaw ta waig.” ²⁹Ambal Jesus, “Manaw ka di!” Pag-ambal Jesus, gapanaog Pedro i ta buti daw gapanaw naan ta apaw ta waig na miling ki Jesus. ³⁰Na nabatyagan Pedro biskeg na angin, nadlek kanen an daw gaamat-amat leddang. Gasinggit kanen an, “Ginuo, tabangan a no!” ³¹Pagawat dayon Jesus daw paibitan Pedro i daw mambal, “Pedro, tise imo na pagsalig! Man-o tak gadua-dua ka?” ³²Pag-ambal din, gasakay danen na darwa naan ta buti daw galinaw. ³³Mga tinudluan an na naan ta buti gadayaw ki Jesus, “Matuod gid! Kaon Bata Ta Dyos!”

Pagpaayad Jesus Ta Mga Itlaw Na May Masakit Naan Ta Genesaret
(*Marcos 6:53-56*)

³⁴Paglakted Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta liyo na baybay ta Dagat Galilea, gadungka danen an ta banwa na Genesaret. ³⁵Na nakala ta mga itlaw dya Jesus i, palapta danen balita na naan dya kanen i daw tanan na mga itlaw na may masakit padala ki kanen. ³⁶Gapangabay mga itlaw ki kanen na daw pwidi mga itlaw na may masakit magtandeg bisan ta bungay-bungay nang ta sidsid ta iya na bayo na pangkabay. Tanan na katandeg nayad.

Mga Kaugalian Na Alin Ta Mga Manakem
(*Marcos 7:1-13*)

15 ¹May giling ki Jesus na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises na naan galin ta Jerusalem. Gainsa danen ki kanen, ²“Man-o tak imo an na mga tinudluan ula gasunod ta mga kaugalian na alin ta ate na mga manakem? Ula danen gasunod ta

sirimunya ta pag-ugas ta lima bag-o danen an maan.”³ Sabat Jesus ki danen, “Ta, kyo a, man-o tak ula kaw gatuman ta mga sugo ta Dyos aged masunod nyo nang mga kaugalian an na buat nyo?”⁴ Di’ ba sugo ta Dyos, ‘Tauron no imo an na amay daw inay?’⁸ Ambal din man, ‘Bisan kino gambal ta malain parti ta iya na amay daw inay dapat silutan ta kamatayen.’^h ⁵⁻⁶ Piro, dili iling tan inyo na patudlo tak naan ta mga kaugalian na pabuat nyo, patudlo nyo na mga itlaw dili en kinanglan magtaod ta iran na ginikanan paagi ta pagtabang basta mag-ambal danen an ta iran na ginikanan ta iling ti, ‘Ake na iatag na tabang inta ki kyo natagana en para ialad naan ta Dyos.’ Ula nyo patubaya sugo an ta Dyos para masunod nang mga kaugalian na pabuat nyo. ⁷ Inyo na pagtaod ta Dyos pakita-kita nang! Igo gid laygay Isaias na prupita anay pa sa parti ki kyo naan ta iya na sinulat. Nasulat din na Dyos gambal,

⁸ ‘Yi na mga itlaw gataod ki yaken paagi nang ta iran na baba.

Piro, iran na tagipusuon adyo ki yaken.

⁹ Ula pulos iran an na pagsimba ki yaken tak danen an gatudlo na naan kon alin ki yaken mga sugo an na naan nang alin ta mga itlaw.’”ⁱ

Mga Itlaw Na Bilangen Na “Limpyo” Daw “Dili-Limpyo”

(*Marcos 7:14-23*)

¹⁰ Paumaw Jesus mga itlaw na marani daw ambal din, “Mamati kaw daw intindien nyo ambalen ko i. ¹¹ Dili tenged ta mga gaselled ta baba ta mga itlaw na danen an pabilang na ‘dili-limpyo’. Danen an pabilang na ‘dili-limpyo’ tenged ta mga gagwa naan ta iran na baba.”^j

¹² Pag-ambal Jesus, gaprani iya na mga tinudluan daw gambal, “Nainsulto gid mga Pariseo an ta imo na ambal.” ¹³ Jesus i gasabat ki danen paagi ta paanggid parti ta mga Pariseo, “Kada tanem na ula patanema ta ake na Amay na naan ta langit bud-uton gid. ¹⁴ Largaan nyo nang mga Pariseo an tak paryo danen an ta mga bulag na manugguyod ta bulag. Daw bulag magguyod ta paryo din na bulag, danen an na darwa mulog naan ta lungag.”

¹⁵ Gambal Pedro i ki Jesus, “Sugiran kay no tuo daw ino beet ambalen ta ambal no an parti daw ino gaselled daw gagwa naan ta baba ta mga itlaw.”

¹⁶ Sabat Jesus, “Asta kyo na ake na mga tinudluan, ula man kaintindi?

¹⁷ Dapat naintindian nyo na bisan ino na gaselled ta baba ta mga itlaw gadiritso naan ta iran na gettek daw ta uryan magwa man gyapon. ¹⁸ Naan alin ta tagipusuon ta mga itlaw mga malain na ambal na gagwa alin ta iran

---

^g 15:4 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16   ^h 15:4 Exodo 21:17; Levitico 20:9   ⁱ 15:9 Isaias 29:13
^j 15:11 *Dili-limpyo* beet ambalen *dili bagay na magsimba ta Dyos*. Pwidi nyo mabasa naan ta Mga Ambal Na Pasaysay parti ta pagpati ta mga Judio na may paumaw danen na *limpyo* daw *dili-limpyo* daw ngitaen nyo ambal na *limpyo*.

na baba. Tenged ta iran na malain na ambal bilangen danen an na ‘dili-limpyo’¹⁹ tak naan alin ta tagipusuon mga buat na iling ti: mga malain na isip, gapatay, gadulog ta dili din sawa, gabuat ta malaw-ay ta panan-aw ta Dyos, ganakaw, gatistigo ta dili matuod daw gambal ta dili matuod parti ta duma.²⁰ Tenged ta iling tan na mga buat, mga itlaw an bilangen na ‘dili-limpyo’. Piro, daw mga itlaw an maan na ula gasunod ta sirimunya ta pag-ugas ta lima, dili danen an bilangen na ‘dili-limpyo’.”

Pagsalig Ta Bai Na Dili-Judio

(Marcos 7:24-30)

²¹ Galin Jesus i ta Genesaret daw giling ta lugar na dani ta mga banwa na Tiro daw Sidon. ²² May isya na bai na Canaanen na gaistar dya na giling ki Jesus daw gapakiluoy na bakod iya na kagi, “Ginuo! Apo Ari David!^k Maluoy ka ki yaken! Ake na bata na bai naseddepan ta malain na ispiritu daw nabellayan gid!” ²³ Piro, ula gasabat Jesus i. Gaprani iya na mga tinudluan ki kanen daw sigi gid ambal, “Palinen no bai na yan tak sikad sagbak daw gasunod-sunod ki kiten.” ²⁴ Sabat Jesus ki danen, “Ula a labet ki kanen tak papadala a para nang ta mga linai Israel na paryo mga karniro na narwad.”

²⁵ Gaprani bai ya daw galuod naan ta atubangan Jesus daw mambal, “Ginuo, tabangan a no.” ²⁶ Tenged bai ya dili-Judio, iling ti sabat Jesus, “Dili dapat na kamangen pagkaan an ta mga bata daw iatag naan ta mga ayam.” ²⁷ Ambal ta bai, “Matuod nyan, Ginuo, piro bisan pa mga ayam gakaan man ta mummo na nulog alin ta lamisa ta iran na tag-iya.”^l ²⁸ Sabat Jesus ta bai, “Manang, bakod gid imo na pagsalig! Imuon ko imo na pangabay.” Pagsabat din, nayad dayon bata ya.

Pagpaayad Jesus Ta Tama Na Mga Itlaw

²⁹ Galin Jesus i ta lugar na dani Tiro daw Sidon daw gaagi naan kilid ta Dagat Galilea. Gatukad kanen naan ta bungyod na dani ta dagat daw mungko. ³⁰ Tama na mga itlaw giling ki kanen daw gadala ta mga piang, mga may dipirinsya ta batiis, bulag, apa daw duma pa gid na mga itlaw na may masakit. Paprani danen mga itlaw an na may masakit naan ta tubangan Jesus daw paayad din. ³¹ Gatingala gid tanan an na mga itlaw ta iran na nakita: mga apa kaambal en, mga may dipirinsya ta batiis nayad en, mga itlaw na piang kapanaw en ta usto daw mga bulag kakita en. Gadayaw danen an ta Dyos na patuuan ta mga linai Israel.

---

^k 15:22 May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27. ^l 15:27 Naintindian ta bai na sabat Jesus beet ambalen na mga Judio una na tabangan Jesus. Naan ta sabat Jesus *mga bata* beet ambalen *mga Judio*. *Mga ayam* beet ambalen *mga dili-Judio*.

Pagpakaan Jesus Ta Subla Appat Libo Na Ittaw
(*Marcos 8:1-10*)

³²Paumaw Jesus na marani ki kanen iya an na mga tinudluan daw ambal din ki danen, “Naluoy a ta mga ittaw na duma ki kiten tak tallo en adlaw na gakuyog danen i ki yaken daw anduni ubos en iran na balon. Dili ko gusto na paulien danen i na ula kakaan tak basi malipeng ta iran na pagpanaw.”

³³Gainsa iya na mga tinudluan, “Naan ta lugar na i na ula kabalayan indi ki magkamang ta tinapay na igo ta sikad i tama na mga ittaw?”

³⁴Insa Jesus ki danen, “Pila buok na tinapay^m naan ki kyo?” Sabat danen, “Pitto daw pila buok man na derse na sidda.”

³⁵Papungko Jesus mga ittaw an naan ta basak ³⁶daw pakamang din pitto an na tinapay daw sidda daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak din tinapay an daw patenga-tenga sidda daw paatag naan ta iya na mga tinudluan aged itagtag danen naan ta mga ittaw. ³⁷Kakaan danen tanan daw nabusog. Patipon ta iya na mga tinudluan sama ya daw napanno danen pitto na baskit na darko. ³⁸Katamaen ta mga kakaan appat libo na mama na ula labet ta bilang mga bai daw mga kabataan.

³⁹Papauli Jesus mga ittaw ya daw gasakay kanen ta buti daw miling naan ta lugar na sakep ta banwa na Magadan.

Liag Ta Mga Pariseo Na Makita Katingalaan Na Buat Jesus
(*Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56*)

16 ¹May mga Pariseo daw Saduseo na gaprani ki Jesus tak liag danen na pamatuuran din daw indi gid alin iya na gaem. Papangitaan danen kanen an ta katingalaan na buat na alin ta Dyos aged may pamatuod na kanen an papadala ta Dyos. ²Piro, gambal Jesus ki danen, “Pagsalep ta adlaw, mambal kaw, ‘Dayad timpo i kisyem tak gaminog langit an.’ ³Ta sellem na magpawa-pawa, mambal kaw, ‘Maglain timpo i kani tak minog langit an daw tama item.’ Sagad kaw manilag ta mga nakita nyo naan ta kalangitan, piro dili nyo makamang daw ino beet ambalen ta mga natabo na pakita ta Dyos ta yi na timpo! ⁴Mga ittaw ta yi na timpo malain daw gatalikod ta Dyos! Papangitaan a danen ta katingalaan na buat aged may pamatuod para ki danen na papadala a ta Dyos. Piro, ula duma na katingalaan na ipakita ki danen daw dili, katingalaan ya na natabo ki Jonas anay pa sa!”ⁿ Pag-ambal Jesus, galin kanen ta mga Pariseo daw Saduseo daw miling ta duma na lugar.

---

^m 15:34 May pasaysay parti ta *tinapay* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 14:17. ⁿ 16:4 Naan ta Mateo 12:39-40 pwidi nyo mabasa parti ta katingalaan na natabo ki Jonas.

Pagpaandam Jesus Parti Ta Patudlo Ta Mga Pariseo Daw Saduseo
(*Marcos 8:14-21*)

⁵Na kalakted en Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta liyo Dagat Galilea, nalipatan ta iya na mga tinudluan na magdala ta tinapay na balon. ⁶Gambal kanen i ki danen, “Mag-andam kaw gid daw maglikaw ta pampaabok ta mga Pariseo daw Saduseo.” ⁷Pag-ambal din, gaisturyaay mga tinudluan an, “Iling tan ambal din tak ula ki kadala ta tinapay na balon.” ⁸Nlaman Jesus paisturya danen daw ambal din, “Tise gid inyo na pagsalig. Man-o tak gapalibeg kaw gid na ula kaw tinapay? ⁹Ula nyo pa naintindii? Ino, ula nyo gid nademdemi nabuat ko ta limma ya na tinapay para ta subla limma libo na itaw daw pila na mga baskit napanno nyo ya ta sama na patipon nyo? ¹⁰Ula nyo man nademdemi pabuat ko ta pitto na tinapay para ta subla appat libo na itaw daw pila na mga baskit napanno nyo ya ta sama na patipon nyo? ¹¹Man-o tak ula nyo pa naintindii na dili parti ta tinapay beet ko ya ambalen? Ambalen ko isab, ‘Mag-andam kaw gid daw maglikaw ta pampaabok ta mga Pariseo daw Saduseo.’” ¹²Dayon, naintindian en danen na ula kanen an gapaandam ki danen parti ta pampaabok na pagamit naan ta tinapay. Gapaandam kanen i parti ta dili matuod na patudlo ta mga Pariseo daw Saduseo na dapat na dili danen patian.

Sabat Pedro Daw Kino Jesus
(*Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21*)

¹³Na gabot Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta lugar na sakep ta banwa na Cesarea Filipos, gainsa kanen ki danen, “Kino kon ambal ta mga itaw Yaken i Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan?”

¹⁴Sabat danen, “May mga itaw na gambal na kaon kon yan Juan na manugbautismo. Duma ya a gambal na kaon kon Elias. Duma pa ya gambal na kaon kon Jeremias, daw duma pa gid ya gambal na kaon kon isya ta duma man na mga prupita na manugsugid ta kabebet-en ta Dyos anay pa sa.”

¹⁵Insa din pa, “Kyo a, ino maambal nyo daw kino yaken i?”

¹⁶Sabat Simon Pedro,^o “Kaon yan Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw Bata ta Dyos na bui.”

¹⁷Ambal Jesus ki kanen, “Simon na bata Jonas, may bakod ka na pribiliyo tak kamatuuran i na paambal no ula napaintindi ta itaw ki kaon. Napaintindi ki kaon ta ake na Amay na naan ta langit. ¹⁸Ambalen ko man ki kaon na kaon Pedro na beet ambalen bato daw naan ta unay na bato na i itukod ko ake na balay na yon man tanan na mga itaw na

---

^o **16:16** Ngaran na Pedro paatag Jesus ki Simon daw kaysan paumaw Jesus kanen ya na Simon Pedro. Naan ta Lucas 6:13-14 pwidi nyo mabasa parti ta ngaran na Pedro.

gatuo ki yaken daw bisan gamiten pa Satanas tanan din na gaem, dili din mapirdi danen an na gatuo ki yaken. ¹⁹Iatag ko ki kaon uturidad an na alin ta Dyos aged magdumala ta mga itlaw na sakep ta iya na pagdumala na paryo paatag ki kaon yawi an na pangbukas ta iya na kaarian. Tenged ta uturidad na alin ta Dyos, daw ino na ibawal no unti ta kalibutan paagi ta imo na katengdanan, pabawal en ta Dyos. Daw ino itugot no unti ta kalibutan, patugot en ta Dyos.”

²⁰Pagtapos ta ambal Jesus ki Pedro, paambalan din gid danen an tanan na dili danen mugid ta bisan kino na kanen i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari.

Pagsugid Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen
(*Marcos 8:31–9:1; Lucas 9:22-27*)

²¹Umpisa ta adlaw na nakala en ta mga tinudluan Jesus na kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, gasaysay kanen an ki danen na naan ta plano ta Dyos na kanen an miling ta Jerusalem daw naan dya maagian din tama na malain na buaten ta mga gadumala ta mga Judio, mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Patayen kanen i, piro bannawen ta Dyos naan ta pangallo na adlaw.

²²Pagmati Pedro ta ambal Jesus, padala din Jesus an daw gapadyo danen ta iran na mga duma aged ambalan din na dili kanen an kumpurmi ta ambal ya Jesus. Ambal din, “Ginuo, dili magtugot Dyos an! Impusibli na iling an tan matabo ki kaon!” ²³Gatubang Jesus ki Pedro daw mambal, “Layas ka di, Satanas! Paryo na kaon magpegeng ki yaken ta pagsunod ta kabebet-en ta Dyos tak naan ta imo na isip pagbeet nang ta itlaw, dili pagbeet ta Dyos.”

²⁴Gambal pa gid Jesus i ta iya na mga tinudluan, “Daw kino miag na kanen isya man na tinudluan ko, dapat dili iya en na liag masunod daw dapat man na isipen din na paryo kanen an ta isya na itlaw na gapas-an ta iya na krus tenged iling tan buaten ta itlaw na magsunod ki yaken.” ²⁵Kinanglan na buaten iling an tan tak daw kino gapalabi ta iya na kabui, mapatay man gyapon. Piro, bisan kino na mag-alad ta iya na kabui tenged ki yaken, maangken din kabui na ula katapusan. ²⁶Daw may itlaw na maangken din tanan na manggad naan ta kalibutan i piro dili din malikawan silot na ula katapusan naan ta impirno, ula man gyapon pulos tanan na naangken din. Ula gid betang na pwidi iatag aged balyo ta kabui na ula katapusan. ²⁷Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan malik duma ta ake na mga angil daw makita sikad silaw na pawa na naan ki yaken na paryo man ta pawa na naan ta ake na Amay. Ta pagbalik ko, kada isya na itlaw tagan ko ta bales dipindi daw ino nabuat danen. ²⁸Sigurado gid na iling tan naan ta ake na pagbalik daw sugiran ta kyo na may anen di ki

---

^{P 16:24} May pasaysay parti ta *gapas-an ta iya na krus* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 10:38.

kyo na bag-o danen mapatay makita danen Yaken Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan na mabot aged mag-umpisa ta ake na pagdumala.”

Gaisab Sura Jesus

(*Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36*)

17 ¹Paglambay ta annem na adlaw alin ta pag-ambal Pedro parti daw kino Jesus i, danen nang Pedro daw mag-utod na Santiago daw Juan pakuyog Jesus na miling naan ta datas na bukid. ²Na naan dya, nakita danen Pedro na gaisab sura Jesus na gapawa sura din an na paryo ta adlaw daw iya na bayo sikad gid puti na sikad silaw. ³Nali nang, Moises daw Elias gapakita ki danen daw gasugranen ki Jesus. ⁴Gambal Pedro i ki Jesus, “Ginuo, miad gid man na naan ki di. Daw liag no, magbuat a ta tallo na pasilungan di. Isya para ki kaon, isya para ki Moises daw isya man para ki Elias.”

⁵Na gambal pa Pedro i, nali nang may panganod na sikad pawa na galekkep ki danen tanan. May namatian na gambal na naan ta panganod, “Yi ake na bata na palangga ko. Nalipay a gid ki kanen. Mamati kaw ki kanen.” ⁶Pagmati danen Pedro ta ambal ya na alin ta panganod, galuod na galeb danen an tak sikad gid adlek danen. ⁷Piro, papranian Jesus danen an daw patandeg. Ambal din, “Mangon kaw! Dili kaw madlek.”

⁸Pag-angad danen, ula danen duma na nakita daw dili, Jesus nang.

⁹Na gategbeng Jesus daw danen Pedro alin ta bukid, paambalan din danen an, “Dili kaw mugid ta bisan kino parti ta nakita nyo naan ta bukid asta na bannawen ta Dyos Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.”

¹⁰Gainsa mga tinudluan ki kanen, “Man-o tak mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gambal na kinanglan Elias ya muna anay mabot bag-o Pinili Ta Dyos Na Mag-ari?”^q ¹¹Sabat Jesus, “Matuod iran an na patudlo na Elias ya muna anay mabot aged kanen magpripaparar ta tanan para ta pag-abot ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. ¹²Sugiran ta kyo na mama ya na paryo ki Elias abot en, piro ula pabatuna ta mga ittaw daw nabuat danen ki kanen daw ino na malain na liag danen na buaten. Iling man tan, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan buaten man danen ta malain.” ¹³Pag-ambal Jesus, naintindian ta mga tinudluan din na Elias na pasambit din beet ambalen Juan na manugbautismo.

Bata Na Naseddepan Ta Malain Na Ispiritu

(*Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a*)

¹⁴Na naan en Jesus i daw danen Pedro ta ebes ta bukid, kabalik danen naan ta tama na mga ittaw na gatipon dya. May mama na gapani ki

---

^q **17:10** Naan ta Malakias 4:5 pwidi nyo mabasa parti ki Elias na muna mabot bag-o mabot Ginuo. Naan alin Malakias 4:5 tudlo ya ta mga manugtudlo na pasambit ta mga tinudluan Jesus.

Jesus daw magluod naan ta atubangan din. ¹⁵ Gambal mama an, “Ginuo, maluoy ka ta ake na bata na mama tak kuyapen kanen an daw segeng gid na sakit iya na pamatyag daw kanen abuton. Pirmi nang kanen natumba naan ta apoy daw naan ta waig. ¹⁶ Padala ko kanen ta imo na mga tinudluan, piro ula danen napaayad.” ¹⁷ Gambal Jesus i, “E-hey! Kyo na mga itlaw ta yi na timpo,^r ula kaw gasalig ta Dyos! Malain kaw daw sutil! Asta kan-o a pa na magduma ki kyo daw magsakripisyo bag-o kaw magsalig ta Dyos? Dleen nyo di bata an ki yaken.” ¹⁸ Na naan en ki kanen bata an, paambalan din malain ya na ispiritu na mwa. Gagwa malain ya na ispiritu daw nayad dayon bata an.

¹⁹ Mga tinudluan Jesus gaprani ki kanen daw gainsa na danen nang, “Man-o tak dili kay kapagwa ta malain na ispiritu naan ta bata an?” ²⁰ Sabat Jesus, “Ula nyo napagwa malain ya na ispiritu tenged kulang gid inyo na pagsalig, piro gambal a ki kyo na bisan inyo na pagsalig ta Dyos tise nang na paryas katise ta binni na mustasa,^s sarang kaw mambal ta yi na bukid, ‘Malyo ka unso,’ bukid i magsalyo. Tanan sarang nyo na mabuat. ²¹ Piro, ta iling sa na klasi ta malain na ispiritu impusibli na mapagwa nyo daw dili kaw anay mangamuyo daw magpwasa.”^t

Pag-ambal Isab Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayan

(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45*)

²² Na gatipon Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta Galilea, gambal kanen ki danen, “Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan dali nang en intriga naan ta mga gakuntra ki kanen. ²³ Patayen danen kanen i, piro ta pangallo na adlaw bannawen ta Dyos.” Tenged ta iya na ambal, nasebean gid ta miad iya na mga tinudluan.

Pag-insa Parti Ta Pagbayad Ta Buis Para Ta Timplo

²⁴ Na gabot Jesus i daw iya na mga tinudluan naan ta banwa Capernaum, may mga manugsukot ta buis para ta Timplo na gaprani ki Pedro daw gainsa, “Gabayad man ta buis inyo na mistro para ta supurta ta Timplo?” ²⁵ Sabat Pedro, “Ee.”

Gaselled Pedro naan ta balay daw mambal inta en kanen an tenged ta insa ta mga manugsukot, piro naunaan en kanen an Jesus, “Ino ta imo, Simon? Kino dapat magbayad ta buis naan ta mga ari ta kalibutan i? Mga sakep ta ari? Duma na mga itlaw?” ²⁶ Sabat Pedro, “Duma na mga itlaw.” Ambal Jesus, “Ta, di libri en mga sakep ta ari?”^u ²⁷ Piro, daw dili ki magbayad, basi magilek ki kiten mga

^r 17:17 Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^s 17:20 May pasaysay parti ta *mustasa* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 13:31.

^t 17:21 Naan ta pila na mga kupa ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo binti-uno. ^u 17:26 Beet ambalen Jesus na mga sakep ta pagdumala ta Dyos dili kinanglan magbayad ta buis para ta Timplo.

manugsukot an ta buis para ta Timplo. Miling ka ta dagat daw mangawil. Una na sidda na masubbad no, pangangaen no. May makita ka naan ta iya na baba na sinsilyo na igo bayad ta buis ta darwa na itlaw.” Mangen no daw ibayad para ta ate na buis.”

Pinakadatas Na Katengdanan
(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48*)

18 ¹Ta yon man na uras na gaisturyaay Jesus i daw Pedro parti ta buis, duma na mga tinudluan Jesus gaprani daw gainsa ki Jesus, “Ginuo, kino may pinakadatas na katengdanan naan ta pagdumala ta Dyos?” ²Ta iya na sabat, paumaw din na marani isya na bata na naan dya daw papatindeg din naan ta tengnga ³daw ambal din, “Gaandem kaw gid ta datas na katengdanan, piro gambal a ki kyo na daw dili nyo bag-uon inyo na kaugalingen na mapainebesen kaw paryo ta mga bata, impusibli na makalabet kaw naan ta mga itlaw na padumalaan ta Dyos. ⁴Bisan kino na bag-uon din iya na kaugalingen aged mapainebesen kanen an paryo ta yi na bata, kanen an may pinakadatas na katengdanan naan ta pagdumala ta Dyos. ⁵Daw kino ki kyo na tenged ki yaken magbaton ta bisan isya na paryo ta yi na bata, paryas man na yaken pabaton nyo.”

Mga Ambal Jesus Parti Ta Sala
(*Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2*)

⁶Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Daw kino na kanen tenaan na makasala bisan isya nang ta kebes ko na mga tinudluan na gapati ki yaken, mas miad pa daw tabiran iya na lieg ta bakod na galingan na bato daw ulog naan ta laod aged malemmes. ⁷Kaluluoy mga itlaw tak tama tenaan na matintar danen na makasala. Impusibli na malikawan mga tintar, piro segeng gid na silot maageman ta bisan kino na kanen tenaan na duma na itlaw nakasala. ⁸Daw imo na lima tenaan na nakasala ka, dapat uturon no daw pilak. Iling man tan batiis no an. Mas miad pa na unkol ka piro paselleren ka naan ta langit na mabui ta ula katapusan kaysa darwa imo na lima daw darwa imo na batiis, piro pilak ka naan ta impirno na apoy an na naan dya dili mapatay. ⁹Daw imo na mata tenaan na nakasala ka, dapat lukaten no daw pilak. Mas miad pa na isya nang imo na mata piro paselleren ka naan ta langit na mabui ta ula katapusan kaysa darwa imo na mata, piro pilak ka naan ta apoy ta impirno.”

Karniro Na Narwad
(*Lucas 15:3-7*)

¹⁰Gambal pa Jesus i, “Dili nyo saligaan bisan isya ta ake na mga tinudluan. Sugiran ta kyo na mga angil naan ta langit na pirmi naan

---

^v 17:27 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-syiti, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta appat na adlaw na ubra ta isya na itlaw.

ta atubangan ta ake na Amay na naan ta langit gabantay ki danen daw gapriparar gid en na mangabay ta Dyos para ki danen.

¹¹“Yi tuyo na giling di Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan aged ngitaen daw luwasen mga ittaw na kasala para dili danen maageman ula katapusan na silot ta Dyos.” ¹²Ino ta inyo na isip? Daw isya na ittaw may isya gatos na karniro, piro isya ya na karniro gapanaw madyo na ta uryan narwad, ino buaten ta tag-iya? Di' ba bilin din anay nubintay-nuibi an na karniro na gaalab naan ta bungyod daw ngitaen narwad ya? ¹³Sigurado gid na ngitaen din daw sugiran ta kyo na daw matabo na makita din en, mas bakod pa gid iya na kalipay tenged ta karniro na nakita din kaysa ta nubintay-nuibi na ula narwad. ¹⁴Iling man tan ate an na Amay na naan ta langit, dili kanen an miag na maageman ta bisan isya ta ake na mga tinudluan silot na ula katapusan.”

Pagpatawad Ta Imo Na Utod Ta Pagtuo

¹⁵Gambal pa Jesus i, “Daw imo na utod ta pagtuo kasala ki kaon, ilingan no kanen an daw ambalan no parti ta iya na nabuat na sala. Ta imo na pag-ambal ki kanen, kyo nang darwa mag-isturyaay. Daw batunon din imo na ambal, mabalik inyo an na pagmiaray na mag-utod ta pagtuo. ¹⁶Piro, daw dili din batunon, magdala ka ta isya na utod nyo ta pagtuo, daw pwidi man darwa, daw malik ki kanen aged inyo na pag-isturya may tistigo tak ‘paagi ta darwa o tallo na tistigo mapamatuuran bisan ino na naisturyaan.’^x ¹⁷Daw dili din pa gid batunon imo na ambal, isugid no ta mga gatuo naan ta iran na pagtipon. Daw dili din man gyapon batunon, kabigen nyo nang en kanen an na isya ta mga ula gapati ta Dyos daw ta mga malain na manugsukot ta buis. ¹⁸Dapat gid na iling tan buaten nyo ki kanen. Sugiran ta kyo na daw ino na ibawal nyo unti ta kalibutan paagi ta inyo na katengdanan, pabawal en ta Dyos. Daw ino itugot nyo unti ta kalibutan, patugot en ta Dyos.

¹⁹“Isab, sugiran ta kyo daw darwa kaw gaisya ta isip parti ta bisan ino na inyo na pangayo naan ta ake na Amay naan ta langit, imuon din para ki kyo ²⁰tak daw darwa o subla pa darwa na mga ittaw gatipon tenged danen an sakep ki yaken, anen a man dya na duma ki danen.”

²¹Gaprani Pedro i ki Jesus daw gainsa, “Ginuo, daw isya na utod ko ta pagtuo pirmi kasala ki yaken, pila gid bisis patawaren ko kanen an? Asta ta pitto bisis?” ²²Sabat Jesus, “Dili nang asta ta pitto bisis. Dapat asta ta sitintay-syiti bisis. ²³Iling tan dapat buaten no tak pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw liag ta isya na ari na ayuson din utang an ta mga ittawan din naan ki kanen. ²⁴Na gaumpisa en kanen ta pagsuma, padala

^w 18:11 Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo unsi. ^x 18:16 Deuteronomio 19:15

naan ki kanen ittaw an na may utang na dyis mil na sinsilyo na pilak na may bakod gid na balor.^y ²⁵Tenged ittaw an dili kabayad ta utang, pasugo ta ari na bligya kanen an daw sawa din daw mga bata daw bligya man tanan din na pagkabetang aged mabayaran din iya na utang. ²⁶Pagmati din ta sugo ta ari, gadapa kanen an naan ta batiisan ta ari daw gambal, ‘O maal na ari, pasinsyaen a no nang anay tak magbayad a gid ta tanan nyan ki kaon.’ ²⁷Natandeg gid tagipusuon ta ari daw papatawad din ittaw an daw ula en pabayara pa ta iya na utang.

²⁸“Paggwa ta ittaw an, nasugat din isya man na ittawan ta ari. Paryas din ya na ittawan may utang ki kanen na isya gatos na sinsilyo na pilak.^z Papranian din daw paluab daw kegaen. Ambal din, ‘Bayaran a no ta imo na utang ki yaken!’ ²⁹Galuod kautang ki kanen daw gapakiluoy, ‘Pasinsyaen a no nang anay tak magbayad a gid ki kaon!’ ³⁰Piro, dili kanen miag. Papapriso din kautang ya ki kanen asta na kabayad ta utang.

³¹“Na nakita ta duma na mga ittawan ta ari pabuat ya ta ittaw na patawad ta ari, galain gid iran na nakem daw giling danen an naan ta ari aged mugid. ³²Pagmati ta ari ta iran na sugid, paumaw din ittaw an na patawad din ta bakod na utang daw pambalan, ‘Malain ka na ittaw! Ula ta kaw pabayara ta imo na utang tak gapakiluoy ka. ³³Inta naluoy ka man ta paryas no na ittawan ko na paryo ta ake na kaluoy ki kaon.’ ³⁴Tenged ta kagilek ta ari, paintriga din ittaw ya naan ta manugpriso asta na kabayad ta tanan na utang.”

³⁵Pagtapos Jesus ta isturya ta paanggid, ambal din pa, “Iling man tan buaten ki kyo ta ake na Amay na naan ta langit daw dili nyo patawaren na terek ta inyo na tagipusuon inyo an na utod ta pagtuo.”

Pagpaandam Jesus Parti Ta Pagbelagay Ta Magsawa (*Marcos 10:1-12*)

19 ¹Pagtapos Jesus ta iya na pagtudlo parti ta pagpatawad, galin kanen i ta Galilea daw miling ta prubinsya Judea na gaagi naan dapit ta sennangngan ta Suba Jordan.^a ²Naan dya sikad tama na mga ittaw gasunod ki kanen daw paayad din danen an ta iran na masakit.

³May mga Pariseo na giling ki Jesus aged dakep-dakepen kanen an paagi ta insa para maakusaran daw may ambalen kanen an na kuntra ta Mga Sinulat Moises. Gainsa danen ki kanen, “Ino ta imo na isip? Naan

---

^y **18:24** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-kwattro, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta subla kinsi anyos na ubra ta isya na ittaw. ^z **18:28** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo binti-utso, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na ittaw. ^a **19:1** Ta timpo Jesus, ula gasapakay mga Judio an daw mga Samaritano. Katamaan ta mga Judio, daw manaw danen an alin ta Galilea na munta ta Judea, galakted danen an naan ta sennangngan ta Suba Jordan daw naan dya gaagi aged dili kaagi naan ta Samaria.

ta Mga Sinulat Moises patugot na mga mama magbelag ta iran na sawa ta bisan ino nang na tenaan?”⁴ Sabat Jesus, “Sigurado na nabasa nyo en daw nlanan nyo na ta una gid na timpo ‘pabuat ta Dyos mga ittaw na danen mama daw bai,’^b ⁵daw ambal ta Dyos, ‘Yon tenaan na mama malin ta pudir ta iya na amay daw inay tak kanen daw iya na sawa magdumaay na danen na darwa mimo na isya.’^c ⁶Gani, mama daw bai na magsawa dili en darwa. Danen isya nang en. Tened paisya ta Dyos mama an daw bai, kuntra ta pagbeet din na belagen danen an ta bisan kino.”

⁷Mga Pariseo an gainsa pa ki Jesus, “Man-o tak gasugo Moises anay pa sa na mga mama magbuat anay ta kasulatan ta pagbelag bag-o danen belagan iran na sawa?” ⁸Sabat din, “Tened dessan inyo na ulo patugutan kaw Moises na belagan nyo inyo an na sawa, piro alin pa ta una dili plano ta Dyos na mga magsawa an magbelagay. ⁹Gambal a ki kyo na daw bisan kino na mama na belagan din iya an na sawa na ula man gaintra ta mama daw mangasawa kanen isab ta duma na bai, kasala kanen an tak paryas man gyapon na kanen an gaintra ta bai.”

¹⁰Mga tinudluan Jesus gambal ki kanen, “Daw iling tan sitwasyon daw may sawa ka, mas miad pa na dili nang en mangasawa.” ¹¹Sabat din, “Ambal nyo an dili mabaton ta tanan. Mabaton nang ta mga ittaw na kaya danen na dili mangasawa paagi ta tabang ta Dyos. ¹²May mga mama na dili mangasawa tened natao na may dipirinsya ta lawa, duma an tened ta buat naan ta iran na lawa, daw duma pa gid an tened palabi danen iran na pagsirbi ta Dyos. Gani, daw mabaton nyo na dili kaw mangasawa, dili kaw nang en mangasawa.”

Pagpangamuyo Jesus Para Ta Mga Bata
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³May mga bata na padala naan ki Jesus aged itungtung din iya an na lima ki danen daw pangamuyuan danen an. Piro, pasaway ta iya na mga tinudluan mga gadala ya. ¹⁴Gambal kanen i, “Bay-an nyo nang mga bata an na magprani ki yaken. Dili nyo danen an pegengan tak mga paryo ki danen sakep ta pagdumala ta Dyos.” ¹⁵Pag-ambal din, patungtung din iya an na lima naan ki danen daw pangamuyuan danen an. Pagtapos din ta pangamuyo, galin kanen dya.

Insa Ki Jesus Parti Ta Kabui Na Ula Katapusan
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶May gaprani ki Jesus na batan-en na mama. Gainsa mama an, “Mistro, ino dapat ko na buaten na miad aged maangken kabui na ula katapusan?” ¹⁷Sabat Jesus, “Man-o tak yaken painsaan no parti daw ino miad? Isya nang

---

^b 19:4 Genesis 1:27, 5:2   ^c 19:5 Genesis 2:24

gid miad! Dyos nang! Daw liag no na maangken kabui an na ula katapusan, tumanen no mga sugo an na paatag ta Dyos paagi ki Moises.”¹⁸ Gainsa eman mama an, “Indi sa na mga sugo?” Sabat Jesus, “Sugo ta Dyos na, ‘Dili ka magpatay, dili ka mag-intra ta bai, dili ka manakaw, dili ka magtistigo ta dili matuod¹⁹ daw tauron no imo na amay daw inay.’^d Sugo man ta Dyos, ‘Gugmaen no duma na mga itlaw paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen.’”^e ²⁰ Sabat ta mama, “Tanan na sugo na pasambit no patuman ko. Ino pa kulang na ula ko pa nabuat?” ²¹ Ambal Jesus, “Daw liag no na ula ka kulang ta imo na pagtuman ta kabebet-en ta Dyos, muli ka daw bligya no imo na mga pagkabetang daw bayad an iatag no ta mga imol tak sigurado maangken no dayad na bales na patagana ta Dyos naan ta langit. Daw matuman no en ambal ko, malik ka daw muyog ki yaken aged isya ka man na tinudluan ko.” ²² Pagmati ta mama ta ambal ya Jesus, gapanaw kanen an na nasebean tak tama gid iya na mga pagkabetang.

²³ Ambal Jesus naan ta iya na mga tinudluan, “Iling gid tan batyagen ta itlaw na tama iya na pagkabetang daw sugiran ta kyo na mga itlaw na manggaranen bellay gid magpasakep naan ta pagdumala ta Dyos. ²⁴ Yon man, mas dali pa ta bakod na ayep na kamilyo meddep naan ta lungag ta dagem kaysa itlaw na manggaranen magpasakep naan ta pagdumala ta Dyos.” ²⁵ Pagmati ta mga tinudluan ta iya na ambal, gatingala gid danen an daw gambal, “Ta, daw iling tan na bellay para ta mga manggaranen, impusibli na may maluwas alin ta silot ta Dyos!” ²⁶ Patan-aw Jesus danen an daw ambal din, “Impusibli ta itlaw, piro tanan mabuat ta Dyos.”

²⁷ Tened ta ambal ya Jesus, gambal Pedro i, “Ta, kami a? Padilian nay tanan aged muyog ki kaon. Ino mabaton nay alin ta Dyos?” ²⁸ Ambal Jesus ki danen, “Matuod na padilian nyo tanan. Piro, gambal a ki kyo na mabot adlaw na bag-uon ta Dyos yi na kalibutan daw Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mungko naan ta iya na truno aged mag-ari. Kyo man na mga tinudluan ko, mungko kaw naan ta dusi na truno aged magdumala kaw ta mga itlaw na linai ta dusi na bata Israel. ²⁹ Piro dili nang nyan, may anen pa man na dayad na bales na alin ta Dyos para ta bisan kino na padilian din iya na balay, mga utod, amay daw inay, mga bata daw mga basak aged munod ki yaken tak mas tama pa gid iya na mabaton kaysa ta iya na padilian daw may kabui man na ula katapusan. ³⁰ Tama anduni na may datas na katengdanan na ta uryan magbaba daw tama man anduni na may baba na katengdanan na ta uryan magdatas.”

Tag-iya Ta Taneman Ta Ubas

20 ¹ Gaisturya Jesus i ta paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “Pagdumala an ta Dyos paryo ta pabuat ta isya na tag-iya ta

^d 19:19 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20   ^e 19:19 Levitico 19:18

basak na sellem pa gid gapanaw na mangita ta mga ittaw na suulan na mag-ubra naan ta iya na taneman ta ubas. ²Na may nakita kanen na mga ittaw na mag-ubra, gasugtanay danen an ta usto na suol na isya na sinsilyo na pilak para ta isya na adlaw na ubra daw papailing din danen an naan ta iya na taneman ta ubas.

³“Paglambay ta tallo uras alin ta pagsennang ta adlaw, tag-iya i ta ubasan gapanaw isab daw may nakita kanen naan ta palingki na mga gaistambay na ula ubra. ⁴Gambal kanen ki danen, ‘Miling kaw man naan ta ake na ubasan na mubra tak tagan ta kyo ta usto na suol.’ ⁵Yon en gapanaw danen daw mubra dya. Iling man tan gyapon pabuat ta tag-iya pag-abot ta ugto-adlaw daw naan ta mapon man.

⁶“Na mapon gid en, giling eman kanen an naan ta palingki daw may nakita pa gid kanen an dya na mga gaistambay. Gainsa kanen an ki danen, ‘Man-o tak pasayangan nyo nang bilog i na adlaw?’ ⁷Sabat danen, ‘Ta, mino kay abi na ula man may mag-atag ki kami ta ubra?’ Ambal din ki danen, ‘Miling kaw man ta ake na ubasan daw mubra.’

⁸“Na semsem en, pasugo ta tag-iya kapatas din an na umawen mga gaubra ya daw suulan umpisa ta mga uryan ya na gaubra asta ta una. ⁹Mga uryan ya na gaubra pasuulan ta usto na suol para ta isya na adlaw. ¹⁰Na nlaman ta mga una na gaubra daw ino suol ya na paatag naan ta mga uryan na gaubra, gasalig danen an na mas bakod iran an na mabaton. Piro, isya-isy ki danen patagan ta suol na paryo man ta mga uryan nang ya na gaubra. ¹¹Pagbaton danen ta iran na suol, gariklamo danen an naan ta tag-iya, ¹²‘Yi na mga ittaw gaubra nang ta isya uras, piro paparyo no iran na suol ta ame bisan kami gaubra ta bilog na adlaw naan ta sikad dangga.’ ¹³Sabat ta tag-iya an naan ta isya ki danen na gariklamo, ‘Dey, ula a gadaya ki kaon. Di’ ba gasugtanay ki ta usto na suol para ta isya na adlaw? ¹⁴Batunon no imo an na suol daw manaw ka en. Ake na liag na suulan mga uryan an paryo man ta imo na suol. ¹⁵Ara, pagusto a daw inuon ko ake i na kwarta. Ino, inggit ka tak miad a?’ ”

¹⁶Pagtapos Jesus isturya ta paanggid, ambal din naan ta iya na mga tinudluan, “Paryo man tan, mga may baba na katengdanan anduni, ta uryan magdatas daw mga may datas na katengdanan anduni, ta uryan magbaba.”

Pangallo Na Pagsambit Jesus Parti Ta Iya Na Kamatayen (*Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34*)

¹⁷Ta pag-iling Jesus daw mga gakuyog ki kanen naan ta Jerusalem, abot adlaw na paprani Jesus dusi an na apustulis naan ki kanen daw papadyo alin ta duma na mga ittaw aged isturyaen din na danen nang. Gambal kanen i ki danen, ¹⁸“Matian nyo gid ambalen ko i ki kyo. Gapanaw ki na munta en naan ta Jerusalem daw naan dya Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan

Ta Kalibutan intriga naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Sintinsyaan kanen i ta kamatayen ¹⁹daw intriga naan ta mga dili-Judio aged pagayyaan, latiguon, daw silutan ta kamatayen naan ta krus, piro ta pangallo na adlaw bannawen kanen i ta Dyos.”

Pangabay Ta Inay Santiago Daw Juan Naan Ki Jesus
(*Marcos 10:35-45*)

²⁰Inay danen Santiago daw Juan na mga kabataan Zebedeo gaprani ki Jesus na pakuyog din darwa din an na bata. Galuod kanen na gadapa tak may ipangabay ki Jesus. ²¹Jesus i gainsa ki kanen, “Manang, ino liag no?” Sabat din, “Gapangabay a na naan ta adlaw na papungkuon ka na mag-ari, tagan no ta pabor darwa ko an na bata na mungko danen naan ta kilid no na isya an naan dapit ta tuo daw isya an a, naan dapit ta wala.” ²²Ambal Jesus ki danen, “Ula nyo nlami daw ino inyo an na papangabay. Masarangan nyo taan na maagian ake an na maagian na segeng na kabellay?” Sabat danen, “Ee, masarangan nay.” ²³Ambal Jesus, “Maagian nyo matuod segeng na kabellay na maagian ko. Piro, dili yaken magpili daw kino mungko naan dapit ta tuo daw wala ta kilid ko tak para nang ta mga itlaw na pataganaan ta ake na Amay.”

²⁴Na namatian ta sampulo na apustulis parti ta pangabay ya ki Jesus, gagilek gid danen an naan ta darwa na mag-utod. ²⁵Paumaw Jesus na marani danen an tanan daw ambal din, “Nlaman nyo na mga gadumala naan ta mga dili-Judio gaabuso ta iran na pagdumala daw iling man tan mga dili-Judio na may datas na katengdanan ta iran na pagdumala. ²⁶Piro, dapat dili kaw iling tan tak daw kino ki kyo na liag din na datas iya na katengdanan naan ki kyo na ake na mga tinudluan, dapat na kanen an magsirbi ki kyo na iya na mga duma na paryo kanen inyo na manugsirbi. ²⁷Daw kino man ki kyo na gaandem na magpanguna ki kyo na ake na mga tinudluan, dapat na kanen an magsirbi ki kyo na iya na mga duma na paryo kanen inyo na suguon ²⁸tak dapat paryo kaw ki Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Tuyo din ta pag-iling di ta kalibutan i dili para sirbian ta mga itlaw. Giling di kanen para magsirbi ta duma daw mag-atag man ta iya na kabu para matubos tama na mga itlaw alin ta silot ta iran na mga sala.”

Pagpaayad Jesus Ta Darwa Na Bulag
(*Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43*)

²⁹Ta pag-iling Jesus daw iya na mga tinudluan naan ta Jerusalem, naagian danen syudad na Jerico. Na galin danen ta Jerico, tama na mga itlaw gasunod ki danen. ³⁰Nalambayan danen darwa na bulag na gamungko naan ta kilid dalan. Na nlaman ta darwa na bulag na Jesus i gaagi dya, gasinggit danen an ki kanen, “Ginuo! Apo Ari David! Maluoy ka ki kami!” ³¹Pasaway ta mga itlaw danen an na

---

^f **20:30** May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27.

dili magsagbak. Piro, gasinggit pa gid danen an ta tudo, “Ginuo! Apo Ari David! Maluoy ka ki kami!” ³² Gatengeng Jesus i daw paumaw din danen an daw ambal din, “Sugiran a nyo daw ino liag nyo buaten ko para ki kyo.” ³³ Ambal danen, “Ginuo, liag nay na makakita!” ³⁴ Naluoy gid Jesus i ki danen daw patandeg din iran an na mata. Dayon kakita danen an daw gakuyog ki kanen.

Pagselled Jesus Naan Ta Jerusalem

(*Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19*)

21 ¹ Na dani nang en ta Jerusalem Jesus i daw mga gakuyog ki kanen, kabot danen ta baryo na Betfage naan ta Bukid Olibo. Pasugo din darwa ta iya na mga tinudluan ² na ambal din, “Miling kaw ta baryo na naan ta unaan. Pagselled nyo dya, makita nyo dayon isya na asno na naigot na naan man dya iya na bata. Badbaren nyo igot an daw dleen nyo mga asno an ki yaken. ³ Daw may itlaw na mag-insa ki kyo, sabaten nyo, ‘Kinanglan ta Ginuo mga asno i.’ Daw iling tan sabat nyo ki kanen, tugutan kaw din na dleen nyo mga asno an.”

⁴ Natabo iling sa aged matuman ambal ta Dyos anay pa sa paagi ta isya na propita na manugsugid ta iya na kabebet-en. Ambal din,

⁵ “Sugiran nyo mga itlaw ta syudad Sion,^g

‘Anduni inyo na Ari
mabot en ki kyo.

Ula kanen gabugal. Gasakay nang kanen an naan ta asno.

Asno na pasakayan din bata pa.’”^h

⁶ Pagsugo Jesus ta darwa ya na tinudluan, gapanaw danen daw patuman sugo din ya ki danen. ⁷ Padala danen ki kanen inay daw bata na asno. Paapinan danen ta iran na mga bayo tudtod ta bata na asno daw gasakay Jesus i. ⁸ Pagsakay din, gapadayon kanen i daw mga gakuyog ki kanen na munta Jerusalem. Tama na mga itlaw gauna ki kanen na galadlad ta iran na mga bayo naan ta dalan na agian din daw duma man ya gatapas ta sanga ta mga tanem daw patagtag naan ta dalan aged ipakita iran na pagtaod ki kanen.ⁱ ⁹ Mga itlaw na gauna ki Jesus daw duma na gasunod man gasinggit,

“Dayawen ta Apo Ari David!^j

Dayawen gabot an na papadala ta Ginuo Dyos!

^g 21:5 *Jerusalem* paumaw man na *Sion*. ^h 21:5 Isaias 62:11; Zacarias 9:9 Ta timpo Jesus, daw may mabot na ari, katamaan ki danen gasakay ta dayad na kabayo aged makita ta mga itlaw na datas iran na katengdanan. Piro, Jesus an dili iling tan ta iya na pag-abot tak gasakay kanen an ta asno na ayep na pagamit para ta pangarga. ⁱ 21:8 Kaugalian ta mga Judio anay pa sa na dalan na agian ta ari paapinan danen aged ipakita iran an na pagtaod ki kanen. Naan ta 2 Mga Ari 9:13 pwidi nyo mabasa parti ta iling tan na kaugalian.

^j 21:9 May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27.

Dayawen ta Dyos an na naan ta langit!”^k

¹⁰Na gaselled en Jesus i ta Jerusalem, naguluan mga itlaw ta bilog na syudad daw gainsaay, “Kino na itlaw nyan?” ¹¹Mga gakuyog ki Jesus gasabat, “Kanen Jesus na isya na prupita. Kanen taga-Nazaret na sakep ta Galilea!”

Jesus Naan Ta Timplo

(*Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22*)

¹²Gaselled Jesus i ta sular ta Timplo daw papagwa din mga itlaw dya na gabligya daw mga gamalit ta mga pang-alad para ta Dyos. Patumba din mga lamisaan ta mga manugbalyo ta kwarta^l daw mga pungkuan ta mga gabligya ta salampati na pang-alad. ¹³Pambalan din danen an, “Naan ta sinulat na pulong ta Dyos, kanen an gambal, ‘Ake na balay umawen na balay pangamuyuan.’”^m Ambal pa Jesus, “Piro, pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw’.”ⁿ

¹⁴Naan ta Timplo may giling ki Jesus na mga bulag daw piang daw paayad din danen an. ¹⁵Piro, mga manugdumala na mga pari daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises gagilek na nakita danen mga katingalaan an na pabuat din daw namatian danen mga kabataan an na gasinggit ta pagdayaw ki kanen naan ta Timplo,

“Dayawen ta Apo Ari David!”^o

¹⁶Ta kagilek ta mga pari an daw mga manugtudlo, gambal danen ki Jesus, “Ino, ula ka kamati ta pasinggit ta mga kabataan? Man-o tak ula no sawaya danen an!” Sabat din, “Simpri namatian ko. Paryo kaw inyo na ula kabasa naan ta sinulat na pulong ta Dyos ambal ya na,

‘Bisan mga derse na kabataan daw mga bata na gasuso nang pa patudluan na magdayaw ki kaon!’”^p

¹⁷Pag-ambal Jesus, galin kanen i ki danen daw gagwa ta syudad na miling ta Betania daw naan dya kanen gadayon ta yon man na kilem.

Ambal Jesus Parti Ta Pagsalig Naan Ta Dyos

(*Marcos 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Na adlaw en, gabalik Jesus i naan ta Jerusalem daw ta iya na pagpanaw kanen i nletem. ¹⁹Nakita din isya na kaoy na igos na dani ta dalan. Papranian din, piro ula gid kanen may nakita na bunga, mga

---

^k 21:9 Mga Salmo 118:26   ^l 21:12 Naan ta Timplo, kwarta ta mga Romanen pabalyo ta mga itlaw para ta kwarta ta mga Judio aged malit danen ta ayep na pang-alad para ta Dyos.   ^m 21:13 Isaias 56:7   ⁿ 21:13 Jeremias 7:11 Kaambal Jesus na *pabuat nyo iya na balay na ‘taguan ta mga manakaw’* tenged subla ginansya ta mga gabligya ta mga pang-alad daw mga gabalyo ta kwarta.   ^o 21:15 May pasaysay parti ta *Apo Ari David* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:27.   ^p 21:16 Mga Salmo 8:2

daon nang. Ambal din ta kaoy an na igos, “Umpisa anduni dili ka en mamunga!” Pag-ambal din, gakeseg dayon igos an. ²⁰Pagkita ta iya na mga tinudluan ta natabo ta igos an, gatingala gid danen an daw gambal, “Paino na gakeseg dayon igos an?” ²¹Sabat Jesus, “Gakeseg igos an tenged gid ta ake na ambal daw sugiran ta kyo na daw gasalig kaw ta Dyos na ula gadua-dua, dili nang paryo ta ake na nabuat ta yi na igos mabuat nyo. Mabuat nyo mas pa ta nabuat ko. Daw mambal kaw ta yi na bukid, ‘Akwaten ka ta Dyos daw ilabyog naan ta dagat,’ matuman gid ambal nyo an. ²²Daw gasalig kaw ta Dyos, bisan ino inyo na pangayuon paagi ta pangamuyo, mabaton nyo gid.”

Insa Ki Jesus Parti Ta Iya Na Uturidad
(*Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8*)

²³Na naan en Jesus i ta Timplo na gatudlo, may mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio na gaprani ki kanen daw gainsa, “Indi alin imo na uturidad ta mga pabuat no naan ta Timplo i? Kino gaatag ki kaon ta imo na uturidad?” ²⁴Sabat din, “Minsa a anay ki kyo. Daw masabat a nyo, isugid ko daw indi alin ake na uturidad ta pagbuat ko ta iling sa naan ta Timplo i. ²⁵Yi ake na insa: Juan ya na manugbautismo, indi alin iya na uturidad ta pagbautismo din ta mga itlaw? Ino ta inyo na isip, naan alin ta Dyos, naan alin ta itlaw?”

Gaisturyaay danen an daw ino iran na isabat. Ambal danen, “Daw sabaten ta, ‘naan alin ta Dyos,’ insaan ki din, ‘Man-o tak ula kaw gapati ki Juan?’ ²⁶Piro, daw sabaten ta, ‘naan alin ta itlaw,’ madlek ki tak basi mga itlaw di magbuat ta malain na kuntra ki kiten tenged pakala danen Juan ya na isya na prupita na alin ta Dyos!” ²⁷Tenged ula danen may isabat ki Jesus, ambal danen ki kanen, “Ula nay nlami.” Ambal din, “Dili ko man isugid ki kyo daw indi alin ake na uturidad ta mga pabuat ko naan ta Timplo i.”

Amay Na Gasugo Ta Darwa Din Na Bata

²⁸Gambal pa Jesus i naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio, “Ino ta inyo na isip daw may matabo na iling ti: May amay na darwa iya na bata na mama. Pasugo din magulang ya, ‘Tong, miling ka anduni naan ta taneman ta ubas daw mag-ubra dya.’ ²⁹Sabat ta magulang, ‘Dili a miling dya!’ Piro, ta uryan gabag-o iya na isip daw giling dya. ³⁰Pasugo man ta amay mangngod ya paryas man ta sugo din naan ta magulang ya. Sabat ta mangngod, ‘Ee, Tay,’ piro ula kanen an giling dya.”

³¹Pagtapos Jesus ta isturya, gainsa kanen, “Kino ta darwa gatuman ta sugo ta iran na amay?” Sabat danen, “Magulang.” Ambal Jesus, “Igo sabat nyo an. Piro, gambal a ki kyo na mga manugsukot ta buis^q daw

---

^q **21:31** May pasaysay parti ta *mga manugsukot ta buis* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 9:10.

mga malain na bai una en gapasakep ta pagdumala ta Dyos kaysa ki kyo. ³²Juan ya giling di daw gatudlo ki kyo parti ta paagi na magtuman ta liag ta Dyos, piro ula kaw gapati ki kanen. Mga manugsukot ta buis daw mga malain na bai, danen gapati. Bisan nakita nyo na gapati danen ki Juan, ula man gyapon gabag-o inyo an na isip na magpati ki kanen.”

Mga Malain Na Gaagsa Ta Taneman Ta Ubas

(*Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19*)

³³Gambal pa gid Jesus i naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio, “Sugiran ta kyo ta isya pa na paanggid na isturya. May tag-ya na gatanem ta ubas naan ta iya na uma daw pakuralan din. Gakutkot man kanen ta lungag daw naan dya gabuat ta pegaan ta ubas. Gapatindeg man kanen ta turi na bantawan ta manugbantay. Tapos ta tanan din na ubra, papaagsa din ubasan ya daw miling naan ta madyo na lugar. ³⁴Na timpo en ta pagpupo ta mga ubas, papailing din pila na suguon din naan ta mga gaagsa ta ubasan aged kamangen iya na parti ta tubbas. ³⁵Piro, pagabling ta mga gaagsa iya na mga suguon daw isya ya pabugbog, isya man ya papatay, daw isya pa gid ya patimbag danen ta bato asta na napatay. ³⁶Papailing man ta tag-ya duma pa na mga suguon na mas tama kaysa ta una din na papailing. Piro, natabo man ki danen paryo ta natabo ya ta una na mga papailing din dya. ³⁷Ta uryan, papailing din iya an na bata na mama naan ta mga gaagsa tak ambal din ta iya na kaugalingen, ‘Sigurado na tratuon danen ta miad ake i na bata.’ ³⁸Piro, na nakita ta mga gaagsa bata ya ta tag-ya, gaisturyaay danen an, ‘Yon manubli ta uma na i. Sigi, patayen ta kanen an aged ate nang en panublien din an.’ ³⁹Pagtapos danen ta iran na pag-isturyaay, pagabling danen kanen an, payudyod pagwa naan ta ubasan daw papatay.”

⁴⁰Pagtapos Jesus ta isturya, painsaan din mga manugdumala an, “Ta, daw mabot tag-ya ya ta ubasan, ino buaten din ta mga gaagsa?” ⁴¹Sabat danen, “Danen ya na mga malain na gaagsa patayen din gid na ula kaluoy daw paagsa din iya na ubasan naan ta duma na mga ittaw na mag-atag ki kanen ta iya na parti ta tubbas daw timpo en ta pagpupo.” ⁴²Ambal Jesus, “Igo nyan. Piro, paryo kaw inyo na ula kabasa ta ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na iling ti,

‘Bato an na ta isip ta mga manug-ubra ta balay dili magamit,
yon gid pamag-ang na bato.’

Yi tanan pagbeet ta Ginuo Dyos

---

^r 21:42 Ta timpo Jesus, tama na balay ta mga Judio na buat alin ta mga kinurti na bato. Pinakaimpurtanti na bato pamag-ang an na pabetang naan ta pamusod na naan dya umpisa ta pagdapat ta duma na kinurti na mga bato. Ta pagsambit Jesus ta *mga manug-ubra ta balay*, beet ambalen din mga manugdumala ta mga Judio. *Pamag-ang na bato* na pasambit din beet ambalen iya na kaugalingen.

daw gatingala ki gid.’^s

⁴³Ambal man Jesus, “Gani, sugiran ta kyo na kamangen ta Dyos alin ki kyo pribiliyo na sakep kaw ta iya na pagdumala daw iatag din naan ta mga itlaw na magtuman ta iya na mga sugo. ⁴⁴Daw kino karagpa naan ta pamag-ang ya na bato, kanen an mawasak. Daw kino maulugan ta pamag-ang ya na bato, kanen an malegsek.”^t

⁴⁵Pagmati ta mga manugdumala na mga pari daw mga Pariseo ta mga paanggid na isturya Jesus, naintindian danen na danen paisturya din naan ta iya na paanggid.^u ⁴⁶Liag danen na dakepen inta kanen i. Piro, nadlek danen an na basi mga itlaw dya magbuat ta malain kuntra ki danen tak pakala ta mga itlaw na Jesus i prupita na alin ta Dyos.

Mga Paimbitar Na Dili Miag Mandegek

(Lucas 14:15-24)

22 ¹Gapadayon Jesus i ta iya na pagtudlo na gaisturya ta mga paanggid. ²Ambal din, “Pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo daw may ari na gaanda ta kumbira para ta kasal ta bata din na mama. ³Papailing din pila na mga suguon din na umawen mga paimbitar ya na mandegek en. Piro, mga paimbitar ya dili miag na miling dya. ⁴Papailing din duma pa na mga suguon daw ambal din ki danen, ‘Sugiran nyo mga paimbitar ya na imes en kumbira i. Naiyaw en papatambek na mga baka na patagana para ta kumbira. Tanan anda en. Miling en danen na mandegek!’ ⁵Piro, ula man gyapon patubaya ta mga paimbitar. Duma ki danen giling naan ta iran na uma daw duma ya a naan ta iran na nigusyo. ⁶Duma pa ya, paabungan danen mga suguon na papailing ta ari daw pabugbog danen daw papatay. ⁷Sikad gid gilek ta ari daw dayon papadala din iya na mga sundalo aged mga paimbitar ya na gapatay ta iya na mga suguon patayen daw sunugon iran na syudad. ⁸Gaumaw ari i ta duma pa gid na mga suguon din daw gambal ki danen, ‘Ake na kumbira anda en, piro mga naimbatar ko ya dili gid man danen an dapat na mag-atindir. ⁹Miling kaw ta mga karsada daw indi tama na mga itlaw daw imbitaren nyo tanan na mga itlaw na makita nyo dya.’ ¹⁰Pag-ambal ta ari, gapanaw dayon mga suguon ya na miling ta mga karsada daw indi tama na mga itlaw daw padala danen tanan na mga itlaw na nakita danen maskin mga itlaw na malain daw mga itlaw na miad. Napanno ta mga bisita kumbiraan ya.

¹¹“Na gaselled ari i naan ta kumbiraan aged tan-awen mga gandegek ya, nakita din isya na mama na ula kasuot ta bayo na para ta mga

^s 21:42 Mga Salmo 118:22-23   ^t 21:44 Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo kwarintay-kwattro.

^u 21:45 Naan ta paanggid na paisturya Jesus, mga pari daw mga manugdumala pakumparar ta malain na mga gaagsa. Pakumparar man danen an ta mga mawasak daw malegsek ta pamag-ang na bato.

naimbitar ta kasal.^v ¹²Painsaan kanen ta ari, ‘Dey, ino paagi na kaselled ka di na ula ka kasuot ta bayo na para ta mga naimbitar?’ Piro, ula gid kanen kasabat. ¹³Pasugo ta ari iya na mga suguon, ‘Gapuson nyo iya na lima daw batiis daw ipagwa kanen an daw pilak naan ta sikad delem na lugar^w na naan dya mga itlaw gangagal ta tudo daw magbaggit ta iran na ngipen.’” ¹⁴Patapos Jesus iya na isturya paagi ta yi na ambal, “Tama mga paimitar, piro pila nang papili na mandegek.”

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbayad Ta Buis

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵Pagtapos Jesus ta pagtudlo paagi ta mga paanggid, galin mga Pariseo naan ki kanen daw gasapol danen an daw ino buaten danen aged madakep-dakep kanen i paagi ta mga insa. ¹⁶Pagtapos ta sapol, may mga tinudluan danen daw mga itlaw na gasunod ki Herodes^x na papailing naan ki Jesus aged mag-insa. Ambal danen, “Mistro, nlaman nay na ula ka pagbula, gatudlo ka ta kamatuuran parti ta kabebet-en ta Dyos, daw ula ka may papaburan tak maskin kino pa na itlaw paryo nang imo na pagtratar ki danen. ¹⁷Sugiran kay no tuo. Ta imo na isip, naan ta Mga Sinulat Moises patugutan ki na magbayad ta buis naan ta pangulo ta Roma?” ¹⁸Piro, nlaman Jesus na malain iran na tuyo daw ambal din, “Gapakuno-kuno kaw nang na inyo na pag-insa terek ta inyo na nakem! Liag nyo nang na dakep-dakepen a paagi ta ake na sabat! ¹⁹Dawatan a nyo ta isya na sinsilyo na paryo ta pabayad nyo ta buis.” Padawat danen isya na sinsilyo^y na paryo ta iya na paayo. ²⁰Gainsa kanen i ki danen, “Iya ti na sura daw ngaran naan ta yi na sinsilyo?” ²¹Sabat danen, “Iya ta pangulo ta Roma.” Ambal din, “Ta, daw ino iya ta pangulo ta Roma, iatag nyo ki kanen. Daw ino iya ta Dyos, iatag nyo ta Dyos.” ²²Pagmati ta mga pangulo ta mga Judio ta iya na ambal, gatingala gid danen an daw gapanaw dayon.

Insa Ki Jesus Parti Ta Pagbannaw

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³Ta yon man na adlaw na Jesus an painsaan parti ta pagbayad ta buis, may mga Saduseo na giling ki kanen aged dakep-dakepen kanen an paagi ta insa parti ta pagbannaw tak ula danen an gapati na mabannaw mga patay an. ²⁴Ambal danen ki kanen, “Mistro, ambal Moises naan ta iya

---

^v **22:11** Naan ta paanggid na paisturya Jesus, pusibilidad na ari an gaatag ta bayo naan ta mga itlaw na nakita naan ta mga karsada daw padala ta suguon naan ta kumbiraan. Gani, paambal ya na *ula kasuot ta bayo na para ta mga naimbitar ta kasal* beet ambalen na mama ya dili miag magtuman daw magtaod ta ari. ^w **22:13** *Sikad delem na lugar* beet ambalen impirno. ^x **22:16** *Mga itlaw na gasunod ki Herodes* isya na grupo ta pulitika na gapati na dapat pirmi may isya ta mga linai Herodes na magdumala ta mga Judio. ^y **22:19** Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo disi-nuibi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta isya adlaw na ubra ta isya na itlaw.

na sinulat na daw mama na may sawa mapatay na ula kanen bata ta iya na sawa, dapat paus-os katengdanan din naan ta iya na mangngod aged makabata para ki kanen. ²⁵Alimbawa, may anen di ki kami pitto na mag-utod na mama. Kamagulangan ya nangasawa daw napatay na ula danen an bata. Nabalo ya pasawa ta pangarwa na utod. ²⁶Pangarwa ya na utod napatay man na ula danen an bata. Iling man tan natabo ta pangallo asta ta pangpitto na utod. ²⁷Ta uryan, bai ya napatay man. ²⁸Ta, daw mabot timpo na mabannaw mga patay, kino ta pitto ya na mag-utod matuod na sawa ta bai ya tak tanan danen kasawa ki kanen?”

²⁹Sabat Jesus, “Sala inyo na isip tak ula kaw nalam daw ino naan ta sinulat na pulong ta Dyos daw ula kaw man gapati na Dyos may gaem ta pagbannaw ta mga patay. ³⁰Daw mabannaw mga patay ya, dili danen mangasawa tak paryo danen ta mga angil naan ta langit na ula gasawaay. ³¹Parti man ta pagbannaw, paryo kaw inyo na ula kabasa ta ambal ta Dyos ki kyo naan ta sinulat na pulong din, ³²‘Yaken i Dyos danen Abraham, Isaac daw Jacob.’^z Iling tan na ambal ta Dyos pamatuod na mga itlaw na napatay mabannaw tak dili kanen an Dyos ta mga patay. Dyos kanen an ta mga bui.” ³³Pagmati ta mga itlaw dya ta ambal Jesus, gatingala gid danen an ta iya na tudlo.

Sikad Impurtanti Na Mga Sugo
(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28*)

³⁴Na namatian ta mga Pariseo na ula gid gasasaba mga Saduseo an ta ambal ya Jesus parti ta pagbannaw, gatingeb mga Pariseo an na miling ki kanen. ³⁵Isya ki danen na may datas alam parti ta Mga Sinulat Moises, liag din na dakep-dakepen Jesus i paagi ta insa na iling ti, ³⁶“Mistro, ino pinakaimpurtanti na sugo naan ta Mga Sinulat Moises?” ³⁷Sabat Jesus, “‘Gugmaen no Ginuo an na imo na Dyos na terek gid ta imo na tagipusuon. Ipakita no imo an na gugma paagi ta ugali daw isip.’^a ³⁸Yon una daw pinakaimpurtanti na sugo. ³⁹Pangarwa na impurtanti na sugo paryas ta una: ‘Gugmaen no duma na mga itlaw paryo man ta paggugma no ta imo na kaugalingen.’^b ⁴⁰Darwa i na sugo basian ta tanan na naan ta Mga Sinulat Moises daw Mga Sinulat Ta Mga Prupita.”

Ambal Jesus Parti Ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari
(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹Na mga Pariseo i gatipon pa naan ki Jesus, gainsa kanen an ki danen, ⁴²“Ino ta inyo na isip parti ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari? Kino kaapuan na alinan din?” Sabat danen, “Ari David.” ⁴³Ambal Jesus “Ta, daw Ari David alinan ta Pinili Ta Dyos, man-o na David ya na pagaeman

^z 22:32 Exodo 3:6   ^a 22:37 Deuteronomio 6:5   ^b 22:39 Levitico 19:18

kanen ta Dyos Ispiritu Santo, paumaw din Pinili Ta Dyos na iya na Ginuo? Yi ambal Ari David:

44 ‘Ginuo Dyos gambal ta ake na Ginuo,
 “Mungko ka di naan dapit ta ake i na tuo
 asta na mapirdi ko imo na mga kuntra.” ’ ’^c

45 Ambal man Jesus, “Daw iling tan ambal Ari David parti ta Pinili Ta Dyos Na Mag-ari na paumaw din na iya na Ginuo, di’ ba Pinili Ta Dyos Na Mag-ari dili nang basta na linai Ari David?”

46 Ula gid may gasabat ki kanen daw umpisa sa na adlaw, ula may nangiseg na mag-insa pa ki kanen.

Mga Ambal Jesus Kuntra Ta Mga Gatudlo Parti Ta Mga Sinulat Moises
(Marcos 12:38-40; Lucas 11:39-51; 20:45-47)

23 ¹Pagtapos Jesus ta ambal naan ta mga Pariseo, gaisturya man kanen i naan ta mga itlaw na naan dya gatipon daw naan ta iya na mga tinudluan. ²Ambal din, “Mga Pariseo an daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises pasaligan na magsaysay ta mga sunuran na paatag paagi ki Moises. ³Gani, tumanen nyo iran an na palaygay, piro dili nyo sunuron iran na pabuat tak danen an mismo ula gasunod ta iran na laygay. ⁴Papatuman danen naan ta mga itlaw tama na sunuron na bellay gid buaten na paryo gabegkes danen ta beg-at na dala daw papas-an naan ta mga itlaw daw ula man danen paduol maskin ta iran nang na kalingking. ⁵Tanan na pabuat danen pakita-kita nang naan ta mga itlaw. Derse na kaon na paigot naan ta takong daw blukan ta uras ta pagpangamuyo,^d iran ya a papalapad pa gid danen, daw papalangkaw mga bungay-bungay ta sidsid ta iran na bayo. ⁶Daw mandegek danen an, liag gid danen na naan ta pungkuan na para ta impurtanti na mga itlaw. Iling man tan daw naan danen an ta mga balay tipunan. ⁷Daw naan danen ta lugar na naan dya tama na mga itlaw, liag gid danen na mga itlaw mag-atag ta taod daw mag-umaw ki danen na ‘mistro’.

⁸“Piro, kyo yan a, dili kaw magparyo ki danen na magpaumaw na ‘mistro’ tak isya nang inyo na manugtudlo daw kyo tanan mag-utod ta pagtuo. ⁹Dili kaw man mag-atag ta taod paagi ta pag-umaw na ‘amay’ naan ta bisan kino unti ta kalibutan i tak isya nang gid inyo an na Amay daw kanen naan ta langit. ¹⁰Dili kaw man magpaumaw na ‘ginuo’ tak isya nang inyo na Ginuo daw kanen Pinili Ta Dyos Na Mag-ari. ¹¹Daw kino ki kyo may pinakadatas na katengdanan, kanen manugsirbi nyo. ¹²Daw kino magpadatas ta iya na kaugalingen, paebesen kanen an ta

^c 22:44 Mga Salmo 110:1   ^d 23:5 Mga paigot naan ta takong daw blukan na pasambit Jesus sikad sise na ugsakan na paumaw ta Inglis na ‘phylactery’. Naan sellid ta ugsakan may pila na mga sinulat na birsikulo alin ta sinulat na pulong ta Dyos.

Dyos. Daw kino magpaebes ta iya na kaugalingen, padatasan kanen an ta Dyos.”

¹³Ambal man Jesus, “Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! May katengdanan kaw na itudlo nyo paagi an na magpasakep mga itaw naan ta pagdumala ta Dyos. Piro, ula kaw gapasakep ta iya na pagdumala daw papegengan nyo man mga itaw ya na liag inta magpasakep. Paryo kaw ta itaw na gasarado ta ngaan ta balay daw naan ta gwa gabantay aged duma an dili kaselled.

¹⁴“Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! Sikad kaw manluko ta mga balo na bai daw paubos nyo iran an na pangabuian. Gapakuno-kuno kaw na riliyuso paagi ta lawig na pangamuyo naan ta tama na mga itaw aged dili mlaman na mga pabuat nyo an malain. Tenged iling tan mga buat nyo, maageman nyo segeng na silot ta Dyos.^e

¹⁵“Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! Gabyai kaw naan ta mga madyo na lugar aged mangumbinsi ta bisan isya nang na itaw na dili-Judio para isya man ta inyo na mga tinudluan. Pagtapos nyo ta pagkumbinsi, patudluan nyo asta na kanen an malain gid en daw dapat silutan naan ta impirno na mas pa ki kyo!

¹⁶“Kyo na paryo gid ta bulag na mga manuggiya, maageman nyo segeng na silot! Patudlo nyo na daw kino magsumpa paagi ta pagsambit ta Timplo, ula bali daw dili din tumanen iya an na sumpa. Piro, daw kanen magsumpa paagi ta pagsambit ta blawan na naan ta Timplo, kinanglan tumanen din gid iya an na sumpa. ¹⁷Buang-buang kaw gid na mga bulag! Indi ti mas impurtanti? Ino ta inyo na isip, Timplo o blawan na naan ta Timplo? Simpri Timplo i mas impurtanti tak blawan pabilang na para ta Dyos tenged blawan naan ta Timplo. ¹⁸Patudlo nyo man na daw kino magsumpa paagi ta pagsambit ta alaran na naan ta Timplo, ula bali daw dili din tumanen iya an na sumpa. Piro, daw kanen magsumpa paagi ta pagsambit ta alad na nabatang naan ta alaran, kinanglan tumanen din gid iya an na sumpa. ¹⁹Mga bulag kaw gid! Indi ti mas impurtanti? Ino ta inyo na isip, alaran o alad na naan ta alaran? Simpri alaran mas impurtanti tak alad pabilang na para ta Dyos tenged alad naan ta alaran! ²⁰Daw kino magsumpa paagi ta pagsambit ta alaran, gasumpa kanen an paagi ta alaran asta tanan na paalad dya. ²¹Daw kino magsumpa paagi ta pagsambit din ta Timplo, gasumpa kanen an paagi

---

^e 23:14 Naan ta pila na mga kupa ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, ula birsikulo katursi.

ta Timplo asta man Dyos mismo na gatinir dya. ²²Daw kino magsumpa paagi ta pagsambit din ta langit, gasumpa kanen an paagi ta truno ta Dyos asta man Dyos mismo na gamungko dya.

²³“Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! Gaamblig kaw gid na maalad naan ta Dyos isya na parti ta sampulo na parti ta tanan gid na paani nyo bisan ta mga daon na panglasa ta pagkaan. Piro, pabay-an nyo nang impurtanti na mga sugo tak dili igo inyo na pagtratar naan ta duma na mga itlaw, ula kaw naluoy ta mga gakinanglan daw dili kaw man masaligan. Igo na gaalad kaw ta isya ta sampulo na parti naan ta Dyos, piro dapat dili nyo bay-an mga sugo din an na mas impurtanti pa. ²⁴Paryo kaw gid ta bulag na mga manuggiya! Gaamblig kaw gid na magtuman ta dili impurtanti na mga sugo, piro pabay-an nyo nang mga impurtanti an. Iling tan na pabuat nyo paryo na inyo na inemen pasala nyo aged sigurado na dili nyo mainem mga sapat-sapat an, piro ula bali na malam-ed nyo bakod na ayep na kamilyo.

²⁵“Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! Paryo kaw ta itlaw na gaugas nang ta gwa ta ineman daw mangkok, piro selled ta ineman daw mangkok ula din paugasi. Iling man tan, pakita-kita nyo nang pirmi naan ta mga itlaw na patuman nyo gid mga sunuran nyo, piro pabay-an nyo na sikad kaw mangwarta daw inyo nang na kaugalingen na kalipay paintindi nyo an. ²⁶Bulag kaw na mga Pariseo! Bag-uon nyo anay inyo na isip aged makabuat kaw man ta miad. Daw iling tan buaten nyo, paryo na palimpyo nyo anay selled ta ineman daw mangkok daw sunod gwa man aged ubos limpyo.

²⁷“Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! Paryo kaw ta mga pantyon na papinturaan ta puti na daw lagen naan ta gwa dayad, piro naan ta selled ubos ligna daw bekkeg ta mga patay. ²⁸Iling kaw man tan tak ta panan-aw ta mga itlaw ki kyo, matareng kaw, piro inyo na pagtuman ta Dyos dili terek ta inyo na tagipusuon daw ubos nang malain naan ta inyo na isip.

²⁹“Kyo na mga Pariseo daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises, maageman nyo segeng na silot! Inyo na pagtuman ta Dyos pakita-kita nang! Gapaubra kaw ta mga lebbengan ta mga prupita daw papadayad nyo mga pantyon an ta mga itlaw na matareng. ³⁰Gambal kaw, ‘Daw kami bui ta timpo ta ame na mga kaapuan, dili kay ame maglabet ta iran na pagpatay ta mga prupita.’ ³¹Ta, paagi ta iling tan na paambal nyo, paako nyo na kyo linai ta mga gapatay ta mga prupita. ³²Tenged iling kaw san, sigi, padayunon nyo daw tapuson mga malain na buat na naumpisaan danen.

³³“Kyo na malain! Paryo kaw ta mga bekkessan daw mga bata ta bekkessan na dalitan!^f Dili nyo malikawan na sintinsyaan kaw ta Dyos na silutan naan ta impirno! ³⁴Magpadala a ki kyo ta mga manugsugid ta kabebet-en ta Dyos, mga itlaw na maalam daw mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises. Duma an ki danen ipapatay nyo, duma an ipalansang naan ta krus, duma pa an ipakastigo nyo naan ta inyo na mga balay tipunan daw duma pa gid ipalagas nyo ta inyo na pagpangabot ki danen bisan indi danen an miling. ³⁵Gani, sigurado gid na manabat kaw ta kamatayen ta tanan na mga itlaw na matareng umpisa gid ki Abel na matareng na itlaw asta ki Zacarias na bata Baraquias na papatay naan ta Timplo naan ta tengnga ta sunugan ta mga alad daw Balay Ta Dyos.^g ³⁶Sugiran ta kyo na mga itlaw ta yi na timpo manabat gid ta kamatayen danen tanan na matareng.”

Kasebe Jesus Tenged Ta Mga Itlaw Ta Jerusalem
(*Lucas 13:34-35*)

³⁷Gangasebe Jesus i daw gambal, “Kyo na naan ta Jerusalem,^h kaluluoy kaw. Ula nyo batuna mga padala ya ta Dyos tak papatay nyo mga prupita daw patimbag mga sinugo ta Dyos. Lugay en na liag ko na pasakepen kaw inta ki yaken daw amblihan paryas ta pagtipon ta nayen na manok ta iya na mga piyak naan ta dalem ta iya na mga pakpak. Piro, dili kaw miag! ³⁸Tenged iling tan nabuat nyo, anduni syudad nyo an daw Timplo pagbay-an nang en ta Dyos. ³⁹Sugiran ta kyo na dili a nyo makita isab asta mabot adlaw na mambal kaw, ‘Dayawen ta kanen an na papadala ta Ginuo Dyos na miling di en.’ⁱ”

Pagtudlo Jesus Parti Ta Mga Adlaw Na Mabot
(*Marcos 13:1-23; Lucas 21:5-24*)

24 ¹Na gapanaw Jesus i na mwa ta Timplo, iya na mga tinudluan gaprani ki kanen. Pabugal danen ki kanen mga bilding naan ta Timplo. ²Ambal din ki danen, “Makita nyo pa anduni tanan na i daw dayad matuod, piro gambal a ki kyo na mabot adlaw na magubba gid

---

^f **23:33** Ta timpo Jesus, ta isip ta mga Judio malain na itlaw paanggid naan ta bekkessan. ^g **23:35** Naan ta Genesis 4:8 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Abel daw naan ta 2 Mga Cronica 24:20 pwidi nyo mabasa isturya ya parti ta pagpatay ki Zacarias. Naan ta Biblia na nasulat ta linggwai na Hebreo pagsunod-sunod ta mga libro dili paryo ta pagsunod-sunod ta mga libro naan ta Una Na Kasugtanan ta ate na mga Biblia anduni. Naan ta Biblia na Hebreo una an na libro Genesis daw katapusan an na libro 2 Mga Cronica. Nyan na, ambal an na *umpisa gid ki Abel na matareng na itlaw asta ki Zacarias* beet ambalen tanan na matareng na mga itlaw na papatay na nasambit naan ta Biblia na Hebreo. ^h **23:37** Ta pagsambit Jesus *kyo na naan ta Jerusalem* beet din ambalen tanan na linai Israel na yon man mga Judio. ⁱ **23:39** Mga Salmo 118:26

Timplo i daw tanan na bato ta Timplo mawasak na ula gid maskin isya nang na bato na gasampaw pa naan ta duma na bato.”^j

³Giling danen i Jesus naan ta Bukid Olibo. Na gamungko kanen i dya, iya na mga tinudluan gaprani ki kanen na danen nang daw mambal, “Sugiran kay no tuo daw kan-o matabo nyan na paambal no. Ino sinyalis na pamatuod na kaon mabot en daw matapos man en yi na timpo?”^k

⁴Sabat Jesus ki danen, “Mag-andam kaw gid aged dili kaw maluko ⁵tak tama na mga ittaw miling ki kyo na akuon danen ake na ngaran ta iran na kaugalingen daw ambalen danen, ‘Yaken i Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!’ Ta iling tan na buat danen, tama na mga ittaw maluko danen. ⁶Ta yon man na timpo kamati kaw ta gira na dani ki kyo daw kabalita na naan ta madyo may gira man, piro dili kaw mataranta tak naan ta plano ta Dyos na matabo anay iling an tan. Piro, dili pa katapusan ta yi na timpo. ⁷Mga nasyon maggiraay daw mga kaarian kuntra ta kaarian. May segeng na letem daw mga linog naan ta lain-lain na mga lugar. ⁸Piro, tanan na iling tan umpisa nang pa ta segeng na kakulian na maagian ta mga ittaw paryo ta mabatyagan ta bai na manugbata en na umpisa nang pa gapasakit.

⁹“Ta yon man na timpo ta kakulian, may mga ittaw na magdakep ki kyo na intriga kaw naan ta mga gakuontra ki kyo aged pabellayan daw duma an ki kyo patayen. Bisan indi demetan kaw gid ta tanan tenged sakep kaw ki yaken. ¹⁰Ta yon man na timpo, tama na mga ittaw magtalikod ta iran na pagsalig ki yaken daw duma an magdemetay daw magtrayduray. ¹¹Tama mwa na dili-matuod na prupita daw tama maluko danen. ¹²Tenged na magtama mga ittaw na gabuat ta malain, katamaan ta mga ittaw, marwad iran na paggugmaay. ¹³Piro, maluwas mga ittaw na magpadayon ta iran na pagpati ki yaken asta ta katapusan ta yon na timpo. ¹⁴Bag-o matapos yi na timpo, miad na balita parti ta pagdumala ta Dyos masugid anay naan ta bilog na kalibutan aged mamatian ta tanan.”

¹⁵Ambal pa Jesus, “Ta timpo na mabot, makita nyo naan ta Timplo ‘sikad malain na betang na gainsulto ta balay ta Dyos’ na yon man pasambit ya Daniel na prupita anay pa sa.”^l — Kyo na gabasa ta nasulat na i, intindien nyo gid daw ino beet ambalen.

¹⁶Ambal pa gid Jesus, “Daw iling tan makita nyo naan ta Timplo, beet ambalen abot en timpo na mga ittaw na gaistar naan ta prubinsya Judea dapat na magbakwit naan ta mga bukid. ¹⁷Daw matabuan na may ittaw na naan ta atep^m ta iran na balay, dapat na magbakwit dayon na dili en melled pa ta balay

---

j **24:2** Timplo ya ta mga Judio pakabig na isya ta mga dayad gid na bilding na patukod anay pa sa. Timplo ya nauman alin ta sikad darko na mga bato na kurti an riktanggulo. Beg-at an ta duma na mga bato mga 45,500 kilos. ^k **24:3** Pwidi nyo mabasa parti ta yi na *timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^l **24:15** Daniel 9:27, 11:31 daw 12:11

^m **24:17** Naan ta lugar ta mga Judio ta timpo Jesus, atep an ta mga balay katamaan tapan daw may geddan naan gwa ta balay na agian munta ta atep. Kaysan mga ittaw gapuay naan ta atep ta iran na balay.

daw magkamang ta pagkabetang na dleen din. ¹⁸Iling man tan, daw matabuan na may itaw na naan ta iya na uma, dapat na dili en muli pa na magkamang ta pang-isleb din na bayo. ¹⁹Ta yon man na timpo, kaluluoy gid mga bai na gabagnes daw gapasuso tak mabellayan danen ta pagbakwit. ²⁰Mangamuyo kaw nang ta Dyos na inyo na pagbakwit dili matabo naan ta tagtignaw daw dili man naan ta Adlaw Ta Pagpuayⁿ ²¹tak ta yon man na timpo, maagian ta mga itaw segeng gid na kakulian na ula pa naagii ta bisan kino alin ta pagbuat ta kalibutan daw kalangitan asta anduni. Ula en may matabo pa na mas segeng na kakulian kaysa ta iling tan. ²²Daw dili palipuon ta Dyos mga inadlaw na ya na maagian danen, ula gid may isya na itaw na mabilin na bui. Piro, palipuon din nang tenged ta iya na pinili na mga itaw.”

²³Ambal pa Jesus, “Ta yon man na timpo, daw may mambal ki kyo, ‘Lagen nyo, anen di en Pinili Ta Dyos Na Mag-ari!’ dili kaw magpati. Iling man tan daw may mambal, ‘Kanen man nyan!’ ²⁴tak may miling ki kyo na mga dili-matuod na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari daw mga dili-matuod na prupita. Magbuat danen an ta bakod na mga katingalaan na pamatuod na danen an may gaem aged na daw maimo, tilawan na maluko danen asta pa ta mga itaw na pinili ta Dyos. ²⁵Tandaan nyo gid ambal ko an tak nasugid ko en daan ki kyo parti ta matabo pa mintras na ula pa natabo. ²⁶Tenged pasugiran ta kyo en, daw may mambal ki kyo, ‘Yo, anen dya en Pinili Ta Dyos Na Mag-ari naan ta lugar na ula kabalayan’, dili kaw miling dya. Daw ambalen man danen, ‘Yi, anen di en kanen naan ta selled ta kwarto’, dili kaw magpati ²⁷tak ta adlaw na mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, makita kanen an ta tanan na mga itaw paryo ta kilat na makita gid na gakurit alin ta sennangngan munta ta salepan. ²⁸Makita gid ta tanan iya an na pag-abot na paryo man ta isya na ambalanan, ‘Daw indi may patay, mlaman gid ta tanan tak naan dya galayog-layog mga uwak.’ ”

**Mga Matabo Naan Ta Adlaw Na Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan**
(*Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28*)

²⁹Gambal pa gid Jesus i parti ta mga adlaw na mabot, “Sunod ta yon man na mga adlaw na may mga segeng na kakulian, dayon matabo na ‘Magdelem adlaw an daw bulan an dili magpawa. Mga bituon an mulog alin ta langit daw tanan na naan ta kalangitan manlatak na paryo ta payegyeg.’^o

ⁿ **24:20** Ta timpo Jesus, kuntra ta sunuran ta mga Judio na magpanaw danen naan ta madyo ta Adlaw Ta Pagpuay. ^o **24:29** Isaias 13:10, 34:4; Ezekiel 32:7; Joel 2:10-11

³⁰Pagtapos ta mga matabo na iling tan, may makita naan ta kalangitan na sinyalis na mabot en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Tanan na mga itaw ta kalibutan mangug-og ta tudo tenged ta iran na kaadlek. Makita danen na kanen an mabot naan ta panganod na bakod gid iya na gaem daw sikad silaw na pawa ta Dyos naan ki kanen.^p ³¹Ta biskeg na tunog ta trumpita, ipadala din iya an na mga angil naan ta appat na pamusod ta kalibutan aged tipunon mga itaw na iya na pinili alin ta tanan na lugar.”

**Sinyalis Na Mabot En Kanen Na Alin Ta Langit Na
Natao Naan Ta Kalibutan**
(*Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33*)

³²Gambal pa Jesus i, “Intindien nyo daw ino beet ambalen ta paanggid na isturya ta kaoy na igos: Daw iya an na mga sanga gasalingsing daw gadaon, mlaman nyo na mabot en tagtanem. ³³Yon man, daw makita nyo na gaumpisa en matabo tanan na pasugid ko ki kyo, sigurado gid na mlaman nyo na kanen an mabot en na paryo naan en kanen ta gwa ta gangaan.^q ³⁴Sugiran ta kyo na tanan ya na mga pasugid ko ki kyo matabo na ula pa napatay tanan na mga itaw ta yi na timpo. ³⁵Maski marwad pa kalangitan an daw kalibutan, ake i na mga ambal magpadayon asta ta ula katapusan.”

**Ula May Nalam Daw Kan-o Mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao
Naan Ta Kalibutan**
(*Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36*)

³⁶Gambal pa Jesus i, “Parti daw ino adlaw daw uras na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot, ula may nalam bisan mga angil ta langit daw bisan man Bata Ta Dyos. Dyos Amay nang gid nalam. ³⁷Ta timpo na mabot en Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, mga buat ta mga itaw paryas man ta mga pabuat ya ta mga itaw anay pa sa ta timpo Noe. ³⁸Ta mga adlaw ya na ula pa gabot anaw na galapaw ta bilog na kalibutan, ula ta iran na isip daw ino matabo ki danen daw gapadayon man gyapon danen ta iran na pang-adlaw-adlaw na buat. Gakaan danen ya, gainem daw gangasawa asta ta adlaw na gasakay en Noe naan ta arka. ³⁹Ula gid danen nلامي daw ino matabo ki danen asta gabot anaw ya daw nalemmes danen tanan.^r Iling man tan,

---

^p **24:30** May anen na mga ambal naan ta birsikulo trinta na naan alin Daniel 7:13-14.

^q **24:33** *Kanen an* beet ambalen Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan na ula дума daw dili, Jesus na mabot aged mag-umpisa ta iya na pagdumala naan ta kalibutan. ^r **24:39** Naan ta Genesis kapitulo sais asta ta kapitulo nuibi pwidi nyo mabasa isturya parti ki Noe daw anaw na galapaw ta bilog na kalibutan.

mga itlaw magulpian naan ta adlaw na mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. ⁴⁰Daw matabuan na darwa na mama gaubra naan ta uma, isya an kamangen daw isya an a, mabilin. ⁴¹Daw matabuan na darwa na bai gatabangay ta paggaling, isya an kamangen daw isya an a, mabilin. ⁴²Gani, magbantay kaw tak ula nyo nlami daw ino na adlaw na mabot inyo an na Ginuo. ⁴³Intindien nyo ta miad na daw nlanan inta ta tag-iya ta balay daw ino uras ta kilem mabot itlaw na manakaw, sigurado na magpulaw kanen ta pagbantay ta iya na balay aged matakaw an dili kaselled. ⁴⁴Gani, dapat na pirmi kaw anda tak Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot ta uras na ula nyo papaabuta.”

Masaligan Daw Dili Masaligan Na Suguon

(Lucas 12:41-48)

⁴⁵Gaisturya pa Jesus i ta paanggid naan ta iya na mga tinudluan, “May tag-iya ta balay na gapili naan ta iya na mga suguon ta isya na masaligan daw maalam. Napili din na suguon patugyanan din na magdumala ta duma na mga suguon naan ta iya na panimalay daw tagan danen an ta iran na pagkaan ta igo na uras. ⁴⁶Daw suguon na gadumala maabutan ta iya na amo na patuman din papaubra ya ki kanen, sigurado gid na bakod iya na kalipay. ⁴⁷Sugiran ta kyo na padumalaen kanen an ta amo din naan ta tanan na pagkabetang ta iya na amo. ⁴⁸Piro, daw matabuan na suguon ya malain, mambal kanen ta iya na kaugalingen, ‘Lugay pa taan malik ake ya na amo.’ ⁴⁹Tenged iling tan iya na paisip, mag-umpisa kanen na manakit ta iya na duma na mga suguon daw pagusto man kanen an ta kaan daw inem duma ta mga palaingaw. ⁵⁰Na iling tan ubra din, gulpi nang abot iya na amo ta adlaw na ula din papaabuta daw ta uras na ula din nlami. ⁵¹Pag-abot ta iya na amo, silutan kanen an ta beg-at na silot paryo ta maageman ta duma na mga itlaw na pakita-kita nang iran na pagtuman. Iling tan na mga itlaw silutan naan ta lugar na naan dya danen mangagal daw magbaggit ta iran na mga ngipen.”

Mga Dlaga Na Abay

25 ¹Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Ta adlaw na mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan, pagdumala an ta Dyos paryo ta natabo ta sampulo na dlaga na abay na may dala na lampara para ta iran na pagsugat ta kasalen na mama na mabot.” ²Limma ki danen maalam

---

^s **25:1** Ta timpo Jesus, may kaugalian mga Judio parti ta kasal na ta mapon en mga dlaga na abay gatipon anay naan ta balay ta nubya daw naan danen dya gatagad asta mabot nubyo na sugaten din iya na nubya daw dleen naan ta balay ta iya na ginikanan. Daw mlanan ta mga abay na mabot en nubyo ya, gagwa danen aged sugaten nubyo ya na danen an may padala na lampara tak kilem en. Tanan na mga paimbitar daw danen na mga abay gasunuray na miling ta balay ta ginikanan ta nubyo tak naan dya kasal daw kumbira.

daw limma ya kabos-kabos. ³⁻⁴Mga maalam ya gadala ta iran na lampara daw gadala pa gid ta risirba na lana para ta iran na lampara. Mga kabos-kabos ya a gadala ta iran na lampara, piro ula gadala ta lana na risirba. ⁵Na lugay mabot kasalen ya na mama, sampulo na abay tunugaen ta pagtagad ki kanen asta na katunuga.

⁶“Na magtenga kilem en, may gasinggit, ‘Anen en mama na kasalen! Giran nyo! Sugaten nyo kanen an!’ ⁷Gabugtaw dayon sampulo ya na mga abay daw gapriparar ta iran na lampara. ⁸Piro, mga kabos-kabos ya na abay gambal naan ta mga maalam na abay, ‘Tagan kay nyo tuo ta dala nyo na lana bisan tise nang tak gapaleng-paleng en ame i na mga lampara.’ ⁹Sabat ta mga maalam, ‘Dili pwidi tak basi dili mag-igo dala nay i na lana para ki kiten tanan. Miad pa na manaw kaw daw malit ta lana na para ta inyo yan na lampara.’

¹⁰“Na gapanaw mga abay ya na kabos-kabos aged malit ta lana, gabot kasalen ya na mama. Limma ya na abay na anda en ta pag-abot din gakuyog ki kanen naan ta kumbiraan. Pagselled danen, pasaraduan gangaan ya.

¹¹“Ula nang lugay, gabot man limma ya na mga abay na gapalit ta lana, piro sarado en gangaan ya. Gaumaw danen an, ‘Sir! Sir! Paselleren kay no!’ ¹²Piro, gasabat mama ya na kasalen, ‘Paselleren ta kyo inta daw kala ta kyo, galing dili ta kyo kala.’”

¹³Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta paanggid, gambal kanen i naan ta iya na mga tinudluan, “Nyan na kinanglan gid na magbantay kaw tak dili nyo mlaman daw kan-o mabot Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan.”

Tallo Na Suguon Na Paintrigaan Ta Kwarta

(Lucas 19:11-27)

¹⁴Gambal pa Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Pagdumala an ta Dyos paanggid man ta pabuat ta isya na ittaw na marga na miling ta madyo na lugar. Bag-o kanen marga, paumaw din iya an na mga suguon aged intrigaan din danen an na magdumala ta iya na pagkabetang.

¹⁵Kada isya ki danen paintrigaan din ta kwarta keteb ta iran na masarangan na inigusyo. Una ya paintrigaan din ta limma na sinsilyo na pilak na may bakod gid na balor,^t daw sunod ya darwa na sinsilyo daw sunod pa gid ya isya. Pagtapos din ta pag-intriga, gapanaw kanen ya. ¹⁶Suguon ya na kabaton ta limma na sinsilyo na pilak, panigusyo din kwarta ya daw kaginansya kanen ya ta limma. ¹⁷Iling man tan, kabaton ya ta darwa, kaginansya kanen ya ta darwa. ¹⁸Piro, kabaton ya ta isya na

---

^t 25:15 Sinsilyo na pasambit naan ta birsikulo kinsi, ta timpo Jesus kada isya gabalor ta suol ta subla kinsi anyos na ubra ta isya na ittaw.

sinsilyo na pilak gagwa daw gakutkot naan ta basak daw palebbeng din kwarta ya ta iya na amo.

¹⁹“Paglambay ta lugay na timpo, gabalik amo ya. Papangitaan din iya na mga suguon ta sumada ta iran na mga panigusyo. ²⁰Suguon ya na kabaton ta limma na sinsilyo gaprani na dala din limma pa gid na sinsilyo daw ambal din ta iya na amo, ‘Sir, paintriga no kan-o ki yaken limma na sinsilyo. May tubo na limma.’ ²¹Sabat ta iya na amo, ‘Nyan dayad! Miad ka gid daw masaligan na suguon. Tenged masaligan ka parti ta sise na kantidad, anduni intrigaan ta kaw ta bakod na kantidad. Magkalipay ka duma ki yaken.’

²²“Suguon ya na kabaton ta darwa na sinsilyo gaprani ta iya na amo daw mambal, ‘Sir, paintriga no kan-o ki yaken darwa na sinsilyo. May tubo na darwa.’ ²³Sabat ta amo, ‘Nyan dayad! Miad ka gid daw masaligan na suguon. Tenged masaligan ka parti ta sise nang na kantidad, anduni intrigaan ta kaw ta bakod na kantidad. Magkalipay ka duma ki yaken.’

²⁴“Suguon ya na kabaton ta isya na sinsilyo gaprani man daw mambal ta iya na amo, ‘Sir, nlanan ko na pwirti ka gid na amo tak gapangani ka ta dili imo na sinabwag daw gapanapas ka ta dili imo na pinanggas. ²⁵Nyan na adlek a tak basi ula a ginansya daw marwad pa imo an na kwarta. Yon tenaan na palebbeng ko nang naan ta basak. Yi en kwarta no.’ ²⁶Sabat ta amo, ‘Malain ka na suguon daw tamad gid! Nlanan no na gapangani a ta dili ake na sinabwag daw gapanapas man ta dili ake na pinanggas! ²⁷Man-o tak ula no paeles kwarta ko an naan ta mga nigusyanti na gapautang na gapatubo ta kwarta aged ta ake na pagbalik makamang ko ake na kwarta na may tubo man?’

²⁸“Ambal ta amo naan ta duma na mga suguon din, ‘Kamangen nyo naan ki kanen isya an na sinsilyo daw iatag naan ta suguon na may sampulo na sinsilyo ²⁹tak mga itlaw na masaligan parti ta mga paatag ki danen, tagan pa gid ta tama. Piro, mga itlaw na dili masaligan, maskin sise na naan ki danen kamangen pa. ³⁰Anduni, parti ta suguon i na ula pulos, dleen nyo kanen i daw pilak naan ta sikad delem na lugar^u na naan dya mga itlaw an mangagal ta tudo daw magbaggit ta iran an na ngipen.’”

Katapusan Na Pag-ukom

³¹Gambal pa gid Jesus i naan ta iya na mga tinudluan, “Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan mabot na makita sikad silaw na pawa na naan ki kanen daw kanen duma ta tanan na mga angil. Pag-abot din, mungko kanen an naan ta iya na truno aged mag-ari. ³²Tanan na mga itlaw ta kalibutan tipunon naan ki kanen. Belagen din danen an ta darwa na grupo na paryo ta ubra ta manugbantay ta karniro na pabelag din mga karniro an naan

^u 25:30 *Sikad delem na lugar* beet ambalen impirno.

ta mga kanding. ³³Mga itlaw na matareng tipunon din naan dapit ta iya na tuo paryo ta paimo naan ta mga karniro. Mga itlaw na dili matareng tipunon din naan dapit ta iya na wala paryo ta paimo naan ta mga kanding.

³⁴“Kanen an na Ari mag-ambal ta mga itlaw na naan dapit ta iya na tuo, ‘Kyo na mga pakaluy-an ta ake na Amay, marani kaw di daw batunon nyo patagana din para ki kyo. Tagan kaw din ta mga kaayaran na para ta mga itlaw na saked ta iya na pagdumala tak iling tan plano din alin pa ta pagbuat din ta kalibutan daw kalangitan. ³⁵Yon buaten din para ki kyo tak na nletem a, papakaan a nyo. Na nlao a, papainem a nyo ta waig. Na ula a maistaran, papadayon a nyo naan ta inyo na balay. ³⁶Na ula a masuot, paatagan a nyo ta bayo. Na gamasakit a, paasikaso a nyo. Na napriso a, pasud-o a nyo.’

³⁷“Pagtapos ta ambal ta Ari, mga matareng an na itlaw mag-insa ki kanen, ‘Ginuo, kan-o ka nakita nay na nletem daw paatagan nay kaon yan ta pagkaan? Kan-o ka nlao daw paatagan nay kaon yan ta waig na inemen? ³⁸Kan-o ka nakita nay na ula ka istaran daw papadayon nay kaon yan naan ta ame na balay? Kan-o ka gakinanglan ta bayo daw paatagan nay kaon yan ta suuton? ³⁹Kan-o ka nakita nay na gamasakit o napriso daw gasud-o kay ki kaon?’

⁴⁰“Kanen an na Ari magsabat, ‘Salig nyo gid na ula a nyo patabangi, piro sugiran ta kyo na nabuat nyo ya naan ta kebes na mga itlaw na pabilang ko na ake na mga utod, paryo nabuat nyo man en ki yaken.’

⁴¹“Ari an mambal naan ta mga itlaw naan dapit ta iya na wala, ‘Kyo na mga sintinsyaan ta Dyos na silutan, malin kaw di ta atubangan ko. Unso kaw naan ta apoy na ula katapusan na patagana ta Dyos para ki Satanas daw ta iya na mga sinakepan. ⁴²Yon buaten ta Dyos ki kyo tak na nletem a, ula a nyo paatagi ta pagkaan. Na nlao a, ula a nyo paatagi ta waig na inemen. ⁴³Na ula a maistaran, ula a nyo padayuna naan ta inyo na balay. Na ula a suuton, ula a nyo paatagi ta bayo. Na gamasakit a, ula a nyo pasud-ua daw iling man tan na napriso a.’

⁴⁴“Gainsa danen an ta Ari, ‘Ginuo, kan-o ka nakita nay na nletem, nlao, ula madayunan, ula suuton, gamasakit ka daw napriso na ula kay gatabang ki kaon?’

⁴⁵“Sabat ta Ari ki danen, ‘Matuod na ula a nyo patabangi tak sugiran ta kyo na ula nyo ya nabuat naan ta kebes na mga itlaw na pabilang ko na ake na mga utod, paryo ula nyo nabuat naan ki yaken.’” ⁴⁶Pagtapos Jesus ta pag-isturya ta paanggid, ambal din pa, “Mga itlaw na dili matareng silutan naan ta impirno ta ula katapusan. Piro, mga itlaw na matareng maangken danen kabui na ula katapusan.”

Malain Na Plano Kuntra Ki Jesus

(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

26 ¹Pagtapos Jesus ta iya na pagtudlo naan ta mga tinudluan din, gasugid kanen i ki danen, ²“Nlaman nyo na darwa nang en

adlaw bag-o mag-umpisa Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto.” Ta adlaw ta pista an, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan iintriga naan ta iya na mga kuntra aged sintinsyaan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus.”

³Ta adlaw na gambal Jesus ta iling tan, mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio gatipon naan ta istaran ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari na ngaran din Caifas. ⁴Gaplano danen an aged na ipadakep danen Jesus i ta sikrito nang daw ipapatay. ⁵Piro, gambal danen an, “Dili ta anay buaten ate na plano naan ta timpo ta pista tak basi maggamo mga ittaw an.”

Pagbubo Ta Maalen Na Paammot Naan Ta Ulo Jesus

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶Giling Jesus i naan ta baryo na Betania daw gadayon naan iran Simon. Simon i, kala ta mga ittaw na kanen i dati na may segeng na masakit ta langgit. ⁷Na gakaan Jesus i naan iran Simon, may bai na gaprani ki Jesus. May dala kanen an na tise na tibod na buat alin ta bato na alabastro” na may ugsak na maalen na paammot. Pabubo din paammot an naan ta ulo Jesus. ⁸Pagkita ta mga tinudluan Jesus, gagilek danen an daw gambal, “Man-o tak pauyakan din nang paammot an? ⁹Pwidi pa inta mabligya nan ta maal na prisyo daw kwarta ya iatag naan ta mga imol.”

¹⁰Nlaman Jesus iran na paambal daw painsaan din danen an, “Man-o tak pasaway nyo bai i? Dayad iya na pabuat ki yaken. ¹¹Mga imol an pirmi nyo duma, piro yaken i a, dili en maglugay na duma ki kyo. ¹²Ta iya na pagbubo naan ki yaken ta paammot, papriparar din lawa ko para ta ake na lebbeng. ¹³Dayad gid iya na pabuat ki yaken daw sugiran ta kyo na bisan indi mawali miad na balita naan ta bilog na kalibutan, pabuat din i ki yaken masambit man para ta pagdemdem ki kanen.”

Pagsugranen Judas Daw Mga Manugdumala Na Mga Pari

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴Isya ta dusi na apustulis na ngaran din Judas Iscariote^x giling naan ta mga manugdumala na mga pari ¹⁵daw gainsa, “Pila inyo na bayad ki yaken daw trayduran ko daw intriga Jesus ya naan ki kyo?” Dayon pabayaran danen kanen i ta trinta buok na sinsilyo na pilak. ¹⁶Umpisa

---

^v 26:2 Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^w 26:7 *Bato na alabastro* isya klasi na bato na sikad pino daw ita na pwidi kurtian na maimo na tise na ugsakan para ta mga paammot. ^x 26:14 May pasaysay parti ta *Iscariote* na pwidi nyo mabasa naan ta ‘footnote’ ta Mateo 10:4.

ta yon man na uras, gangita en kanen ta tsansa na matrayduran din daw maintriga Jesus an naan ki danen.

Yapon Ta Pagsilibrar Ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto
(*Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30*)

¹⁷Ta una na adlaw ta Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok, mga tinudluan i Jesus gaprani ki kanen daw gainsa, “Indi no liag na magpripapar kay para ki kaon ta yapon ta pagsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto?”^y ¹⁸Sabat Jesus, “Miling kaw naan ta syudad^z daw ngitaen nyo kala ta ya na mama daw sugiran nyo kanen an ta iling ti, ‘May ambal Mistro ya ki kaon. Yi ambal din, “Mabot en ake na uras naan ta plano ta Dyos. Naan ta imo na balay yaken daw ake na mga tinudluan magsilibrar ta Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto.” ’” ¹⁹Pagtapos ta ambal Jesus, patuman ta mga tinudluan din iya na ambal daw gapripapar danen an ta yapon ta pagsilibrar ta pista.

²⁰Na semsem en, gayapon Jesus i duma ta dusi na apustulis. ²¹Na gakaan danen, gambal Jesus i, “Gaduma kaw anduni ki yaken ta pagkaan, piro sugiran ta kyo na isya ki kyo magtraydor ki yaken.” ²²Pagmati ta mga apustulis, nasebean gid danen an daw kada isya ki danen gambal ki kanen, “Ginuo, dili yaken nya, di’ ba?” ²³Ambal Jesus ki danen, “Magtraydor an ki yaken isya ki kyo na gasawsaw man naan ta mangkok duma ki yaken. ²⁴Matuman gid en ambal naan ta sinulat na pulong ta Dyos na mapatay Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan. Piro, itaw an na magtraydor ki kanen may segeng na silot na maageman daw miad pa na ula nang en kanen an natao.” ²⁵Pag-ambal Jesus, Judas i na magtraydor ki kanen gambal, “Mistro, dili yaken nya, di’ ba?” Ambal Jesus, “Kaon nang gambal san.”

Katapusan Na Yapon Jesus

(*Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25*)

²⁶Na gakaan pa Jesus i daw mga apustulis, gakamang kanen i ta tinapay^a daw gapasalamat ta Dyos. Pabiak-biak din daw paatag ki danen na ambal din, “Mamang kaw ta tinapay i daw kan-enen nyo. Yi ni ake na lawa.”

²⁷Pagtapos danen kamang ta tinapay, gakamang Jesus i ta ineman na may ugsak na bino daw gapasalamat ta Dyos. Paatag din ki danen na ambal din, “Tanan kaw minem ta bino i. ²⁸Yi ni ake na lengngessa na kalig-enan ta

---

^y **26:17** Pwidi nyo mabasa parti ta *Pista Ta Tinapay Na Ula Pampaabok* daw *Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay. ^z **26:18** Na gambal Jesus “*Miling kaw naan ta syudad.*” beet din ambalen na miling danen naan ta Jerusalem.

^a **26:26** Tinapay na pasambit naan ta birsikulo binti-sais, kurti din an bilog daw nabuat na ula laket na pampaabok.

kasugtanan na alin ta Dyos. Matulo ake na lengngessa na yaken i mapatay bilang alad para ta tama na mga itlaw aged patawaren iran na mga sala. ²⁹Sugiran ta kyo na dili aren minem isab ta bino asta mabot adlaw na yaken i minem ta bag-o na bino duma ki kyo naan ta pag-umpisa ta pagdumala ta ake na Amay.”

³⁰Gakanta danen ta pagdayaw naan ta Dyos daw pagtapos, gagwa danen na miling naan ta Bukid Olibo.

Pagsugid Jesus Na Mambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus
(*Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38*)

³¹Na Jesus i daw mga apustulis naan en ta Bukid Olibo, ambal din ki danen, “Anduni na kilem, mabot uras na kyo tanan dilian a nyo tenged ta matabo ki yaken paryo ta ambal na naan ta sinulat na pulong ta Dyos na Dyos gambal, ‘Patayen ko manugbantay an,

dason wasaken ko panen na mga karniro.’ ”^b

³²Ambal pa Jesus, “Pagbannaw ki yaken, muna a ki kyo na miling naan ta Galilea.”

³³Gambal Pedro i ki kanen, “Dili ta kaw dilian bisan dilian ka ta tanan tenged ta matabo ki kaon!” ³⁴Sabat din, “Dayad gid inta ambal no an, piro sugiran ta kaw na ta yi gid na kilem bag-o magtagaok manok, kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala.” ³⁵Sabat Pedro, “Bisan patayen a pa duma ki kaon, dili a mag-ambal na dili ta kaw kala.” Pag-ambal Pedro, iling man tan ambal ta duma pa na mga apustulis.

Pagpangamuyo Jesus Naan Ta Getsemane
(*Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46*)

³⁶Jesus i daw mga apustulis giling naan ta lugar na paumaw na Getsemane.^c Pag-abot danen dya, gambal kanen i ki danen, “Mungko kaw nang di anay tak miling a naan ta unaan para mangamuyo.” ³⁷Pag-ambal din, pakuyog din danen i Pedro daw darwa na bata Zebedeo. Umpisa sa, gangalised kanen i daw nasebean gid ³⁸na ambal din ki danen, “Daw paryo a gid mapatay ta subla na kalised. Unti kaw nang daw magpulaw na magbantay-bantay duma ki yaken.”

³⁹Na gapanaw kanen i naan ta unaan, gadapa naan ta basak daw gapangamuyo. Ambal din, “Amay ko, daw maimo, ipamadyo no ki yaken segeng na kabellay na maagian ko. Piro, dili ake na liag matuman, imo na liag.”

⁴⁰Pagtapos Jesus ta pagpangamuyo, gabalik kanen i naan ta iya na mga tinudluan daw naabutan din danen an na gatunuga. Gambal kanen ki Pedro, “Ino, dili kaw gid kaagwanta bisan isya nang uras na magpulaw

---

^b 26:31 Zacarias 13:7   ^c 26:36 *Getsemane* i isya na taneman ta olibo naan ta bangilid ta Bukid Olibo na gatubang ta Jerusalem. *Getsemane* i ambal naan ta Hebreo na linggwai na beet ambalen *pegaan ta olibo*. Naan dya pirmi giling Jesus daw iya na mga tinudluan.

na magbantay-bantay duma ki yaken? ⁴¹Magpulaw kaw daw mangamuyo aged dili kaw mapirdi ta pagtilaw na mabot ki kyo. Liag nyo inta na magpulaw daw mangamuyo, piro dili kaya ta inyo na lawa.”

⁴²Gapanaw isab Jesus i naan ta unaan daw gapangamuyo, “Amay ko, daw dili malikawan na tubangen ko segeng na kabellay na maagian ko, imo na pagbeet matuman an.”

⁴³Na gabalik isab kanen i ki danen Pedro, naabutan din na gatunuga eman tak puyat gid danen an. ⁴⁴Pabilin din danen an isab daw manaw naan ta unaan. Ta pangallo na bisis gapangamuyo kanen na paryo man gyapon iya na pangamuyo.

⁴⁵Pagtapos din ta pagpangamuyo, gabalik kanen i naan ta iya na mga tinudluan daw pambalan din danen an, “Aree! Gatunuga kaw pa man yan gyapon daw gapuay! Lagen nyo! Uras en na Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan trayduron daw intriga naan ta malain na mga itlaw. ⁴⁶Mangon kaw! Gabot en itlaw an na magtraydor ki yaken. Mos, sugaten ta kanen an.”

Pagdakep Ki Jesus

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴⁷Na gambal pa Jesus i ki danen Pedro, gabot Judas an na isya ta dusi na apustulis. Gakuyog ki kanen sikad tama na mga itlaw na gadala ta mga ispada daw mga baston. Pasugo danen an ta mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio.

⁴⁸Judas an na traydor, bag-o kanen miling ki Jesus, gambal daan kanen an naan ta mga magdakep ki Jesus daw ino iya na sinyas para makala danen Jesus an. Ambal din, “Daw kino mabugno ko paagi ta arek, yon inyo na papangita. Dakepen nyo kanen an.” ⁴⁹Tenged ta ambal daan Judas, na gabot danen an, gadiritso kanen i ki Jesus daw magbugno, “Mistro, miad na kilem!” daw paarekan din. ⁵⁰Ambal Jesus ki kanen, “Dey, buaten no en tuyo no an ta pag-iling di.” Pag-ambal Jesus, papranian danen Jesus i daw padakep. ⁵¹Nali nang, isya ta mga duma Jesus gagabot ta iya na ispada daw patigbas din suguon ya ta pinakadatas na manugdumala ta mga pari daw nalantep gid iya na talinga. ⁵²Jesus i gambal, “Balik no ta tageban ispada no an! Mga itlaw na gagamit ta ispada, ta ispada man mapatay. ⁵³Paryo ka imo ula nalam na sarang a mangayo ta tabang naan ta ake na Amay na naan ta langit daw ipadala din dayon linibo na mga angil aged magtabang ki yaken! ⁵⁴Piro, daw mangayo a ta tabang, dili matuman plano ta Dyos naan ta sinulat na pulong din na iling gid ti matabo ki yaken.”

⁵⁵Pambalan man Jesus mga itlaw an na duma ki Judas, “Man-o, tulisan a na kinanglan gid na magdala kaw pa ta mga ispada daw mga baston ta pagdakep ki yaken? Adlaw-adlaw naan a ta Timplo gamungko na gatudlo ta mga itlaw, piro ula a nyo dya dakepa. ⁵⁶Piro, yi tanan natabo ki yaken aged

matuman ambal ya ta mga prupita naan ta sinulat na pulong ta Dyos.” Pag-ambal Jesus, padilian kanen i ta iya na mga tinudluan daw danen ya tanan gadlagan padyo.

Jesus Naan Ta Tubangan Ta Sanedrin

(*Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷Mga itaw na gadakep ki Jesus, padala danen kanen an naan ta istaran Caifas na pinakadatas na manugdumala ta mga pari tak naan dya gatipon mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta mga Judio. ⁵⁸Pedro i gasunod ki Jesus, piro madyo iya na antad. Gasunod kanen an asta ta sular ta istaran ta pinakadatas na pari. Pagselled din naan ta sular, gapungko kanen i duma ta mga gwardya aged makita din daw ino matabo ki Jesus.

⁵⁹Mga manugdumala na mga pari daw tanan na mimbrow ta Sanedrin na katasanan na kungsiyo ta mga Judio gangita ta ibidinsya na dili matuod aged Jesus i masintinsyaan ta kamatayen. ⁶⁰Piro, bisan tama gaprani daw gatisitigo ta dili matuod kuntra ki Jesus, ula man gyapon danen an may nakita na ibidinsya. Ta uryan, darwa na itaw gaprani ⁶¹daw gambal, “Nyan na itaw gambal, ‘Masarangan ko gubbaen Balay Ta Dyos daw ipatindeg isab seled ta tallo nang na adlaw.’”

⁶²Pinakadatas na pari gatindeg daw painsaan din Jesus i, “Ula ka may isabat ta iran na ambal kuntra ki kaon?”

⁶³Piro, ula gid gasasaba Jesus i. Painsaan eman kanen i ta pinakadatas na pari, “Ta ngaran ta Dyos Na Bui, sugiran kay no daw kaon gid Pinili Ta Dyos Na Mag-ari na Bata Ta Dyos.”

⁶⁴Sabat Jesus, “Kaon en gambal san. Piro, sugiran ta kyo tanan, umpisa anduni, Kanen Na Alin Ta Langit Na Natao Naan Ta Kalibutan makita nyo na gamungko naan tengged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo daw makita nyo man na kanen mabot na naan ta panganod naan ta kalangitan.”^d

⁶⁵Pagmati ta pinakadatas na pari, pagisi din iya na kaugalingen na bayo ta subla din na kagilek. Gambal kanen an, “Iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos. Dili en kinanglan na may itaw pa na magtistigo! Kyo mismo kamati na iya na ambal insulto ta uturidad ta Dyos. ⁶⁶Ta, ino inyo na disisyon?” Sabat danen tanan, “Nakasala kanen an. Dapat sintinsyaan ta kamatayen!”

⁶⁷Duma an ki danen gaileb naan ta sura Jesus daw gatiro ki kanen. Duma man ya gatampaling ⁶⁸na gambal danen, “Abi, daw kaon Pinili Ta Dyos Na Mag-ari, lagpaten no tuo! Kino gatampaling ki kaon?”

^d **26:64** Mga ambal Jesus naan ta birsikulo sisintay-kwattro naan alin ta Daniel 7:13 daw Mga Salmo 110:1. *Gamungko naan tengged ta Dyos Na Makagagaem naan dapit ta tuo beet ambalen na Jesus daw Dyos isya nang ta uturidad.*

Pag-ambal Pedro Na Dili Din Kala Jesus

(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Na gamungko pa Pedro i naan ta sular ta istaran Caifas, isya na suguon na bai gaprani naan ki kanen daw mambal, “Di' ba kaon yan duma Jesus na taga-Galilea?” ⁷⁰Piro, ula gaako Pedro i. Pasabat din bai an na tanan na naan dya kamati man, “Ula a nalam daw ino paambal no an.”

⁷¹Pag-ambal Pedro, giling kanen naan dani ta giyt. Naan dya nakita man kanen an ta isya pa na suguon na bai na gambal ta mga itlaw na gatindeg dya, “Yi na itlaw duma man Jesus na taga-Nazaret.” ⁷²Piro, ula eman gaako Pedro i. Ambal din, “Gasumpa a, dili ko kala itlaw na yan!”

⁷³Ta ula nang lugay, mga itlaw na gatindeg dya gaprani ki Pedro daw gambal, “Kaon isya gid ki danen na duma ki Jesus tenged pang-ambal no an paryo gid ta pang-ambal ta mga taga-Galilea.” ⁷⁴Piro, ganapa gid Pedro i daw gambal, “Bisan silutan a pa, ula a gid kakala ta itlaw na yan!” Pag-ambal Pedro, dayon gatagaok manok. ⁷⁵Nademdeman Pedro ambal ya Jesus ki kanen, “Bag-o magtagaok manok, kambal ka en ta tallo bisis na dili a no kala.” Pagdemdem din, gagwa kanen i daw magal ta tudo ta pagnelser.

Pagdala Ki Jesus Naan Ki Gubirnadador Pilato

(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

27 ¹Pagsennang ta adlaw, tanan na mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio gasapol daw gasugtanay na dapat masintinsyaan Jesus i ta kamatayen. ²Papagapos danen kanen i daw padala na intriga naan ki Pilato na gubirnadador ta prubinsya Judea.

Pagpakamatay Judas

(*Mga Binuatan 1:18-19*)

³Judas i na gatraylor ki Jesus, na nlanan din na Jesus masintinsyaan ta kamatayen, nakunsinsya gid kanen i ta iya na nabuat. Giling kanen i naan ta mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio aged ibalik trinta na sinsilyo na pilak na bayad danen ki kanen. ⁴Ambal din ki danen, “Nakasala a tak natrayduran ko daw naintriga naan ki kyo itlaw na ula gid sala.” Ambal danen, “Ino ki kami a? Imo na sabaten nyan en.” ⁵Pagmati Judas ta iran na ambal, papesdak din kwarta ya naan ta saag ta Balay Ta Dyos daw galin dya. Giling kanen ta isya na lugar daw naan dya gapakamatay paagi ta pagbitay ta iya na kaugalingen.

⁶Mga sinsilyo na papesdak Judas patimod ta mga manugdumala na mga pari. Ambal danen, “Kuntra ta Mga Sinulat Moises na iulog kwarta i naan ta ugsakan ta mga alad unti ta Timplo tak yi na kwarta suol ta

pagpatay.”⁷ Ta uryan, gasugtanay danen an na kwarta ya ipalit ta basak na iya ta isya na manugbuat ta kuron aged buaten danen na patyo para ta mga mapatay na istrangiro. ⁸Tenged ta iran na pagpalit ta basak ya ta kwarta na suol ta pagpatay, asta anduni basak ya paumaw na Basak Ta Lengngessa daw ⁹natuman man en ambal ya Jeremias na prupita anay pa sa. Ambal din,

“Pakamang danen trinta na sinsilyo na pilak
na sugtanan ta mga linai Israel na iprisyo
para ta iya na kamatayen,

¹⁰ daw kwarta na ya
papalit ta basak na iya ta manugbuat ta kuron
paryo ta sugo ta Dyos ki yaken.”^e

Pag-imbistigar Pilato Ki Jesus

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Na naan pa Jesus i gatindeg tubang ki Pilato, gainsa Pilato ki kanen, “Kaon ari ta mga Judio?” Sabat Jesus, “Kaon en gambal san.”

¹² Paakusar kanen an ta mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio, piro ula kanen gasabat. ¹³ Gainsa eman Pilato ki kanen, “Tama gid iran na akusar kuntra ki kaon. Man-o ula ka gasabat?”
¹⁴ Piro, maskin isya nang na ambal, ula gid gasabat Jesus i ta iran na mga akusar daw Pilato gatingala gid ta miad.

Pagsintinsya Ki Jesus Ta Kamatayen

(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39–19:16)

¹⁵ Kada Pista Ta Paglibri Alin Ta Egipto, kaugalian Pilato na magpalibri kanen an ta isya na priso na papangabay ta mga itlaw na librien. ¹⁶ Ta timpo na Jesus patubang ki Pilato, may priso na isya na kala gid na kriminal na ngaran din Barabas.^f ¹⁷ Na gatipon mga itlaw an naan ki Pilato, gainsa kanen ki danen, “Kino liag nyo na librien ko para ki kyo? Barabas o Jesus i na paumaw na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari?” ¹⁸ Iling tan ambal din tak nlanan din na Jesus i paintriga ki kanen ta mga manugdumala tenged nang ta iran na inggit ki Jesus.

¹⁹ Na Pilato gamungko na mag-ukom, may pasugo iya na sawa na ambalen ki kanen, “Dili ka magpasilabet ta nyan na itlaw na ula kabuat ta sala tak natublag a gid anduni tenged ta ake na dagammo parti ki kanen.”

²⁰ Piro, mga manugdumala na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio gakumbinsi ta mga itlaw na Barabas pilien danen na librien daw

---

^e **27:10** Zacarias 11:12-13   ^f **27:16** Naan ta pila na mga kupya ta libro na Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego, *Jesus Barabas* ngaran an ta kriminal na pasambit naan ta birsikulo disi-sais. *Jesus Barabas* beet ambalen *Jesus na bata Abas*.

Jesus i a sintinsyaan ta kamatayen. ²¹ Gainsa isab Pilato i, “Kino ta darwa na mama liag nyo na librien ko?” Sabat danen, “Barabas!” ²² Ambal din, “Daw Barabas librien ko, ino buaten ko ki Jesus na paumaw na Pinili Ta Dyos Na Mag-ari?” Sabat danen tanan, “Ilansang kanen an naan ta krus!”^g ²³ Insa din, “Man-o, ino gid nabuat din an na sala?” Piro, patuduan pa gid danen iran an na singgit, “Ilansang kanen an naan ta krus!”

²⁴ Na nakita Pilato na ula en kanen an sarang na mabuat pa tak umpisa en maggamo mga ittaw an, gapakamang kanen an ta waig daw naan ta tubangan ta mga ittaw gaugas kanen ta iya na lima^h daw gambal, “Ula a labet ta kamatayen ta ittaw na i! Inyo nyan en na sabaten!” ²⁵ Sabat ta mga ittaw, “Kami daw ame na mga kabataan manabat ta iya na kamatayen.”

²⁶ Pagsabat ta mga ittaw, palibri din Barabas ya. Gasugo kanen na Jesus i latiguon daw intriga naan ta mga sundalo na maglansang ki Jesus naan ta krus.

Pagpagayya Ta Mga Sundalo Ki Jesus

(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)

²⁷ Padala ta mga sundalo ta gubirnadador Jesus i naan ta iran na kampo na naan ta selled ta sular ta Pretorio na palasyo ta gubirnadador. Patipon danen libot ki Jesus tanan na sundalo ta iran na batalyon na naan dya gakampo. ²⁸ Palubbas danen bayo din an daw pasuutan ta kapa na kulor minog.ⁱ ²⁹ Galubid danen ta blagen ta telleken na tanem daw pabuat na kuruna. Pabetang danen naan ta ulo Jesus daw papaibit danen iya na tuo na lima ta baston. Galuod danen an naan ta tubangan din daw pagpagayyaan na ambal danen, “Mabuay ari ta mga Judio!” ³⁰ Paileban danen kanen i daw pakamang iya an na paibitan na baston daw pukpok naan ta iya na ulo. ³¹ Pagtapos danen ta pagpagayya ki kanen, pakamang danen kapa ya daw pasuutan isab kanen an ta iya na bayo daw padala mwa ta syudad aged ilansang naan ta krus.

Paglansang Ki Jesus Naan Ta Krus

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Na Jesus i padala ta mga sundalo pagwa ta syudad, nasugat danen mama na taga-Cirene na ngaran din Simon. Papilit danen kanen i na pas-

---

^g **27:22** Ta timpo Jesus, daw may kriminal na dili Romanen na pasintinsyaan ta kamatayen, isya na paagi ta pagsilot na pagamit ta gubirno ta Roma palansang kriminal an naan ta krus. Katamaan ta mga ittaw na pasilutan ta kamatayen paagi ta paglansang naan ta krus sikad malain na kriminal daw mga ribildi. ^h **27:24** Gaugas Pilato ta iya na lima bilang pamatuod na ula kanen sabaten parti ki Jesus. ⁱ **27:28** Pasuutan Jesus an ta minog na kapa aged daw lagen paryo ari tak paakusaran kanen an na gaako na kanen ari ta mga Judio.

anen krus an na lansangan ki Jesus. ³³Pagpas-an din, gapadayon danen ta iran na pagdala ki Jesus asta ta lugar na paumaw na Golgota na beet ambalen Bungyod Balbagol. ³⁴Pag-abot danen dya, papainem danen Jesus i ta bino na may simbog na pait, piro na natilawan din, dili kanen i miag minem. ³⁵Palansang danen kanen i naan ta krus daw pagtapos ta paglansang, paulas-ulas danen iya na mga bayo paagi ta paggabot-gabutay. ³⁶Pagtapos danen ta ulas ta iya na mga bayo, gapungko danen an daw gabantay ki kanen.

³⁷Naan dapit ta apaw ta ulo Jesus nabetang karatula na naan dya nasulat akusar kuntra ki kanen. Iling ti nasulat ya: YI JESUS, ARI TA MGA JUDIO. ³⁸Na kanen i palansang naan ta krus, darwa na matakaw palansang man naan ta mga krus. Krus an ta mga matakaw patindeg na isya an naan dapit ta iya na tuo daw isya an a, naan dapit ta wala.

³⁹Mga itlaw na galambay dya gatande-tande gid ta pag-insulto ki Jesus ⁴⁰na danen an gambal, “Ambal no gubbaen no Balay Ta Dyos daw patindegen isab seled ta tallo adlaw! Daw kaya no iling an tan, luwasen no imo an na kaugalingen! Daw kaon Bata Ta Dyos, manaog ka dyan ta krus yan!”

⁴¹Iling man tan, Jesus i papagayyaan ta mga manugdumala na mga pari, mga manugtudlo ta Mga Sinulat Moises daw mga gadumala ta mga Judio. ⁴²Ambal danen, “Lagen nyo itlaw na yan! Paluwas din kabui ta duma na mga itlaw, piro iya an na kaugalingen na kabui dili din maluwas. Kanen kon ari ta mga linai Israel! Dapat manaog kanen an dayon anduni alin ta krus aged patian ta kanen an. ⁴³Gasalig kanen an ta Dyos, lagen ta abi daw Dyos nalipay ki kanen daw luwasen kanen an tak paako din na kanen kon Bata Ta Dyos!”

⁴⁴Papagayyaan man kanen an ta mga matakaw na pasilutan ta kamatayen duma ki kanen.

Kamatayen Jesus

(*Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30*)

⁴⁵Na ugto-adlaw en, gadelem bilog na lugar dya asta ta tallo uras. ⁴⁶Pag-abot ta katapusan ta pangallo na uras na gadelem, gasinggit Jesus i na bakod iya na kagi, “Eli, Eli, lema sabactani?”^k na beet ambalen, “Dyos ko, Dyos ko, man-o tak pabay-an a no?”^l

⁴⁷Duma na mga itlaw na gatindeg dani ki Jesus kamati ta iya na singgit daw ambal danen, “Paumaw din Elias ya!” ⁴⁸Isya ki danen

---

j 27:33 Lugar na naan dya palansang Jesus naan ta krus paumaw na Bungyod Balbagol tak daw lagen, kurti an ta bungyod paryo ta balbagol ta itlaw. k 27:46 Alin ta linggwai na Hebreo paambal ya Jesus na *Eli, Eli*. Naan ta pila na mga kupya ta libro Mateo anay pa sa na nasulat naan ta linggwai na Griego pasulat danen *Eloi, Eloi* tak iling tan naan ta Aramaic na linggwai. l 27:46 Mga Salmo 22:1

gadlagan na mamang ta ispunga. Pasawsaw din ispunga an naan ta agsem na bino daw pabetang din naan ta ugbos ta baston daw padeel naan ta baba Jesus aged na masepsep. ⁴⁹Duma na mga itlaw gambal, “Largaan nyo nang kanen an. Lagen ta abi daw mabot gid Elias ya daw luwasen kanen an.”

⁵⁰Gasinggit isab Jesus i na bakod iya na kagi daw patugyan din iya na ispiritu naan ta Dyos daw nabugto iya na ginawa. ⁵¹Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos dayon nagisi na tenga gid alin ta apaw paebes.^m Galinog kalibutan i daw mga darko na bato nabiak.

⁵²Gaabri man mga lebbengan an daw tama na mga itlaw na iya ta Dyos nabannaw. ⁵³Gagwa danen an naan ta iran na mga lebbengan daw pagtapos ta pagbannaw ki Jesus, giling danen an naan ta Jerusalem na syudad ta Dyos daw tama na mga itlaw kakita ki danen.

⁵⁴Upisyal ta sundalo daw iya na mga sakep na gabantay ki Jesus, na nabatyagan danen paglinog ya daw nakita danen tanan na natabo, nadlek gid danen an daw gambal, “Matuod gid man! Itlaw na yan Bata Ta Dyos!”

⁵⁵Tama na mga bai na naan gatindog ta madyo na gatan-aw ta mga natabo. Danen an mga bai na kakuyog ki Jesus na galin kanen ta Galilea aged magtabang ki kanen. ⁵⁶Anen man dya danen i Maria Magdalena, Maria na inay Santiago daw Jose, daw sawa Zebedeo.

Paglebbeng Ki Jesus

(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42*)

⁵⁷May manggaranen na mama na taga-Arimatea na ngaran din Jose. Kanen isya ta mga itlaw na gapati ki Jesus. Na mapon gid en ta yo man na adlaw na Jesus napatay, ⁵⁸giling Jose i ki Pilato daw galisinsya na kanen mamang ta lawa Jesus. Gasugo Pilato an na iatag naan ki kanen. ⁵⁹Pakamang Jose lawa ya Jesus naan ta krus daw putuson paagi ta pagblebed ta maalen na tila na lino na bag-o.ⁿ ⁶⁰Pabetang din lawa ya Jesus naan ta bag-o din papabuat na lebbengan na bato na palungagan na paryo ta kwiba. Pasaraan din lebbengan an ta bakod na bato na papaligid naan ta gangaan daw galin kanen dya. ⁶¹Maria Magdalena daw isya pa na Maria anen man dya na gamungko na gatubang naan ta lebbengan.

---

^m **27:51** Kurtina ya naan ta Balay Ta Dyos na nagisi, yon elet ta tengnga ta primero na soldad ta Balay Ta Dyos daw pinakaselled. Kurtina ya mga disi-utso mitros kadataasen, nuibi mitros kalaparen, daw isya pulgada kadakmelen. ⁿ **27:59** Ta timpo Jesus, kaugalian ta mga Judio na lawa an ta patay paputos paagi ta pagblebed ta tila bag-o lebbeng. *Lino* ngaran ta tila na buat alin ta lanot ta tanem na paumaw naan ta Inglis na ‘flax’. Tila na lino anggig ta tila na ramie daw tila na kuton.

Pagbantay Naan Ta Lebbengan Jesus

⁶²Ta Adlaw Ta Pagpuay na yon man adlaw na sunod ta adlaw ta pagpripaparar, mga manugdumala na mga pari daw mga Pariseo giling naan ki Pilato. ⁶³Gambal danen ki Pilato, “Pataod na Gubirnadador, may nademdeman kay. Na bui pa yo na bula na itlaw, ambal din na daw mapatay kanen, mabannaw kon kanen ta pangallo na adlaw. ⁶⁴Miad taan daw pabantayan no iya an na lebbengan asta ta pangallo na adlaw tak basi daw iya an na lawa takawen ta mga tinudluan din daw panugid-sugid man danen naan ta mga itlaw na nabannaw kanen ya. Daw iling tan matabo, mas lain pa gid uryan an na panluko danen kaysa ta una ya na kanen gambal na kanen kon Pinili Ta Dyos Na Magari.” ⁶⁵Ambal Pilato, “Sigi, magdala kaw ta mga sundalo daw kyo nang en bala na magpabantay ta usto ta lebbengan ya tak kyo nalam daw ino dapat buaten.” ⁶⁶Pag-ambal Pilato, mga Pariseo daw mga manugdumala na mga pari giling naan ta lebbengan duma ta mga sundalo. Pabetangan danen ta tanda bato ya na sara aged mlaman daw may galigid ta bato ya. Papabantayan man danen ta mga sundalo lebbengan ya.

Pagbannaw Ki Jesus

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

28 ¹Lambay en Adlaw Ta Pagpuay. Pagsennang nang pa ta adlaw naan ta una na adlaw ta duminggo,^o Maria Magdalena i daw isya pa na Maria giling naan ta lebbengan Jesus aged bistaan. ²Gulpi nang galinog ta biskeg tak may angil na gabot alin ta langit na papadala ta Ginuo Dyos. Giling kanen an naan ta lebbengan daw paligid din bato ya na sara daw naan kanen dya gapungko. ³Iya an na sura sikad silaw na paryo ta kilat daw iya an na bayo sikad gid puti. ⁴Pagkita ta mga gwardya na naan man dya, gakereg danen ta subla na kaadlek daw natumba na paryo danen an mga patay.

⁵Gambal angil an naan ta mga bai, “Dili kaw madlek. Nlaman ko na papangita nyo Jesus ya na nalansang naan ta krus. ⁶Ula di en. Paryo ta iya na naambal, kanen ya pabannaw en ta Dyos. Marani kaw di daw lagen nyo nabetangan ta iya na lawa. ⁷Miling kaw dayon naan ta iya na mga tinudluan daw sugiran nyo danen ya na kanen pabannaw en ta Dyos daw gauna kanen ya ki danen naan ta Galilea. Naan danen dya makita kanen ya. Ta, pasugid ko en iya na tugon para ki kyo.”

---

^o **28:1** Ta pagbilang ta mga Judio ta mga adlaw na seled ta isya na duminggo, pangpitto na adlaw *Adlaw Ta Pagpuay* na yon man anduni paumaw ta na Sabado. Adlaw an na sunod ta Adlaw Ta Pagpuay paumaw danen na *una na adlaw ta duminggo* na yon man anduni paumaw ta na Duminggo.

⁸Gadali-dali ta pag-alin mga bai ya naan ta lebbengan na may kaadlek, piro bakod iran na kalipay. Gadlagan danen an munta ta mga tinudluan aged magsugid. ⁹Na gadlagan danen i, nali nang, gasugat Jesus i ki danen daw magbugno. Gaprani danen an ki kanen daw magluod na gadapa daw mibit naan ta iya na batiis ta pagdayaw ki kanen. ¹⁰Gambal Jesus i ki danen, “Dili kaw madlek. Manaw kaw daw sugiran nyo ake na mga tinudluan na yon man mga pakabig ko na ake na mga utod na miling danen an naan ta Galilea daw naan kay dya magkitaay.”

Sugid Ta Mga Gwardya

¹¹Na gapadayon mga bai ya munta naan ta mga tinudluan Jesus, duma an na mga sundalo na gagwardya naan ta lebbengan gabalik naan ta syudad. Pasugid danen naan ta mga manugdumala na mga pari tanan ya na natabo na nakita danen naan ta lebbengan. ¹²Tenged ta sugid ta mga sundalo, gasapol daw gasugtanay mga manugdumala an na mga pari daw mga gadumala ta mga Judio daw ino iran na buaten. Pabayaran danen mga sundalo an ta bakod na kantidad daw ¹³pasugo danen, “Ibalita nyo ta mga ittaw na mintras gatunuga kaw kabii kilem, giling dya mga tinudluan ya Jesus daw patakaw danen iya ya na lawa naan ta lebbengan. ¹⁴Daw mabalitaan ta gubirnadador na lawa ya patakaw, dili kaw magpalibeg tak kami nang en bala ki kanen aged mapati kanen an na ula kaw labet.” ¹⁵Pabaton dayon ta mga gwardya kwarta ya daw patuman danen pasugo ya ki danen. Gani, alin sa asta anduni, iling tan isturya ya na napalapta naan ta mga Judio.

Pagkitaay Jesus Daw Mga Apustulis

(*Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Mga Binuatan 1:6-8*)

¹⁶Unsi ya na apustulis giling naan ta isya na bukid ta Galilea na paambal Jesus na ilingan danen. ¹⁷Na nakita danen Jesus i, galuod danen ta pagdayaw ki kanen bisan na duma an ki danen gadua-dua pa. ¹⁸Gaprani Jesus i ki danen daw gambal, “Naatag en ta ake na Amay ki yaken tanan na uturidad na magdumala ta tanan na naan ta langit daw naan ta kalibutan. ¹⁹Gasugo a ki kyo na ilingan nyo daw tudluan mga ittaw naan ta bilog na kalibutan aged danen an magsunod man ta ake na natudlo. Iling tan buaten nyo paagi ta pagbautismo nyo ki danen ta ngaran ta Dyos Amay, Dyos Anak, daw Dyos Ispiritu Santo ²⁰daw paagi man ta pagtudlo nyo ki danen na magtuman danen ta tanan na pasugo ko ki kyo. Demdemen nyo gid na ta tanan na uras yaken i duma ki kyo asta ta katapusan ta yi na timpo.”^p

---

P 28:20 Pwidi nyo mabasa parti ta *yi na timpo* naan ta Mga Ambal Na Pasaysay.